

1984

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK r.y.

Siltasaarenkatu 3 A 00530 Helsinki

Puhelin: (90) 77 211

Kannet: Yrjö Lintunen

Suomen Trikoon ompelimo Tampereella

Sisäsivujen kuvat

Jarmo, Martti ja Yrjö Lintunen

Reijo Forsberg

Gustaf Wahlsten

Matti Ylirotu

Taitto

Kirsti Kekkonen-Montonen

ISBN 951-714-084-3

Tampere 1985, Tampereen Keskuspaino

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK r.y.

**Hallituksen kertomus ja tilinpäätös
toimintavuodelta
1984**

SAK:n avainjulkaisut

SAK:n painotuotteet

SAK:n periaateohjelma (1971)
Ammattiyhdistysliike ja rationalisointi (1976)
Ammattiyhdistysnaisten ohjelma (1976)
Järjestöpoliittinen ohjelma (1976)
Katsaus työehtosopimustoimintaan ja työehtosopimuspoliittinen ohjelma (1976)
Koulutuspoliittinen ohjelma (1976)
Kuluttajapoliittinen ohjelma (1976)
Nuorisopolitiittinen ohjelma (1976)
Sosiaalipoliittinen ohjelma (1976)
Talouspoliittinen ohjelma (1976)
SAK:n tavoitteet 1980-luvulla (1981)
SAK:n järjestöpolitiikka 1980-luvulla (1981)
SAK:n kulttuuripoliittinen ohjelma (1981)
Ammattiyhdistysliike ja energiapolitiikka (1981)
Ammattiyhdistysliike ja tutkimuspolitiikka (1981)
Ammattiyhdistysliike ja viestintäpolitiikka (1981)
Järjestökirjanpidon opas (1974)
STK:n ja SAK:n yleiset sopimukset (1980)
Nainen SAKilaisessa ammattiyhdistysliikkeessä (1979)
Ammattiosaston kirjanpito (1979)
Matalapalkkaseminaari (1979)
Tervetuloa ammattiyhdistysliikkeeseen (1980)
Parempaan elinympäristön puolesta (1980)
SAK:n palkkaustapaseminaari (1981)
Työaikaraportti (1981)
SAK:n työntutkimusseminaari (1981)
Yt-lakiin liittyvää aineistoa (1981)

SAK:n 75-vuotisjuhlavuoden keskusteluaineistot

- Ammattiyhdistysliike ja työllisyys (1982)
- Ammattiyhdistysliike ja demokratia (1982)
- Tasa-arvoa työelämään (1982)
- Aseidenriisunta-rauhanpolitiikka (1982)

SAK:n historian I osa

- "Yhdessä elämä turvallisesti"
— "SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen kehitys vuoteen 1930 saakka" (1982)
SAK:n puhelinmuistio (1985—1986)
SAK:n PR-kalenteri (suomen- ja ruotsinkielinen) (1984)
Työmarkkinaopas (1983)
APJ:n toimintaopas, SAKIN yhteistyötä (1983)
Työtä elämisen laadun kohottamiseksi (1983)
Tilastotietoja 1985
SAK 1985
Työelämän suhteet Suomessa (1983)

Työturvallisuusvastuu ja sen järjestelmät (1984)
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö 1907—1982 (1984)
Perustietoa ammattijärjestön arkistohoidosta (1984)
Työyhteisö ja elämäntapa (1984)

SAK:n av-aineistot

Dia-ohjelmat
Mikä on SAK? (1983)
SAK:n tavoitteet 80-luvulla (1983)
Nuori nainen ota paikkasi ammattiyhdistysliikkeessä (1983)
Mieti ja keskustele (1983)
Elokuvat
Eespäin rinta rinnan (1977)
Työ ja voima (1982)
Videot
SAK:n 75-vuotisjuhlavuoden päätapahtuma (1982)
Valta ja valtarakenteet (1984)
Kotirintama vieraalla maalla (1984)
TUPO (1984)

SAK:n hallituksen kertomus

Sisällysluettelo

Vuosi 1984 monien kriisien vuosi	7
Taloudellinen kehitys vuonna 1984	11
Keskusjärjestön ja jäsenliittojen saumatonta yhteistyötä	13
Valtuusto	14
Hallitus	17
Työvaliokunta	19
Toimistovaliokunta	19
Kansainvälinen toiminta	19
Rauhantyö ja solidaarisuustoiminta	22
Talousasiat	23
Henkilöstöasiat	25
Ammattiyhdistysarkiston toiminta	27
SAK:n historiankirjoitus	30
Sopimustoiminta	30
Teknologia-rationalisointiasiat	32
Oikeudelliset asiat	33
Sosiaali- ja työsuojelutoiminta	37
Järjestötoiminta	40
Naisten toiminta	44
Nuorisotoiminta	45
Ruotsinkielinen toiminta	46
Koulutustoiminta	48
Tiedotus- ja julkaisutoiminta	50
Lausunnot ja kirjelmät	56
Keskitettyyn työmarkkinaratkaisuun tähtäävät järjestölliset toimet	60
Valiokuntien tapahtumat	61
Hallinto	70
• Hallitus	70
• Tilintarkastajat	71
• Hallituksen asettamat valiokunnat	71
• SAK—STK ja STK—LTK neuvottelukuntien kokoontulo	77
• Valtuuston jäsenet	77
Jäsenistö	81
Jäsenliittojen jäsenmäärät 31. 12. 1984 verrattuna jäsenmääriin 31. 12. 1983	81
Jäsenliittojen jäsenistön jakautuminen 31. 12. 1984	82
Henkilöstö	82
Jäsenyydet ja osakkuudet	84
SAK:n tilinpäätös 1. 1.—31. 12. 1984	85
År 1984 de många krisernas år	92
Den ekonomiska utvecklingen	93
Avtalsverksamheten	93
Den internationella verksamheten	94
Den svenska verksamheten	95

Vuosi 1984 monien kriisien vuosi

Vuosi 1984 jää historiaan huonontuneiden kansainvälisten ja erityisesti kärjistyneiden suurvaltasuhteiden vuotena. Asevarustelun katkaisemiseen ja vähentämiseen tähtäävät neuvottelut eivät onnistuneet. Ihmiskunnan huoli maailmanrauhasta kasvoi. Myönteisenä on pidettävä mm. Tukholman aseidenriisuntaa ja luottamuksen lisäämistä käsittelevän konferenssin työn jatkumista sekä kansainvälisen rauhanliikkeen ponnisteluja asevarustelun vähentämiseksi ja liennytyksen aikaansaamiseksi.

Taloudellinen kasvu ei johtanut työllisyyden kohentumiseen

Vuosi 1984 oli monien kriisien ajanjakso. Nälänhätä ja inhimillisen elämisen perusedellytysten puuttuminen osoittivat, että maapallon varallisuus on jakaantunut epäoikeudenmukaisesti. Teollistuneet maat eivät ole kantaneet niille kuuluvaa vastuuta kehitysmaista.

SAK osallistui maamme rauhanliikkeen keskeisenä voimana Suomessa järjestettyihin rauhantapahtumiin ja muuhun rauhantyöhön. SAK teki toimintavuoden aikana myös merkittäviä taloudellisia päätöksiä solidaarisuustoiminnan toteuttamiseksi.

Kansainvälinen talouskehitys oli toimintavuoden aikana epävakaa. Taloudellinen kasvu ei johtanut työllisyystilanteen huomattavaan kohentumiseen. Oikeistolaisen talouspolitiikan sovellutukset eri maissa merkitsivät hyökkäystä mm. palkansaajien ostovoimaa ja sosiaaliturvaa kohtaan. Johtavana talouspoliittisena ohjenuorana oli markkinavoimien vaikutusvallan lisääminen talouspolitiikassa ja työmarkkinasuhteissa. Ammattiyhdistysliike joutui eri maissa käymään kovaa taistelua jäsenkuntansa puolustamiseksi ja sen oikeuksien turvaamiseksi. Ristiriidat näkyvät monissa maissa, kuten Englannissa, jossa kaivostyöläiset taistelivat työnsä ja tulevaisuutensa puolesta.

SAK ajoi keskitetyn työmarkkinaratkaisun

Taloudellinen kasvu oli Suomessa v. 1984 varsin myönteistä, kun sitä vertaa kasvuun muualla maailmassa. SAK lähti jo vuoden 1983 puolella rakentamaan työmarkkinapoliittista linjaansa tavoitteenaan jäsenistön etuja palveleva kokonaisratkaisu. Sisäinen valmistelu suoritettiin hyvässä yhteistyössä jäsenliittojen ja SAK:n poliittisten ryhmien välillä. Keskitetylle ratkaisulle asetettiin yhteiset painopistetavoitteet.

Neuvottelujen kulkua luonnehti työnantajien haluttomuus keskitettyyn työmarkkinaratkaisuun. SAK:n valtuusto katsoi, että tuloratkaisussa määritettyjen tavoitteiden saavuttaminen on erittäin tärkeää. SAK joutui näiden tavoitteiden saavuttamiseksi turvautumaan yhteislakkouhkaan. Yhteislakkouhka raukesi, kun SAK:n valtuusto katsoi, joskin äänestyksen jälkeen, sovittelija Pekkasen välitysesityksen kokonaisuuden huomioon ottaen täyttävän hyväksyttävällä tavalla asetetut päätavoitteet. Keskitetyn työmarkkinaratkaisun aikaansaaminen ei olisi ollut mahdollista ilman SAK:n päättäväistä toimintalinjaa. Ratkaisu sisälsi palkankorotusten ohella mm. indeksiehdon, matalapalkkaerän, työajan lyhentämisen, työttömyysturvan kokonaisuudistuksen sekä maan hallituksen toimet asuntotuotannon ja päivähoitopaikkojen lisäämiseksi.

SAK:n valtuusto ei hyväksynyt maan hallituksen periaatepäätöstä hyvityssakkojen korottamisesta irrallaan pelisääntöjen kehittamisestä.

Eräät SAK:n jäsenliitot ja Akava keskusjärjestönä jäivät tehdyn ratkaisun ulkopuolelle. Keskeisenä syynä eräiden SAK:n jäsenliittojen jättäytymiseen keskitetyn ratkaisun ulkopuolelle pidettiin palkkaratkaisun muodon epäsolidaarisuutta.

Tulevaisuuden haasteet ja edunvalvonta

Tulevien vuosien tiedetään tuovan meille suuria haasteita. Kansantalouden kasvu jäänee varsin pieneksi, ja mm. siksi taistelu tulonjaon oikeudenmukaisuudesta tulee korostumaan. Työnantajajärjestöjen toimintalinja on kiristynyt. Tästä joutuimme toimintavuoden aikana kokemaan monia yksittäisiä esimerkkejä. Poliittinen muutos on merkinnyt sitä, että koko työväenliikkeen kannatus ja sen mukainen poliittinen voima on heikentynyt. SAK:lle asetetaan erityisiä vaatimuksia palkansaajien ja heidän perheittensä aineellisen ja henkisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhteiskunnallinen tilanne ja edessä olevat haasteet korostavat myös ammattiyhdistysliikkeen sisäisen yhteistyön tärkeyttä. Työmarkkinapolitiikan solidaarisuus edellyttää vahvaa SAK:ta ja keskusjärjestön ja liittojen hyvää yhteistyötä.

SAK:n sopimusneuvottelujen tavoitteiden asettamisessa korostuu tarve keskittyä muutamaan tärkeään päätavoitteeseen ja niiden toteuttamiseen. Samalla on pyrittävä siihen, että liittojen tärkeät erityistarpeet voidaan sovittaa keskitettyyn ratkaisuun. Erityisen merkittävää on, että jäsenistö on aktiivisesti mukana sopimusneuvottelujen eri vaiheissa.

SAK on joutunut taloudellisten ja poliittisten muutosten ja työnantajapuolen toimintapolitiikan johdosta käymään myös puolustustaistelua. Vaikka tämäkin taistelu on tärkeää, on entistä enemmän pyrittävä siihen, että työmarkkinapoliittinen aloitteellisuus ja aktiivisuus ovat ay-liikkeen hallinnassa. Tämä puolestaan edellyttää myös SAK:n oman toiminnan kehittämistä. SAK onkin toimintavuoden aikana panostanut oman toimintansa kehittämiseen. Oman toiminnan perustaa on vahvistettu tehostamalla tutkimusta, aloittamalla ATK-järjestelmien systemaattinen hyväksikäyttö ja parantamalla SAK:n strategista suunnittelua.

SAK:n vaikutusmahdollisuudet ovat perustuneet suureen ja jatkuvasti kasvaneeseen jäsenmäärään, jäsenistön osallistumiseen, kattavaan organisaatioon, järjestön sisäiseen yhteistyöhön ja vankkaan talouteen. Nämä sisäiset edellytykset ovat mahdollistaneet sen, että SAK on palkansaajapuolen keskeisin työmarkkinajärjestö.

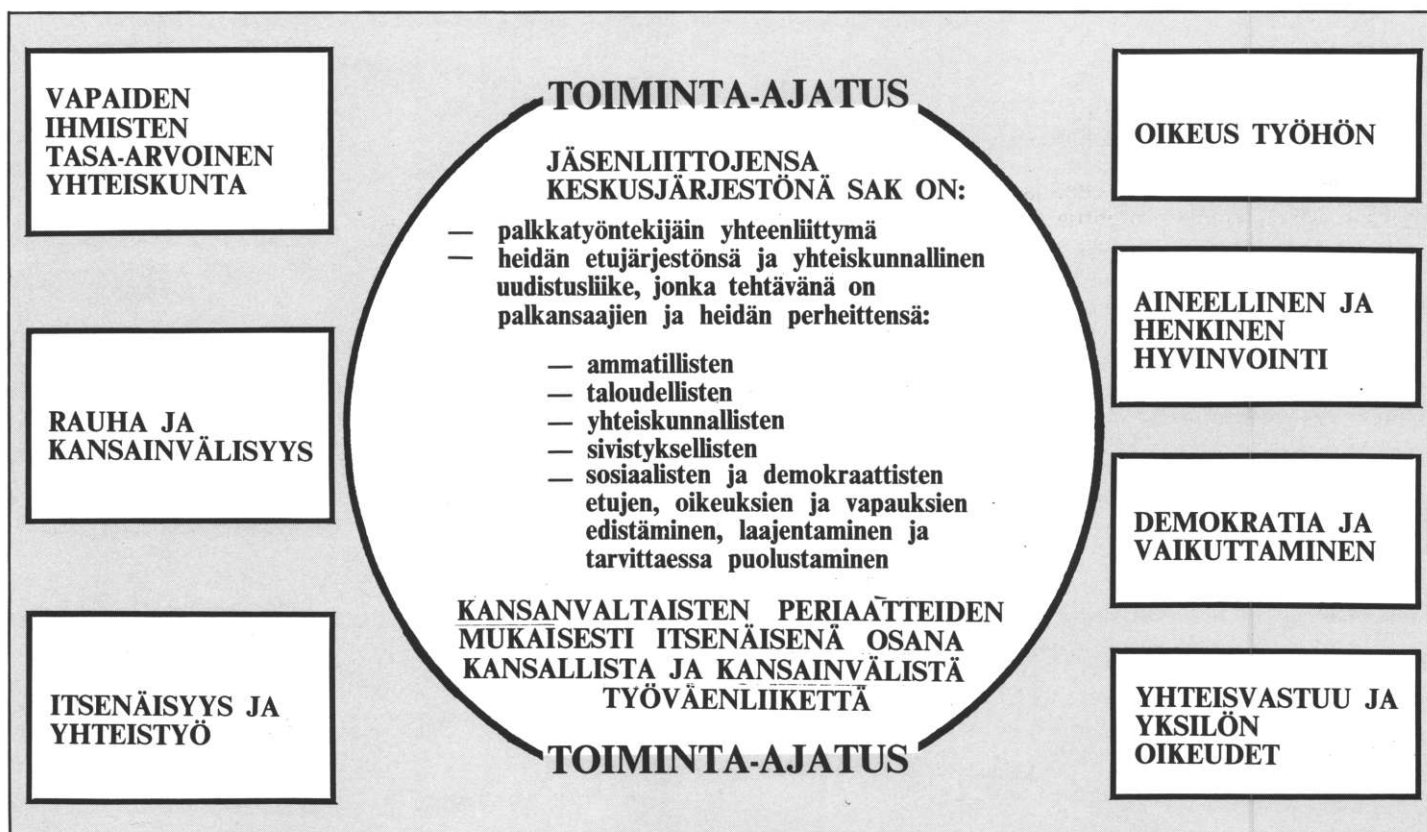
On ilmeistä, että entiset voimatekijät eivät yksin riitä. Yhteiskunta ja työelämä muuttuvat varsin nopeasti. SAKilaisen ammattiyhdistysliikkeen on kyettävä ennakoimaan ja seura-

SAK, TVK, Akava ja STTK toivoivat hallituksen tukevan tulopoliittista kokonaisratkaisua muun muassa antamalla esityksen työttömyysturvan kokonaisuudistukseksi, tukemalla lapsiperheitä ja olemalla valmis antamaan työajan lyhennyksen vaatimat lakiesitykset eduskunnalle. Hallitus aikoo tehostaa yhteyksiään järjestöihin neuvottelujen tiivistyessä, sanoi pääministeri Kalevi Sorsa vastaanottaessaan esitykset.

Puheenjohtajat pääministerin luona vasemmalta: STTK:n puheenjohtaja Jorma Reini, TVK:n puheenjohtaja Matti Kinnunen, valtiovarainministeri Ahti Pekkala, pääministeri Kalevi Sorsa, SAK:n puheenjohtaja Pertti Väänänen ja II puheenjohtaja Olavi Hänninen, Akavan puheenjohtaja Raimo Lehtinen, SAK:n III puheenjohtaja Raimo Kantola ja TVK:n varapuheenjohtaja Riitta Prusti.

SAK:n toiminta-ajatus ja päämäärät

maan tätä muutosta ja lähdettävä aina jäsenistön tarpeista. Erityisesti tekniikan kehittyminen ja sen mukanaan tuomat muutokset työelämässä asettavat SAK:lle uusia vaatimuksia myös sopimuspolitiikassa. SAK:n ja sen jäsenliittojen organisaattiorakenteiden ja toimintapolitiikan on kehityttävä työelämän ja yhteiskunnan asettamien vaatimusten mukaisesti.

SAK:n on tulevaisuudessa panostettava enemmän myös oman, monipuolisen tiedotustoimintansa kehittämiseen.

SAK:n toiminnan strateginen kehittämistyö jatkuu. Esi-merkkinä tämän työn eräästä osasta on kaavio, jossa pyritään pääkohdittain kuvaamaan SAK:n toiminta-ajatusta ja keskeisiä päämääräalueita.

Taloudellinen kehitys 1984

Taloudellinen kasvu oli Suomessa vuonna 1984 varsin myönteistä jo kolmatta vuotta peräkkäin. Kasvua vauhditti vuoden 1983 lopulla voimistunut OECD-alueen kysyntä — maamme vienti lisääntyi.

Kokonaistuotanto kasvoi vuonna 1984 ennakoarvioiden mukaan vajaat kolme prosenttia. Kasvu oli varsin nopeata metsäteollisuuden, metalliteollisuuden, liikenteen ja sähkö-, kaasu- ja vesihuollon alalla. Heikoimmin kehittyi rakennustoiminnan, erityisesti talonrakennuksen, tuotanto.

Investointeja oli vuonna 1984 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Supistuminen koski sekä yksityisiä että julkisia investointeja. Sen sijaan kulutus kasvoi suhteessa yhtä paljon kuin kokonaistuotanto — julkinen kulutus kasvoi yksityistä kulutusta nopeammin.

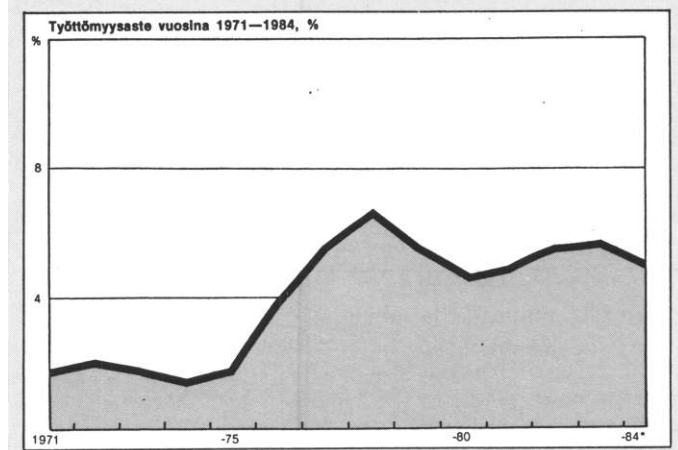
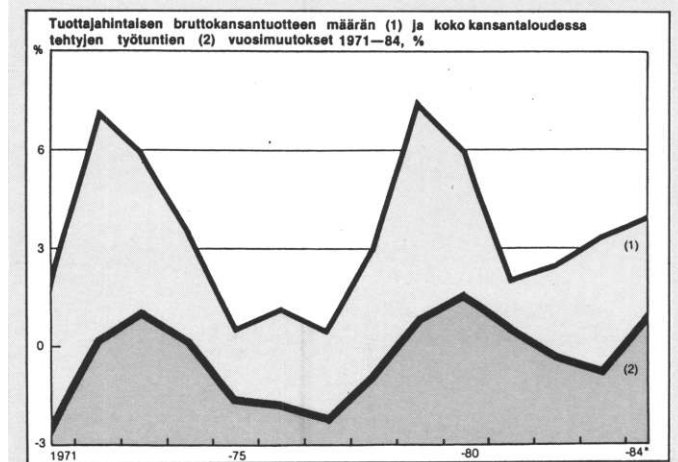
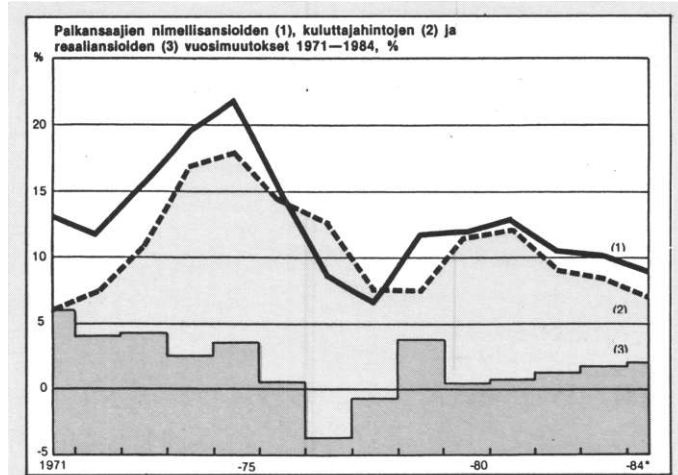
Tavaraviennin määrä kasvoi vuonna 1984 lähes 10 prosenttia. Kasvu perustui yksinomaan länsiviennin lisääntymiseen. Itävienti jäi arvoltaan selvästi pienemmäksi kuin vuonna 1983. Viennin arvo kasvoi elintarvike-, juoma- ja tupakkateollisuutta lukuun ottamatta kaikilla suurilla teollisuudenaloilla.

Tavaratuonnin määrä oli vuonna 1984 suunnilleen yhtä suuri kuin edellisenä vuonna. Kun lisäksi vaihtosuhte lievästi parani, tavarakaupasta kertyi ylijäämää ennätykselliset 6,2 mrd. markkaa. Vuonna 1983 kauppataseen alijäämä sen sijaan oli lähes 2 mrd. markkaa. Vaihtotase oli vuonna 1984 suunnilleen tasapainossa.

Työllisiä oli vuonna 1984 noin 25 000 enemmän kuin edellisenä vuonna. Kun työvoiman tarjonta kuitenkin kasvoi jonkin verran enemmän, työttömyysaste pysyi samana kuin edellisenä vuonna, eli 6,1 prosentissa. Vuoden 1984 aikana työttömänä oli keskimäärin 157 000 henkilöä.

Inflaativauhti hidastui vuoden 1984 aikana. Vuodesta 1983 vuoteen 1984 kuluttajahinnat nousivat keskimäärin 7,1 %, kun sen sijaan vuotta aiemmin nousu oli 8,4 %. Joulukuusta 1983 joulukuuhun 1984 kuluttajahintaindeksi nousi 6,1 %.

Palkansaajien nimellisansioid nousivat vuonna 1984 keskimäärin 9,2 % edellisestä vuodesta. Sopimuspalkkaindeksi nousi 6,7 %. Reaaliansioid nousivat vuonna 1984 keskimäärin 2 %. Kotitalouksien käytettävissä oleva tulo lisääntyi vastaavana aikana jonkin verran enemmän.

Keskusjärjestön ja jäsenliittojen saumatonta yhteistyötä

Taistelu tulonjaon oikeudenmukaisuudesta korostuu jatkuvasti. Yhteiskunnassa tapahtuva poliittinen muutos merkitsee SAK:lle erityisiä vaatimuksia palkansaajien ja heidän perheittensä aineellisen ja henkisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Yhteiskunnallinen tilanne ja edessä olevat haasteet korostavat myös ammattiyhdistysliikkeen sisäisen yhteistyön tärkeyttä.

Työmarkkinapolitiikan solidaarisuus edellyttää vahvaa SAK:ta ja keskusjärjestön ja jäsenliittojen saumatonta yhteistyötä. SAK:n ja jäsenliittojen on entistä enemmän ponnisteltava siihen, että työmarkkinapoliittinen aloitteellisuus ja aktiivisuus ovat ammattiyhdistysliikkeen hallinnassa.

Valtuusto

Valtuusto kokoontui sääntömääräiseen kevätkokoukseen 18 —19.5. 1984 ja sääntömääräiseen syyskokoukseen 14. 12. 1984 sekä sopimustilanteen johdosta ylimääräiseen kokoukseen 10. 2. 1984. Ylimääräistä kokousta valtuusto jatkoi 5. 3. 1984.

Valtuuston ylimääräinen kokous 10. 2. 84 ja 5. 3. 84

Valtuusto käsitteli ylimääräisessä kokouksessaan HTY:n juhlasalissa 10. 2. 84 työmarkkinatilannetta ja otti kantaa ammattiyhdistysaktiiveihin kohdistettuihin painostustoimiin. Valtuusto päätti jatkaa kokoustaan päättääkseen keskitetystä työmarkkinaratkaisusta.

VALTUUSTON PÄÄTÖSLAUSELMA

Valtuusto totesi 10. 2. lausumassaan SAK:n hallituksen täsmentäneen neuvottelutavoitteet SAK:n valtuuston 26. 11. 1983 tekemän päätöksen mukaisesti.

Valtuusto totesi, ettei se hyväksy työnantajien esityksiä palkankorotuksista ja työajan lyhentämisestä eikä esitettyjä huononnuksia työmarkkinakäytäntöön vaan katsoo työnantajien esityksillään jarruttavan neuvotteluja keskitetystä työmarkkinaratkaisusta.

SAK:n valtuusto piti edelleen tavoitteenaan keskitettyä työmarkkinaratkaisua ja kehotti SAK:n hallitusta päättäväisesti pyrkimään siihen.

SAK:n valtuusto velvoitti ja valtuutti hallituksen yhdessä jäsenliittojen kanssa aloittamaan valmistelut, jotta heti sopimuskauden päätyttyä voidaan ryhtyä tarvittaviin järjestötoimiin keskitetyn ratkaisun aikaansaamiseksi, ellei neuvotteluissa sitä ennen ole päästy SAK:ta tyydyttävään tulokseen.

MALLASJUOMAN OIKEUDENKÄYNNIT

SAK:n valtuusto tuomitsi päätöksessään Suomen Työnantajain Yleisen Ryhmän ja Oy Mallasjuoman vireillepanemat, ammattiyhdistysliikkeen aktiiveihin kohdistetut oikeudenkäyntitoimet.

Valtuusto totesi, että työmarkkinaratkaisun yhteydessä on sovittava siitä, että työnantajapuoli vastaisuudessa noudattaa vakiintunutta työmarkkinakäytäntöä eikä turvaudu Mallasjuoman oikeudenkäynnin kaltaisiin menettelytapoihin. Mallasjuoman työntekijöihin kohdistetut oikeudenkäyntitoimet tulee samalla peruuttaa.

SAK:n valtuusto jatkoi keskeytynyttä kokoustaan 5. 3. 1984 Espoon Dipolissa. Kokouksessaan valtuusto hyväksyi äänestyksen jälkeen selvitysmies Matti Pekkasen tekemän esityksen tulopoliittiseksi kokonaisratkaisuksi.

Päätöksessään valtuusto totesi, että vaikka tulopoliittisen selvitysmiehen Matti Pekkasen esitys tulopoliittiseksi kokonaisratkaisuksi ei kaikilta osin vastaa SAK:n keskitetylle sopimusratkaisulle asettamia tavoitteita, valtuusto kuitenkin pitää kokonaisuutta hyväksyttävänä, kun vaihtoehtona on työtaistelutoimien aloittaminen.

SAK:n valtuusto ei hyväksynyt maan hallituksen periaatepäätöstä työehtosopimuslain mukaisten hyvityssakkojen korottamisesta vaan katsoi, että on odotettava työehtosopimusjärjestelmän uudistamista selvittävän komitean työn tuloksia.

Sääntömääräinen kevätkokous

SAK:n valtuusto käsitteli Kiljavalla toukokuussa pitämässään kevätkokouksessa SAK:n vuoden 1983 toimintakertomuksen ja saman vuoden tilinpäätöksen. Valtuusto myönsi eräille hallituksen jäsenille heidän pyytämänsä eron ja valitsi heidän tilalleen uudet jäsenet. Valtuusto kuuli puheenjohtajien toi-

mintakertomukset ja käsitteli jäsenliittojen esitykset. Lisäksi valtuusto hyväksyi talous- ja sopimuspolitiikkaa käsittelevän lausuman sekä esitti kansainvälisiä asioita käsittelevän kannanoton.

HALLITUKSEN JÄSEN VAIHDOKSET

Valtuusto valitsi uudet jäsenet eroa pyytäneiden tilalle. Varsinaisiksi jäseniksi valittiin Sulo Penttilän tilalle Per-Erik Lundh Metallityöväen Liitosta ja Per-Erik Lundhin tilalle Reijo Anttila Merimies-Unionista. Yleisvarajäseneksi valittiin Reijo Anttilan tilalle Viljo Ikonen Kumi- ja Nahkatiöväen Liitosta ja Kaarlo Tammelan tilalle 1. 8. 1984 lähtien Kalevi Väisänen Maaseututyöväen Liitosta. Henkilökohtaiseksi varajäseneksi valittiin Holger Niemisen tilalle Mikko Kulmala Kemian Työntekijäin Liitosta ja Viljo Ikosen tilalle Pirkko Oksa Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitosta.

JÄSENLIITTOJEN ESITYKSET

Jäsenliitot esittivät 14 aloitetta valtuuston kokoukselle. Esitykset käsittelevät seuraavia asiakokonaisuuksia:

- hyvityssakot osaksi pelisääntökeskustelua
- työttömyysturvauudistus
- pankkien palvelumaksujen korotusten vastustaminen
- asuminen ja asumiskustannukset
- nuorten asumisturva
- työsuojelulainsäädäntö
- työsuojelusopimuksen uudistaminen
- muutoksia työntekijäin eläkelakiin
- ammatillinen varhaiseläke
- ammattitautilain uudistaminen
- raskausajan terveystarkkailun torjunta
- toimitsijoiden palkka- ja työehtojen neuvottelumenettelyn uudistaminen
- kunnallisen päivähoidon maksuperiaatteet
- ylitöiden enimmäismäärien vähentäminen

SAK:n valtuuston kokous 10. 2. sujui yksimielisyyden vallitessa: SAK:n hallituksen ja neuvottelijoiden työskentelyyn oltiin tyytyväisiä. Valtuusto katsoi hallituksen toimineen syyskokouksessa tehtyjen päätösten mukaisesti tavoitteenä keskitetty työmarkkinaratkaisu. Työnantajajärjestöjen esityksiä luon nehdittiin törkeiksi, härkähäisiksi, palkansaajia halveksiviksi ja 30-luvun ilmapäiriin sopiviksi.

Valtuuston jäsenten puheenvuoroissa toistuivat teemat: pelko ay-liikkeen aseman heikentymisestä; ellei keskitettyä ratkaisua synny, yksimielisyyttä, täysi tuki hallituksen toimille, ärtymys työnantajapolitiikkaa kohtaan.

Valtuusto antoi keskusjärjestön hallitukselle valtuudet uhata työnantajia työtaistelutoimilla, ellei neuvottelutulos synny palkansaajapuolen toivomalla tavalla.

PÄÄTÖSLAUSELMAT

Valtuusto hyväksyi päätöslauselmat talous- ja sopimuspolitiikasta ja kansainvälisestä tilanteesta.

Talous- ja sopimuspoliittisessa kannanotossaan valtuusto vaati myös elinkeinoelämältä ja julkiselta vallalta keskitetyn ratkaisun mukaista ja sitä tukevia toimia, kuten lasten päivähoitopaikkojen perustamista ja asuntorakentamisen lisäämistä sekä työttömyysturvan kokonaisuudistuksen toteuttamista sovitun aikataulun mukaisesti. Tämän lisäksi valtuusto vaati valtion budjetilta työllisyyttä tukevia toimia sekä kansalaisten hyvinvoinnin parantamista. — Sopimuspolitiikan osalta valtuusto tuomitsi työnantajien pyrkimykset sopimusjärjestelmän pirstomiseen ja vaati työmarkkinoiden neuvottelujärjestelmän kehittämistä.

Kansainvälisessä kannanotossaan valtuusto kiinnitti huolestuneena huomiota kansainvälisen tilanteen vakavuuteen. Pyrkimyksenä on, että kansainvälinen ay-liike voisi yhdessä vedota Etyk-maiden luottamusta herättäviä toimia käsittelevään konferenssiin, joka pidetään Tukholmassa. Valtuusto totesi Pohjolan ydinaseettoman vyöhykkeen saavan yhä kasvavaa kannatusta ja suositteli huolellista valmistautumista YK:n aseidenriisuntaviikon tapahtumiin.

Sääntömääräinen syyskokous

SAK:n valtuusto käsitteli Ammattiyhdistysopiston tiloissa Kiljavalla 14. 12. 1984 pitämässään kokouksessa mm. SAK:n vuoden 1985 toimintasuunnitelman ja saman vuoden talousarvion. Valtuusto käsitteli jäsenliittojen esitykset ja hyväksyi niihin vastaukset. Valtuusto päätti hallituksen jäsenvaihdokista ja hyväksyi talous- ja budjettipoliittikkaa käsittelevän kannanoton sekä tasa-arvokannanoton.

HALLITUKSEN JÄSENVAIHDOKSET

Valtuusto valitsi eroa pyytäneiden tilalle uudet jäsenet. Veikko Lehtosen henkilökohtaiseksi varajäseneksi valittiin Erik Lindfors Metallityöväen Liitosta, Per-Erik Lundhin henkilökohtaiseksi varajäseneksi Osmo Isoviita Metallityöväen Liitosta ja Kalevi Arosen henkilökohtaiseksi varajäseneksi Riitta Ruotsalainen Kemian Työntekijäin Liitosta. Hallituksen yleisvarajäseneksi Ari Kekisen tilalle valittiin Heikki Pohja Kemian Työntekijäin Liitosta.

JÄSENLIITTOJEN ESITYKSET

Valtuusto käsitteli 23 jäsenliittojen esitystä, jotka oli tehty seuraavista aiheista:

- työttömyysturvalain muuttaminen
- työttömyyseläkeikärajan säilyttäminen 55 vuotena
- aliurakointi
- työnantajien hyökkäykset torjuttava ay-liikkeen yhteisvoimin
- vuokra-asuntojen lisääminen ja aravakorkojen alentaminen
- palvelualojen matalapalkka
- talonmiesten työaikalaki
- työsopimuslain 17 §
- varhaiseläkejärjestelmän valmistelun nopeuttaminen
- teknologiasopimuksen aikaansaaminen
- opintosuhteiden aseman parantaminen
- opintokerhotoiminnan kehittäminen
- koulutusopimuksen tulkinta
- opintovapaalain kehittäminen
- optisesti hiotut suojalasit
- hammasvaurioita aiheuttavien ammattien ja työolojen selvittäminen
- elpymisliikunnan kehittäminen työpaikoilla
- työterveyshenkilöstön täydennyskoulutus
- ympäristönsuojelu
- luottamushenkilöiden eläketurva

- kolmivuorotyön työajan laskentatapa
- vuosiloman ajankohdan määräytyminen
- rautateiden toimintamahdollisuudet
- Talous- ja budjettipoliittisessa kannanotossaan valtuusto arvioi taloudellisen kehityksen näköaloja ja kiinnitti päähuomionsa v. 1986 budjetin valmisteluun. Siinä se vaati mm.
- työllisyyden, taloudellisen kasvun ja julkisen talouden kehittämisen asettamista etusijalle,
- julkisten palvelujen laadullisesta ja määrällisestä kehittämisestä
- julkisten palvelujen kilpailukykyyn lisäämistä suhteessa yksityisten palvelujen kilpailukykyyn,
- kunnallisten päivähoitopaikkojen lisäämistä,
- lapsilisien tuntuvaa korottamista ja ikärajan nostamista 17 vuoteen
- valtion lainoittamien asuntojen, erityisesti vuokra-asuntojen rakentamisen lisäämistä ja erityisesti nuorten parien ensiasunnon saannin helpottamista,
- joustavan eläkeikäijärjestelmän toteuttamista vuoden 1986 alusta siten, että ammatillisen varhaiseläkkeen ikäraja on 55 vuotta,
- aikuisten koulutusmahdollisuuksien lisäämistä sekä
- inflaation määrätietoista hidastamista.

Tämän lisäksi valtuusto vaati, että tulevien talouspoliittisten linjanvetojen ja seuraavan sopimusratkaisun pitäisi yhdessä muodostaa taloudellista kasvua ja työllisyyttä tukeva kokonaisuus. Valtuusto korosti työmarkkinoiden neuvottelusuhteiden kehittämistä työntekijäpuolen asemaa tasavertaistamalla.

Tasa-arvokannanotossaan SAK:n valtuusto vaati, että tasa-arvolaki säädetään pikaisesti. Näin mahdollistetaan naisten syrjinnän kieltävän sopimuksen ratifiointi. Valtuusto kiinnitti huomiota myös järjestön sisäiseen tasa-arvotyöhön ja viittasi valtuuston aiempaan suo-

situkseen jäsenliitoille laadittavista tasa-arvosuunnitelmista. Jäsenliittojen tulevia liittokokouksia ja SAK:n 13. edustajakokousta varten valtuusto esitti vetoimuksen, että kokouksissa otettaisiin painokkaasti esille kysymys tasa-arvosta suunnitelmallisen tasa-arvotyön aloittamiseksi sekä tehtäisiin tasa-arvoa edistäviä päätöksiä, mm. pyrittäisiin turvaamaan naisten ja nuorten oikeudenmukainen edustus hallintoelimissä.

Hallitus

SAK:n hallitus kokoontui toimintavuonna kaikkiaan 23 kertaa. Alkuvuoden aikataulultaan melko tiukoissa kokouksissa käsiteltiin tulopoliittisen kokonaisratkaisun tavoitteita ja neuvottelujen kulkua. Koska työnantajajärjestöjen ja SAK:n neuvottelut eivät edenneet, päätti hallitus kutsua valtuuston ylimääräisen kokouksen käsittelemään neuvottelutilannetta.

Valtuuston keskeytetty kokous valtuutti hallituksen aloittamaan järjestöllisiä toimina koskevat valmistelut SAK:n tavoitteita vastaavan keskitetyn ratkaisun syntymisen vauhdittamiseksi. Hallitus myös hyväksyi helmikuun alussa keskusjärjestölle uuden yleisohjeiston SAK:n työtaisteluja varten. Helmikuun puolivälissä hallitus päätti liittojen kanssa tehdyn suunnitelman mukaisesti panna 6. 3. alkaen toimeen yhteislakon, työnseisausten sarjan, tulopoliittisen ratkaisun aikaansaamiseksi. Lakosuunnitelmia täsmennettiin vielä kahdessa hallituksen kokouksessa.

Valtuuston keskeytetty kokous kutsuttiin koolle maaliskuun 5. päivänä käsittelemään tulopoliittisen selvitysmiehen Matti Pekkasen ja maan hallituksen esitystä kokonaisratkaisuksi työmarkkinajärjestöille. Työnseisauksen uhka raukesi, kun valtuusto äänestyksen jälkeen hyväksyi Pekkasen esityksen.

Tehdessään maaliskuun lopulla tulopoliittisen kokonaisratkaisun allekirjoittamispäätöstä hallitus totesi ratkaisusta irtautuneet liitot. Samassa kokouksessa hallitus kehotti SAK:n johtoa ja toimistoa toimimaan käytännössä hyvityssakojen korottamista vastustaneen valtuuston päätöksen mukaisesti. Hallitus myös kehotti ottamaan työttömyysturvauudistuksen valmisteluissa huomioon SAK:n hallituksen näkökannat epäkohdien korjaamiseksi.

Syyskauden periaatteelliselta merkitykseltään tärkeimmäksi asiaksi tulivat

Nokia Oy:n sairauspoissaolojen perusteella tekemät laittomat irtisanomiset. Hallituksen työvaliokunta teki syyskuussa päätöksen, jolla Nokia Oy:tä ja Työnantajan Yleistä Ryhmää kehoitettiin perumaan parinkymmenen työntekijän joukkoi irtisanomiset. Hallituksen työvaliokunta päätti, että ellei Nokia peruuta irtisanomispäätöstä, SAK vetoaa jäsenliittoihinsa päivän kestäväen työnseisauksen järjestämiseksi kaikissa Nokia Oy:n kotimaisissa tuotantolaitoksissa. Päivän työnseisaus toteutettiin 28.-29. 9. Laajempi lakkouhka raukesi Kumi- ja Nahkatyöväen Liiton, Suomen Työnantajan Yleisen Ryhmän sekä SAK:n ja STK:n väliseen neuvottelutulokseen, jonka SAK:n hallitus hyväksyi lokakuun alussa.

Vuoden 1986 edustajakokouksen valmistelun hallitus aloitti syyskuussa asettamalla SAK:n toimistossa työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella SAK:n hallitusta varten luonnokset edustajakokoukselle esitettäväksi ohjelmiksi ja selonteoiksi.

Vuoden aikana hallitus teki periaatepäätöksen SAK:n toimistoon perustettavasta tietohallintoyksiköstä, jonka tehtävänä on suunnitella ja ohjata keskusjärjestön ja liittojen siirtymistä automaattiseen tietojenkäsittelyyn.

SAK:n toimiston ja hallinnon kehittämiskoulutusta jatkettiin. Seminaareissa hallituksen jäsenet arvioivat yhteiskunnallista tilannetta ja sen kehitysnäköaloja sekä suunnittelivat vaihtoehtoisia toimintamalleja keskusjärjestön ja sen jäsenliittojen toiminnan tehostamiseksi.

Paikallisradiotoiminnan kokeilulupia päätettiin hakea SAK:lle eri paikkakunnille kaikkiaan kolme. Lisäksi aloitettiin Kiljavalla Ammattiyhdistysopistossa paikallisradiotoiminnan koulutuksen suunnittelu.

Suomen ja Neuvostoliiton välirauhan solmimisen 40-vuotisjuhlasta "40 vuotta rauhaa ja ystävyyttä" tuli merkittävä rauhanjuhla.

Rauhankysymyksiin hallitus kiinnitti huomiota myös suosittelemalla jäsenliitoille yhtäaikaista 5 minuutin työnseisausta rauhan puolesta YK:n aseidenriisuntaviikon rauhankulkuepäivänä. Rauhankulkuepäivänä pitämässään kokouksessa hallitus päätti myöntää SAK:n solidaarisuusrahaston ja prosentiliikkeen solidaarisuustililtä yhteensä yli puoli miljoonaa markkaa kehitysmaiden ammattiyhdistysliikkeiden ja työväenjärjestöjen tukemiseen sekä näille maille annettavaan humanitaariseen apuun. Hallitus hyväksyi vuodeksi 1984 solidaarisuusohjelman, joka sisälsi käyttösuunnitelman kehitysmaiden ammattiyhdistysliikkeiden taloudellisesta tukemisesta. Tämän suunnitelman mukaisesti kohteisiin myönnettiin v. 1984 SAK:n solidaarisuusrahaston sekä prosentiliikkeen tilin varoja yhteensä yli miljoona markkaa.

Hallitus asetti SAK:n solidaarisuustoiminnan järjestämisen uudelleen organisoitua suunnittelemaan työryhmän, jonka tekemän selvitystyön pohjalta tehdään päätökset vuonna 1985.

Yleiseen yhteiskuntapolitiiseen uudistustyöhön liittyy mm. hallituksen syyskaudella julkistama kannanotto joustavasta eläkeiästä. Hallitus on seurannut työttömyysturvauudistuksen valmistelua erityisesti sen rahoituksen työttömyyskassoille aiheuttamien ongelmien johdosta. Lisäksi hallitus on seurannut valtiosääntöuudistuksen, tasa-arvolakiesityksen ja lasten hoitopaalakiesityksen valmistelua sekä mm. työsuojelukomitean ja työriitakomitean työvaiheita.

SAK:n sihteerin Per Erik Lundhin siirrettyä Metallityöväen Liiton puheenjohtajaksi SAK:n sihteeriksi valittiin Lauri Ihalainen.

SAK:n sihteeri Simo Elomaa jäi eläkkeelle SAK:n ja sen hallituksen sihteerin tehtävistä vuoden päättyessä. Hänen tilalleen SAK:n sihteeriksi valittiin työsuojelusihteeri Pekka Ahmavaara.

Työajan lyhentäminen viiden vuoden kuluessa kymmenellä prosentilla nousi keskeisimmäksi laadulliseksi työehtosopimustavoitteeksi keskitetylle työmarkkinaratkaisulle.

SAK perusteli monivaiheisia ja pitkällisen valmistelun jälkeen yksimielisesti syntyneitä työajan lyhennystavoitteita: työllisyys-, työsuojelu- ja tasa-arvoseikoilla.

SAK:n hallitus päätyi odotettuun tilannearvioon 27. 1. pitämässään kokouksessa. Keskitettyyn työmarkkinaratkaisuun pyritään edelleen, huolimatta siitä, että kaikki keskeiset asiat ovat neuvottelupöydällä vielä avoinna.

SAK:ssa vallinnutta henkeä kuvasi osuvasti lehdistötilaisuudessa puheenjohtaja Pertti Viinanen: "On järjen köyhyyttä, jos sopimus ei synny"

Etualalla neuvonpidossa VTY:n varapuheenjohtaja Lasse Syrjänen, Liikeliiton puheenjohtaja Kauko Suhonen, Rakennustyöläisten Liiton puheenjohtaja Aarno Aitamurto ja VTY:n puheenjohtaja Unto Keijonen.

Työvaliokunta

Hallituksen työvaliokunta kokoontui vain kerran, mihin vaikutti hallituksen tiheä kokoontuminen työehtosopimusneuvottelujen aikaan, hallituksen kokouksia oli kymmenkunta enemmän kuin aiempina vuosina.

Syyskuun lopulla pidetyssä kokouksessa työvaliokunta käsitteli Oy Nokia Ab:n kumitehtaan työntekijöiden irtisanomistapausta.

Toimistovaliokunta

Henkilöstö- ja talousasioiden sekä hallintoelinten päätösten valmistelu muodostivat valiokunnan työn rungon. Valiokunta keskittyi suunnittelujärjestelmän ja -toiminnan kehittämiseen.

Kansainvälinen toiminta

SAK:n yhteistyö veljesjärjestöjensä kanssa ja kansainvälisissä järjestöissä jatkui vakaana vuonna 1984.

Kansainvälinen tilanne

Yleinen kansainvälinen tilanne, johon Suomen ja SAK:n toiminta maailman valtioiden ja keskusjärjestöjen joukossa perustuu, jatkui kireänä. Suurvaltojen väliset keskeiset neuvottelukanavat olivat poikki koko vuoden. Tämä tilanne kiihdytti ydinasevarustelua. Vain eräät monenväliset yhteistyöfoo-

rumit, kuten YK ja Tukholman luotamusta herättäviä toimia käsittelevä konferenssi, jatkoivat työtään. Tukholman konferenssissa saavutettiin vuoden lopulla edistystäkin, kun osanottajavaltiot kykenivät sopimaan jatkosta.

Loppuvuodesta oli muutenkin haavoittavissa eräänlaista jäiden sulamista suurvaltojen ja sotilasblokkien välillä. Yhdysvaltain presidentinvaalit päättyivät istuvan presidentin Ronald Reaganin selvään voittoon, minkä tulkittiin vahvistaneen myös Reaganin kansainvälistä neuvotteluasemaa. Vuosien 1984 ja 1985 vaihteessa näytti siltä, että suurvallat palaisivat neuvottelupöytiin — tosin erittäin vaikeisiin neuvotteluihin.

Maailmassa kytevistä kriisipesäkkeistä useimmat pysyivät vaarallisina koko vuoden. Lähi-Idässä, Keski-Amerikassa ja eteläisessä Afrikassa jatkuivat umpikujatilanteet, jotka ovat monin tavoin kytkeytyneet myös suurvaltasuhteisiin.

Useimmissa OECD-maissa talous kasvoi, Yhdysvalloissa suorastaan nopeasti. Euroopassa ei talouskasvu kuitenkaan johtanut työllisyystilanteen kohenemiseen. Monilla kriisialoilla ja -alueilla oli pitkiä ja sitkeitä taisteluja mm. Iso-Britanniassa, Ranskassa ja Belgiassa.

Ammattiyhdistysliikkeen vaatima työajan lyhennys johti laajaan metalli- ja kirjatyöntekijäin lakkoon Saksan liittotasavallassa touko—heinäkuussa, ja lakon tuloksena näiden — ja myöhemmin muiden — alojen viikkotyöaika lyheni 1,5 tuntia.

OECD-maissa reaganismia ja Thatcherismia tunnetut oikeistolaiset talousopit ja niiden käytännön sovellutukset asettavat myös ammattiyhdistysliikelle uusia suuria haasteita. Ammattiyhdistysliikkeen vastainen avoin tai epäsuora toiminta kiihtyi vuoden 1984 kuluessa. Tämä toiminta on ilmennyt mm. uutena työlainsäädäntönä, joka

rajoittaa perinteistä toimintavapautta. Lisäksi julkisen sektorin työntekijäin asema on muuttunut entistä turvottomammaksi yksityistämispaineissa ja yksityiset työnantajat ovat käyneet entistä hyökkäävämmiksi.

Kehitysmaiden synkkä tilanne ja velkakriisi syvenivät entisestään. Afrikan Sahelin alueen nälänhätä sai dramaattiset mitat. SAKikin auttoi lokaussa alueen nälästä kärsiviä.

Suomen vakaa ulkopoliittinen peruslinja osoitti kestävyytensä vuoden 1984 kireissä suhdanteissa.

SAK:n pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö jatkui sekä Pohjolan Ammatillisen Yhteisjärjestön PAY:n, että muiden kanavien kautta. PAY kiinnitti eniten huomiota talouspolitiikkaan ja kamppailuun täystyöllisyyden puolesta. Vuonna 1984 eivät työttömyysluvut Pohjolassa nousseetkaan.

PAY:lla oli kolme hallituksen kokousta vuoden aikana, minkä lisäksi järjestö keskittyi yleiseen talouspolitiikkaan, teollisuuspolitiikkaan ja palvelualojen erityiskysymyksiin. Loppuvuodesta PAY:n talouspoliittinen työryhmä julkaisi selvityksen "Täystyöllisyysura vaihtoehto suurtyöttömyydelle. Vaihtoehdot Pohjolan taloudelliselle kehitykselle 1985—1988". Selvityksessä esitellään työllisyyteen vaikuttavia taloudellisia malleja ja suosituksia.

PAY:n uudeksi pääsihteeriksi valittu ruotsalainen Sune Ählén aloitti toimikautensa maaliskuussa. SAK:n ruotsinkielinen sihteeri Kurt Gustafsson aloitti työnsä PAY:n toimitsijana elokuussa 1985. PAY:n puheenjohtajana jatkoi Bertil Axelsson Ruotsin TSO:sta. PAY ja pohjoiset jäsenjärjestöt auttoivat ratkaisevasti Islannin julkisen sektorin keskusjärjestöä BSRB:tä tämän lokakuussa olleessa lakossa.

Euroopan Ammatillinen Yhteisjärjestö EAY

EAY:n hallitus kokoontui viisi kertaa, ja kaikissa näissä kokouksissa oli paikalla SAK:n edustaja. Eräisiin EAY:n valiokuntiin ja työryhmiin osallistui myös SAK:n edustajia.

Myös EAY painotti toiminnassaan työllisyyspolitiikkaa. EAY:n pääsihteerin vieraili työllisyyskampanjansa yhteydessä Suomessa helmikuussa ja tapasi tällöin mm. pääministeri Kalevi Sor-

san. EAY:n pitkäaikainen työ Turkin DISK-järjestön vangitun johdon vapauttamiseksi tuotti tulosta loppuvuodesta, vaikkakaan DISK ei ole saavuttanut luonnollisia toimintaoikeuksiaan.

EAY:n tutkimuslaitos ETUI julkaisi vuoden aikana useita ay-liikettä kiinnostavia tutkimuksia ja järjesti eläkejärjestelmien finansiointia käsitelleen seminaarin joulukuussa Dublinissa.

EAY:n puheenjohtajana jatkoi belgialainen Georges Debunne ja pääsihteerinä luxemburgilainen Mathias Hinterscheid.

Vapaiden Ammattiyhdistysten Kansainvälinen Liitto VAKL

VAKL:n toiminta nojasi pitkälti edellisen vuoden edustajakokouksen päätöksiin. Järjestön toiminnan kohokohtia olivat touko- ja joulukuussa pidetyt hallituksen kokoukset, joihin puheenjohtaja Pertti Viinanen osallistui.

VAKL:n hallituksen kokouksissa käsiteltiin perinteiseen tapaan maailmanlaajuisia ay-ongelmia sekä eri maiden ay-ongelmia. Lukuisissa kannanotoissaan VAKL:n hallitus kiinnitti huomiota mm. tilanteeseen Chilessä, Etelä-Afrikassa, Puolassa ja Turkissa.

VAKL:n puheenjohtajana jatkoi malesialainen P. P. Narayanan ja pääsihteerinä belgialainen John Vanderve-

OECD:n neuvoa-antava ay-komitea TUAC

TUAC:n toiminta painottui työntekijäin edustamiseen Taloudellisen kehityksen ja yhteistyön järjestössä OECD:ssä. TUAC piti kaksi yleiskokousta, joissa lausuttiin muissakin järjestöissä ilmaistu huoli hallitusten ja työnantajien linjan kovenemisesta.

TUAC:n puheenjohtajana jatkoi brittiläinen David Basnett ja pääsihteerinä suomalainen Kari Tapiola.

Maailman Ammattiyhdistysten Liitto MAL

SAK:n edustajia osallistui tarkkailijoina MAL:n joidenkin elinten, mm. Dublinin-komitean, kokouksiin. MAL:n keskusneuvoston jäsen, SAK:n toinen puheenjohtaja Olavi Hänninen osallistui Sofiassa lokakuussa pidettyyn pääneuvoston kokoukseen.

Kansainvälinen työjärjestö ILO

ILO:n 70. työkonferenssi pidettiin kesäkuussa Genevessä. Suomen työntekijävaltuuskunnan muodostivat SAK:n ja TVK:n nimittämät edustajat, työntekijävaltuutettuna toimi SAK:n kansainvälinen sihteeri Markku Jääskeläinen.

Konferenssi ei hyväksynyt yhtään uutta yleissopimusta eli konventiota, vaan päätti täydentää vuonna 1964 hyväksyttyä työllisyyskonventiota sitä vahvistavalla suosituksella.

Uusina asioina ILO aloitti työtilasto-konvention (vuodelta 1938) uusimisen ja työterveydenhuoltokysymysten käsittelyn. Esillä oli myös ILO:n työympäristöohjelman PIACT:n seuranta.

Pääjohtaja Francis Blanchardin konferenssiraportti käsitteli ammatillisia järjestäytymisoikeuksia ja -vapauksia. Nämä maailmanlaajuisessa elimesä monitulkintaiset asiat olivat keskeisiä myös sopimusten seuranta- ja valvontakomitean työlliställä. ILO:n pää-

töslauselmakomitea sai aikaan kaksi päätöslauselmaa, jotka koskivat tuottavuuden merkitystä ja köyhimpien maiden auttamista.

Puheenjohtaja Pertti Viinanen sekä sihteerit Lauri Ihalainen ja Simo Elo-maa vierailivat työkonferenssissa ja tapasivat myös pääjohtaja Blanchardin.

Muut kansainväliset kanavat

SAK:n edustaja osallistui Euroopan vapaakauppayhteisön EFTA:n konsultatiivisen komitean työhön. Lisäksi SAK:n edustaja kuului Suomen valtuuskuntaan, joka osallistui YK:n teollistamisjärjestön UNIDO:n konferenssiin elokuussa Wienissä.

Neuvostosuhteet

SAK:n ja Neuvostoliiton ammattiliittojen keskuskomitean VZSPS:n suhteiden huipentumia olivat suomalaisten palkansaajakeskusjärjestöjen ja VZSPS:n pysyvän neuvottelukunnan kokous 20.-21. 9. sekä samalla viikolla molemmissa maissa järjestetyt joukkotapaamiset. Joukkotapahtuman aiheena oli "40 vuotta rauhaa ja ystävyyttä", ts. maidemme välisen sodan päättymisen syyskuussa 1944. Neuvostovaltuuskuntaa johti VZSPS:n puheenjohtaja Stepan Shalajev.

Yli 400 suomalaista — kaikista keskusjärjestöistä — kuului viiteentoista valtuuskuntaan, jotka osallistuivat Moskovan pääjuhlaan sekä tutustuivat lukuisiin neuvostopaikkakuntiin ja näiden ay-toimintaan. Suomessa oli Neuvostoliitosta vieraina noin 250 ay-aktiivia, jotka levittäytyivät ystävyyskaupunkeihin ympäri Suomen. Suomen pääjuhlaa vietettiin 22. 9. Helsingin kulttuuritalolla.

Vaihto VZSPS:n kanssa jatkui muutoin varsin vilkkaana lukuisten valtuuskuntien vieraillessa naapurissa. Toukokuussa järjestettiin Punkaharjulla suomalaisten keskusjärjestöjen ja

Pysyvän neuvottelukunnan 26. istuntoon ja "40 vuotta rauhaa ja ystävyyttä" -tapaamisiin saapunutta neuvostoliittolaista valtuuskuntaa johti VZSPS:n puheenjohtaja Stepan Shalajev (Viinanen vieressä oikealla).

Vastaanottajat Helsingin rautatieasemalla vasemmalta: puheenjohtajat Olavi Hänninen ja Pertti Viinanen (SAK) sekä Neuvostoliiton suurlähettiläs V.M. Sobolev. Äärimmäisenä oikealta puheenjohtajat Raimo Lehtinen (Akava), Matti Kinnunen (TVK) ja Jorma Reini (STTK).

VZSPS:n välinen seminaari, joka koski kansainvälistä tilannetta. Joulukuussa SAK:n vieraana oli sihteeri Aleksandra Birjukovan johtama työsuojeluvaltuuskunta. Myös keskusjärjestöjen välinen taloustyöryhmä jatkoi selvitystöimintaansa, ja maidemme välinen talousyhteistyö oli keskeisesti esillä kaikissa yhteistapaamisissa.

SAK:n suhteet pohjoismaisiin veljesjärjestöihin jatkuivat läheisinä, mm. puheenjohtajat tapasivat toisiaan eri yhteyksissä.

SAK:n vieraina oli vuonna 1984 kolme korkean tason valtuuskuntaa. Toukokuussa vieraili Suomessa DDR:stä FDGB:n valtuuskunta puheenjohtaja Harry Tischin johdolla, elokuussa Tsekkoslovakiasta ROH:n valtuuskunta puheenjohtaja Karel Hoffmanin johdolla ja lokakuussa Jugoslaviasta SSJ:n valtuuskunta puheenjohtaja Djusan Bogdanovin johdolla.

SAK:n edustajat osallistuivat Tanskan toimihenkilöjärjestön FTF:n, Is-

lännin ASI:n, Alankomaiden FMV:n, Espanjan Työläiskomissioiden, Portugalin UGT-P:n ja Ranskan FO:n edustajakokouksiin.

SAK:n ja useiden Euroopan maiden erityyppiset opintovaltuuskunnat vierailivat toistensa luona vilkkaasti.

Kansainvälisen valiokunnan toiminta

SAK:n hallitus omisti erityiskokouksen kansainvälisille kysymyksille 24. 10. Tällöin tehtiin mm. useita solidaarisuuspäätöksiä avusta kehitysmaiden ay-liikkeelle.

SAK:n perustavoitteena on pyrkiä edistämään ammattiyhdistysliikkeen keskinäistä ymmärtämystä ja vuoropuhelua. Tässä mielessä — Euroopan ammattiyhdistyskonferenssin jatkomahdollisuuksien ollessa auki — pohdittiin mahdollisuuksia edistää idän ja lännen välistä eurooppalaista ay-yhteistyötä vuoden 1985 aikana ETY-konferenssin kymmenvuotisjuhlallisuuksien merkeissä.

Rauhantyö ja solidaarisuustoiminta

Kansainvälisen tilanteen jatkuminen kireänä on korostanut rauhantyön merkitystä SAK:ssa. Solidaarisuustoimintaan ja kehitysmaakysymyksiin kiinnitettiin kasvavaa huomiota vuonna 1984.

Rauhanvaliokunnan toiminta

SAK:n rauhantyötä on johtanut ja suunnitellut rauhanvaliokunta. Sen puheenjohtajana on toiminut SAK:n valtuuston varapuheenjohtaja Marja-Liisa Riskilä. SAK:n rauhantyö keskittyi kahteen päätaphtumaan. Keväällä järjestettiin perinteinen SAK:n oma rauhantapahtuma, SAK:n rauhankokous. Lokakuun viimeisellä viikolla vietettiin koko maan laajuisesti YK:n aseidenriisuntaviikkoa. Myös kesällä 1984 vietetty Itämeren 25. rauhankokous työllisti valiokuntaa.

SAK:n rauhankokous Turussa

SAK:n rauhankokouksessa alustivat SAK:n toinen puheenjohtaja Olavi Hänninen ja SAK:n kansainvälinen sihteeri Markku Jääskeläinen. Kokouksen työskentelyyn osallistui myös vieraita Neuvostoliitosta ja DDR:stä. Pääosin rauhankokouksessa työskenneltiin työryhmissä, joita oli kuusi kappaletta. SAK:n rauhankokous jakoi toisen kerran SAK:n rauhanpalkinnon (15 000 markkaa). Tällä kertaa se myönnettiin Kirkkonummen APJ:lle. Perusteluissa todettiin, että Kirkkonummen ammatillinen paikallisjärjestö oli tehnyt pitkään rauhantyötä ja että kirkkonummelaiset olivat mm. tehneet aloitteen viiden minuutin hiljaisen hetken viettämisestä. Rauhankokouksen ohjelmassa oli perinteisesti myös kulttuuria.

YK:n aseidenriisuntaviikko

Maassamme vietettiin jälleen loka-kuun viimeisellä viikolla hyvin laajasti YK:n aseidenriisuntaviikkoa. Tänä vuonna ajankohta oli 22.-28. 10. Viikon eri tapahtumia oli valmistelemaassa hyvin laajapohjainen kansalaisjärjestöjen toimikunta, jonka työhön SAK aktiivisesti osallistui. Tänäkin vuonna järjestettiin yli sadalla paikkakunnalla rauhankulkueita. Ammattiyhdistysliike

osallistui monilla paikkakunnilla hyvin aktiivisesti rauhankulkueiden järjestelyyn. Vuonna 1984 osanottajamäärä oli hieman pienempi kuin edellisellä vuonna, mutta siitä huolimatta marsseille osallistui lähes 180 000 ihmistä eri puolilla Suomea. Samana päivänä 24. 10. järjestettiin myös toisen kerran työpaikoilla viiden minuutin hiljainen hetki aseidenriisunnan puolesta. Hiljaisen hetken järjestämisellä pyrittiin kiinnittämään ihmisten huomio rauhan ja aseidenriisunnan kysymyksiin. Myös SAK:n hallitus otti huomioon YK:n päivän 24. 10. SAK:n hallitus nimittäin järjesti erityiskokouksen, jossa se tarkasteli rauhankysymyksiä ja sen lisäksi myönsi yli 600 000 markkaa kehitysmaiden ammattiyhdistysliikkeen tukemiseksi.

Itämeren maiden, Norjan ja Islannin työläiskonferenssi

SAK osallistui perinteiseen tapaan Itämeren maiden, Norjan ja Islannin työläiskonferenssin valmisteluihin ja itse kokouksen pitämiseen. Tänä vuonna työläiskonferenssi piti 25-vuotisjuhlakokouksensa 27.—28. kesäkuuta Rosstockissa DDR:ssä. Suomesta kokoukseen osallistui lähes 50 hengen valtuuskunta, jota johti SAK:n sihteeri Simo Elomaa. Myös SAK:n puheenjohtaja Pertti Viinanen osallistui kutsuvieraana juhlakokoukseen.

Kansainvälinen rauhantoiminta

SAK:n edustajat osallistuivat aktiivisesti erilaisiin rauhanjärjestöjen ja rauhanliikkeiden järjestämiin kansainvälisiin kokouksiin. Näistä mainittakoon muiden muassa END-liikkeen järjestämä kokous Italiassa, Kansainvälisen ammattiyhdistyskomitean rauhan- ja aseidenriisunnan puolesta (ns. Dublinin-komitean) kokous Skotlannissa. SAK:n rauhanvaliokunnan edustajat tapasivat myös lukuisan määrän eri ammattiyhdistysliikkeiden ja rauhanjärjestöjen valtuuskuntia, jotka vierailivat Suomessa.

SAK:n kansainvälinen solidaarisuustoiminta

Vuonna 1984 SAK kiinnitti yhä enemmän huomiota kansainväliseen solidaarisuustoimintaan. SAK:n hallitus asetti syksyllä erityisen työryhmän selvittämään SAK:n solidaarisuustoiminnan nykytilaa ja suunnittelemaan sen tulevaisuutta. Työryhmä esitti ensimmäisen raporttinsa SAK:n hallitukselle joulukuussa. Hallitus antoi työryhmälle jatkoaikaa ja valtuudet tehdä esityksiä SAK:n kansainvälisen solidaarisuustoiminnan uudelleen organisoinniseksi.

SAK jatkoi kehitysmaiden ammatityhdistysliikkeen tukemista. Suurimpana avunsaajana pysyi edelleen Namibian ammatillinen keskusjärjestö NUNW. SAK:n rakentama ay-koulu Kwanza Sulin pakolaisleirille oli erityisesti SAK:n solidaarisuustyön kohteena. Vuoden 1984 helmikuussa allekirjoitettiin myös SAK:n ja NUNW:n välinen yhteistyöpöytäkirja kahdelle seuraavalle vuodelle. Muuna avunsaajana on ollut Etelä-Afrikan ammatityhdistysliike SACTU, joka on myös ANC:n jäsenjärjestö. Latinalaisesta Amerikasta avunsaajina olivat Nicaraguan, Uruguayn, Chilen ja Guatemalan ay-liikkeet. SAK antoi myös katastrofiapua Etiopian nälänhätätilanteen helpottamiseksi. SAK:n solidaarisuusavustuksia on käsitelty ja valmistellut rauhanvaliokunta. Se on tehnyt esitykset SAK:n hallitukselle, joka lopullisesti on tehnyt niistä päätökset. Namibia tulee säilymään vuonna 1985 edelleen SAK:n solidaarisuustyön kohteena. Tätä kuvastaa myös SAK:n teettämä filmi Kwanza Sulin pakolaisleiriltä sekä SAK:n aloittama Tule kummiksi minulle' -solidaarisuuskampanja, jossa haetaan kummeja Namibian lapsille.

STK jätti SAK:lle ja muille palkansaajakeskusjärjestöille esityksensä keskitetyksi työmarkkinaratkaisuksi 31.1. Esitys sisälsi viisi kohtaa: palkankorotusten määrän, niiden ajoittumisen, korotusten muodon, työajan lyhentämisen, laittomista lakoista tuomittavien hyvityssakkojen korottamisen ja työttömyysturvan uudistamisen.

"Kylmä suihku talviaamuna", sanoi puheenjohtaja Pertti Viinanen.

SAK—STK -neuvottelukunnan kokouksessa selin istumassa työnantajapuolen Tapani Kahri ja Pentti Somerto. Pöydän takana SAK:ta edustavat KTV:n Pekka Salonen, Metallin Veikko Lehtonen, SAK:n puheenjohtajat Pertti Viinanen, Olavi Hänninen ja Raimo Kantola sekä Metallin Per-Erik Lundh ja SAK:n sihteri Simo Elomaa.

Talousasiat

Taloudellinen tulos

Keskusjärjestön ja opistojen yhteinen toiminnallinen ylijäämä oli 12.802.652,29 markkaa. Tuotot olivat yhteensä 67,3 miljoonaa markkaa ja kasvoivat edellisestä vuodesta 19,8 miljoonaa markkaa eli 41,7 prosenttia. Jäsenmaksutulot kasvoivat 8,0 pro-

senttia eli 2,7 miljoonaa markkaa ja olivat 36,5 miljoonaa markkaa. SAK:n muut tuotot olivat 31,3 miljoonaa markkaa, jossa lisäystä edelliseen vuoteen oli 17,6 miljoonaa markkaa eli 128,5 prosenttia. Muiden tulojen kasvu johtui pääosin sijoitustuottojen lisääntymisestä 17,0 miljoonalla markalla. Jäsenmaksuperuste oli edelleen 7 prosenttia liiton jäsenmaksutulosta, josta on vähennetty työttömyyskassan jäsenmaksuosuus. Vähimmäisjäsenmaksu oli 17 markkaa jäseneltä vuodessa.

SAK:N TULOJAKAUMA

	1984 milj. mk	1984 osuus %	1983 osuus %
Jäsenmaksut	36,5	53,8	71,1
Osastojen toimintatuotot	7,6	11,2	14,8
Muut tuotot	23,7	35,0	14,1
Yhteensä	67,8	100,0	100,0

Keskusjärjestön kulut kasvoivat 10,3 miljoonaa markkaa eli 22,8 prosenttia ja olivat 55,4 miljoonaa markkaa. Osastojen toimintakulut kasvoivat 3,3 miljoonaa markkaa ja olivat 15,7 miljoonaa markkaa. Henkilöstökulut kasvoivat 2,6 miljoonaa markkaa ja olivat 24,3 miljoonaa markkaa.

SAK:n KULUJAKAUMA

	1984 milj. mk	1984 osuus %	1983 osuus %
Henkilöstökulut	24,3	43,9	48,1
Osastojen toimintakulut	15,7	28,3	27,5
Yleiset kulut	2,5	4,5	5,3
Muut kulut	12,9	23,3	19,1
Yhteensä	55,4	100,0	100,0

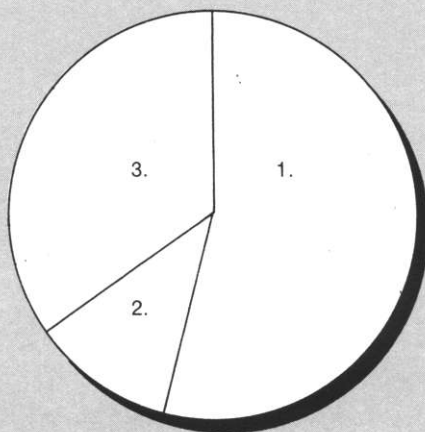
Toimintavuoden taloudellinen tulos oli erittäin hyvä ja maksuvalmius vahva. Saavutettu tulos johtui normaalin sijoitustoiminnan hyvän tuotekehityksen ohella erään sijoitusomaisuuserän myynnistä.

Tase

Keskusjärjestön ja opistojen yhteinen taseen loppusumma oli 145,3 miljoonaa markkaa, jossa kasvua on 19,9 miljoonaa markkaa.

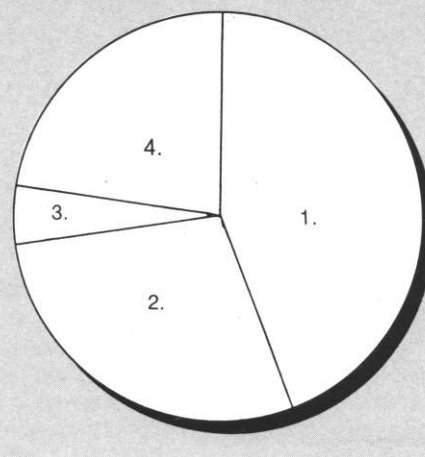
SAK:N TULOJAKAUMA 1984

1. Jäsenmaksut	53,8 %
2. Osastojen toimintatuotot	11,2 %
3. Muut tuotot	35,0 %
Yhteensä	100,0 %

SAK:N KULUJAKAUMA 1984

1. Henkilöstökulut	43,9 %
2. Osastojen toimintakulut	28,3 %
3. Yleiset kulut	4,5 %
4. Muut kulut	23,8 %
Yhteensä	100,0 %

SAK:n TASEVERTAILU

	1984 mmk	1983 mmk	Ero mmk
Vastaavaa			
Rahoitus- omaisuus	44,7	31,8	+ 12,9
Käyttöomaisuus	12,2	12,0	+ 0,2
Muut pitkä- aikaiset sijoitukset	61,7	55,5	+ 6,2
Yhteensä	118,6	99,3	+19,3

	1984 mmk	1983 mmk	Ero mmk
Vastattavaa			
Vieras pääoma	70,2	64,3	+ 5,9
Varaukset	1,9	1,0	+ 0,8
Rahastot	2,1	2,0	+ 0,1
Oma pääoma	44,4	32,0	+ 12,4
Yhteensä	118,6	99,3	+ 19,3

Rahoitusomaisuus kasvoi 12,9 miljoonaa markkaa, käyttöomaisuus 0,2 miljoonaa markkaa ja muut pitkäaikaiset sijoitukset 6,2 miljoonaa markkaa. Pitkäaikaisten sijoitusten kasvu johtui Vaasaan valmistuneen kiinteistön maksueristä sekä SAK:n ja E-liikkeen yhteisistä kiinteistösijoituksista Joensuussa ja Turussa. SAK merkitsi myös lisää Osuuspankki Yhteistuen ja asuntokeskuskunta Etelä-Suomen Hakan osuuspääomaa sekä 36 % Ay-Tilipalvelu Oy:n osakekannasta. Valtion lainoittamien vuokratulojen osakeita merkittiin kahdesta kiinteistöyhtiöstä.

Taloudenhoito

Taloudenhoidossa päätehtävänä oli osallistuminen keskusjärjestön kokonaissuunnittelujärjestelmän kehittämiseen niin, että toiminnan ja talouden

suunnittelu niveltäytyvät entistä paremmin toisiinsa. Talousarvion toteutumisen osastokohtaista seurainta parannettiin tehostamalla raportointia budjetoinnista vastaaville henkilöille.

SAK:n työryhmä sekä palkansaajajärjestöjen yhteinen työryhmä valmisivat jäsenmaksun perintää koskevan kirjallisen mallisopimuksen, jolla säädelään ammattiliiton ja palvelukeskuksen välisiä sopimussuhteita. SAK asetti kaksi erillistä työryhmää, josta toisen tehtävänä on valmistella jäsenrekisteritiedoston uudistusta ja toisen selvittää, onko mahdollista muodostaa oma yhtiö hoitamaan jäsenrekistereitä. Työryhmien työ jatkuu vuonna 1985.

SAK:n 12. edustajakokouksen päätöksen mukaisesti on aiemmin laadittu kaksi selvitystä ammattiyhdistysliikkeen ja muun työväenliikkeen vaikutuspiirissä olevista pääomista. Näiden täydentämiseksi käynnistettiin tutkimus, jonka tarkoituksena on aluksi tuottaa perusselvitys pääomien määrästä ja käytöstä. Toisessa vaiheessa on tarkoitus laatia perussuunnitelma pääomien lisäämiseksi ja niiden etujen toteuttamiseksi, jotka voidaan saavuttaa ammattiyhdistysliikkeen ja työväen liikelaitosten yhteistyön lisäämisellä. Tutkimuksen suorittaa Työväen taloudellinen tutkimuslaitos ja se valmistuu vuoden 1985 aikana.

Keskusjärjestöjohtoisesta työtaistelusta valmistui ohjeisto. Asiakirjassa on suositukset työtaistelurahaston karuttamisesta, avustustoiminnasta työtaistelun aikana sekä ohjeita työtaistelun jälkeisistä taloudellisista toimista.

Syksyllä SAK, VTY, Puutyöväen Liitto, HRHL, Tekstiili- ja Vaatetus-työväen Liitto, Osuuspankki Yhteistuki ja Kansa-yhtiöt perustivat Ay-Tilipalvelu Oy:n jatkamaan Työväen Kiinteistökeskus Oy:n hoitamaa kirjantapitoa. Ay-Tilipalvelu Oy:n toimialana on "ammatillisten, poliittisten sekä taloudellisten ja muiden yhteisöjen tietojärjestelmien ja menetelmien kehittä-

minen ja myynti, kirjantapito- ja laskentapalvelu sekä muu alaan liittyvä toiminta". Yhtiö aloitti toimintansa 1.1. 1985.

Toimistopalvelut

Päätehtävänä oli tietohallintojärjestelmän kehittäminen sekä keskustuomiston toimitilakysymyksen selvittäminen.

Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen (VTT) konsulttityönä valmistui kokonaistutkimus, jossa analysoitiin tietovirtoja, kartoitettiin tietojärjestelmää sekä laadittiin ehdotus tietohallinnon organisaatioksi ja luonnos tietohallinnon ATK-ympäristöksi. Ehdotuksen mukaisesti aloitti elokuussa talousosastolla toimintansa tietohallintoyksikkö. Se siirtyi hallinto-osaston suunnittelujaoistolle vuoden vaihteessa. Yksikön henkilöstö muodostuu ensi vaiheessa tietohallintopäälliköstä ja atk-yhteys-henkilöstä. Kertomusvuonna keskityttiin yksikön toiminnan käynnistämiseen sekä aloitettiin kokonaistutkimuksen mukaisten toimien toteutus. Keskusjärjestöön hankittiin neljä mikrotietokonelaitteistoa.

Vuoden aikana etsittiin tuloksetta pitkäaikaista ratkaisua keskustuomiston toimitilakysymyksen hoitamiseksi. Vuoden vaihteessa keskustuomisto sai lisätilaa noin 400 m², millä voitaneen hoitaa lähivuosien tarpeet. Keskustuomistolla on tämän jälkeen toimitiloja käytössään n. 3 200 m². Vaasan ammattiyhdistyskeskus aloitti toimintansa helmikuussa. Myös Kuopion ay-keskuksen perustamismahdollisuuksia tutkittiin.

Talousvaliokunnan toiminta

Talousvaliokunta toimi taloudenhoidon ja henkilöstöasioiden valmistelun ohella asiantuntijaelimenä valmisteltaessa työtaisteluohjeistoa, jäsenmaksun perintään liittyviä asioita sekä pääomatutkimusta.

Ohjeisto ammattiosaston tilinpäätöksen laatimisesta sekä kirjantapidon tarkastamisesta valmistui. Aineistoihin liittyvää opintomateriaalia ryhdyttiin laatimaan.

Loppuvuodesta käsiteltiin työttömyysturvauudistuksen jäsenliitoille aiheuttamaa taloudellista panostamista sekä siihen liittyviä jäsenmaksuasioita. Valmistelussa oli myös edustajakokouksen valitsemien ay-liikkeen palkallisten työntekijöiden uusi vakuutusjärjestelmä. Selvityksen kohteena oli myös ammattiyhdistysliikkeen omia työsuhteasioita hoitavan työsuhtedtoimiston tms. organisaation perustaminen. Ay-liikkeen ja E-liikkeen taloudelliseen yhteistyöhön liittyvät asiat työllistivät valiokuntaa loppuvuonna.

Henkilöstöasiat

Vuoden 1984 päättyessä oli keskusjärjestön palveluksessa 141 työntekijää, 6 enemmän kuin edellisenä vuonna. Tämän lisäksi oli määräaikaissa työsuhteessa 6 työntekijää sekä 3 projektityöntekijää. Eläkkeellä oli 21 henkilöä ja perhe-eläkettä sai 4 henkilöä.

Toimitsijoita oli keskusjärjestön palveluksessa 77, 4 enemmän kuin edellisenä vuonna. Järjestöjaostolle perustettiin uusi virkailijatoimi.

Uudet toimitsijain vakanssit olivat tietohallintopäällikkö, atk-yhteyshenkilö ja taloussihteeri. Toimistotyöntekijöitä oli 64, 2 enemmän kuin edellisellä vuonna. Uusi virkaiijan toimi perustettiin järjestöosastolle.

Taloussosaston organisaatio muuttui siten, että entisen toimistopäällikön tehtävät jaettiin kahdeksi eri viraksi. Uudet vakanssit ovat toimistopäällikkö ja taloussihteeri. Tietohallintoyksikkö siirrettiin taloussosastolta hallintoosastolle perustetulle suunnittelujaostolle.

Toimistotyöntekijäin uudet työehtosopimukset solmittiin ajaksi 1.4. 1984—31. 3. 1987 ja toimitsijain ajaksi 1.3. 1984—28.2. 1986. Palkankorotukset tulivat Liiketyöntekijäin Liiton ja KTV:n palkkasopimusten mukaan. Toimistotyöntekijäin sopimuksen keskeisin muutos oli vuosiloman pidentäminen. Toimitsijoiden sopimuksen merkittävin muutos oli KTV:n sopimuksen mukaisen palvelusjärjestelmän käyttöönotto hidastetulla aikataululla.

Henkilöstökoulutukseen osallistui 65 työntekijää. Erityisen merkittävää oli, että koko henkilöstö tuli osastokohtaisen suunnittelukoulutuksen piiriin. ATK-peruskoulutukseen panostettiin vuoden aikana.

Henkilöstökoulutus

Ammattiyhdistysliikkeen henkilöstökoulutuksen painopistealueet olivat kurssien täysimittainen toteuttaminen, liittokohtaisen henkilöstökoulutuksen tehostaminen, toimitsijoiden koulutuksen sisällöllinen kehittäminen sekä organisaation kehittämiseen ja johtamiseen liittyvän koulutuksen laajentaminen.

Kurssien toteuttaminen onnistui tyydyttävästi. Henkilöstökoulutusvaliokunnan järjestämään koulutukseen osallistui 523 henkilöä. Vuonna 1983 osallistujia oli 423. Kursseja tai koulutusohjelmia toteutettiin 40. Vuonna

1983 vastaava luku oli 27. Tämän lisäksi liitot järjestivät liittokohtaista koulutusta ja ammattiyhdistysliikkeen työntekijät osallistuivat myös ay-liikkeen ulkopuoliseen koulutukseen.

Koulutuksen sisällöllisessä suunnittelussa on painotettu koulutuksen liittymistä työhön ja laaja-alaista ammattiyhdistyspoliittista tietoa.

Uusina koulutusmuotoina käynnistyivät atk-koulutus sekä esimieskurssit. Muita kursseja on kehitetty saatujen kokemusten pohjalta.

HENKILÖSTÖKURSSIT 1984

LYHYTKURSSIT	Osanottajia
Opistojen ja kurssikeskusten keittiöhenkilökunnan koulutus	35
Uusi teknologia ja toimitustyö	6
Asiakirjapäivä	14
Näyttöpäätetyöskentely-päivä	17
Ihminen yhteiskunnassa ja työelämässä I	11
Luova ajattelu ja kirjoittaminen	5
Taloudellinen laillisuus ja rikollisuus	14
Kielenhuolto ja vaikeaselkoinen teksti	5
Tietopalvelukurssi	5
Arkistointipäivä	15
Yritystalous	20
Yhteensä	147

VIIKON KURSSIT	Osanottajia
Atk-kurssit	190
Sihteerikoulutus I	15
Toimistotyöntekijöiden koulutus	10
Työttömyyskassatoimihenkilöiden koulutus	32

HRHL:n toimitsijakurssi	23
Ruotsin kielen intensiivikurssi	8
Ay-tiedon kurssi	8
Liikeliiton toimitsijakurssi	35
Esimieskurssi	15
Talouspolitiikan jatkokurssi	5
Keskusjärjestöjen toimitsijakurssi	26
Ruotsin kieli I	9
Yhteensä	376

MUU KOULUTUS (pidempijaksoinen)	Osanottajia
Sihteerikoulutus I	11
Sihteerikoulutus II	9
Sihteerikoulutus III	15
Ruotsin kielen kurssi	17
Ruotsin kielen kurssi I	9
Toimistotyöntekijöiden koulutus	10
Äidinkielen koulutus	15
Yhteensä	86

Työpaikkatoimikunta

SAK:n työntekijät valitsevat keskuudestaan kahdeksanjäsenisen työpaikkatoimikunnan. Työpaikkatoimikunnan kokouksiin kutsutaan myös luottamusmiehet, työsuojeluvaltuutettu, kulttuurisihteeri, opintosihteeri ja liikuntasihhteeri. Toimikunta seuraa työpaikan työoloja sekä henkilöstöasioita. Toimikunta käsittelee henkilöstöä koskevia asioita ja tekee niistä henkilöstön valtuuttamana esityksiä ja aloitteita toimistovaliokunnalle, sekä järjestää henkilöstölle erilaisia kulttuuri-, koulutus-, virkistys- ja liikuntatoimintaa. Vuoden 1984 alusta työpaikkatoimikunta on tehostanut toimintaansa perustamalla sille työvaliokunnan valmistelevaan toimikunnan kokouksiin tulevat asiat.

Työvaliokuntaan kuuluvat toimikunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteeri ja taloudenhoitaja.

Kulttuuritoiminta on ollut laajin toiminta-alue. Vuoden aikana järjestettiin teatteriretki Tampereelle, vierailu Helsingin kansallisteatteriin ja Penniteatteriin (lastenjuhla) ja oopperaan sekä konsertti- ja elokuvakäyntejä. Toimistolla järjestettiin työntekijöiden vapaa-ajan harrastuksia esittelevä näyttely. Taidepiiri kokoontui viisi kertaa ja työpaikkakirjasto on ollut vilkkaassa käytössä.

Perinteinen vuosijuhla yhdessä ay-opiston henkilökunnan kanssa pidettiin marraskuussa. Liikunta- ja ulkoilupäivä vietettiin syksyllä Kisakeskuksessa ja keväällä pidettiin ulkotalkoot Sakinpiirillä.

Mehiläisen tekemä yhteenveto toimistotyöntekijöiden ja toimitsijoiden työn psyykkisestä kuormittavuudesta käsiteltiin henkilökunnan yhteisessä tilaisuudessa. Chileläiselle kummilapselle on lähetetty säännölliset kuukausiavustukset.

Ammattiyhdistys-arkiston toiminta

Arkistoaineiston karttuminen

Asiakirja-aineistoa arkistossa oli vuoden 1984 lopussa 381,14 hyllymetriä. Aineisto karttui vuoden aikana 59,14 hyllymetriä.

Kumi- ja Nahkatyöväen liitto luovutti 13.4. 1984 ammattiliittojen eheytymiseen liittyvää aineistoa vuosilta 1974—1975. Suomen Merimiesunioni luovutti 17. 4. 1984 arkistonsa vuosilta 1922—1976. Kaksi ammatillista paikallisjärjestöä ja viisi ammattiosastoa luovuttivat arkistoansa SAK:n Ay-arkistoon.

Hämeenlinnan Puu- ja sahatyöväen ammattiosasto nro 8 luovutti 5.9. 1984 arkistonsa vuosilta 1908—1974.

Riihimäen lasityöntekijäin ammattiosasto nro 2 arkisto vuosilta 1910—1980 otettiin vastaan touku-kuussa.

VTVL:n Iisalmen ammattiosasto nro 230 on 31.5. 1984 luovuttanut asiakirja-aineistonsa vuosilta 1961—1983.

Vaajakosken puutyöväen ammattiosasto nro 87 luovutti 19. 1. 1984 arkistonsa vuosilta 1933—1982.

Porkkalan sokerityöntekijäin ammattiosasto luovutti 5. 1. 1984 arkistonsa vuosilta 1906—1969.

Jyväskylän ammatillinen paikallisjärjestö luovutti syyskuussa 1984 asiakirja-aineistonsa vuosilta 1930—1982 Ay-arkistoon.

VTY:n Helsingin paikallisjärjestö on 31. 1. 1984 luovuttanut arkistoaineistonsa vuosilta 1965—1980.

Käsikirjastossa oli vuoden 1984 lopussa 14 669 nidettä.

Aineiston järjestäminen

SAK:n virallinen kirjeenvaihto vuosilta 1930—1950, SAK:n kansainvälisen jaoston arkisto sekä eri osastoilta ja jaostoilta arkistoon siirretty aineisto on järjestetty.

SAK:n työvaliokunnan ja hallituksen pöytäkirjat on sidotettu vuosilta 1962—1976. Ammattiosastojen ja ammatillisten paikallisjärjestöjen arkistot on järjestetty. Arkistossa olevat julisteet on järjestetty ja valokuvattu. Niistä on myös teetetty mustavalkodiat.

Aineiston käyttö

Arkistossa kävi vuoden 1984 aikana 162 henkilöä, joista arkistoaineistoa tutki 42 henkilöä. Käsikirjastosta lainattiin 209 nidettä. Filmejä lainattiin 18 ja videoita 19 kertaa.

Arkistovaliokunta myönsi yhden luvan sellaisen aineiston tutkimiseen, joka on vähemmän kuin 25 vuotta vanhaa.

Koulutustilaisuudet

HENKILÖSTÖKOULUTUS

SAK:n ja VTY:n jäsenliittojen henkilökunnalle pidettiin seuraavat kurssit: Asiakirjapäivä 7.3. 1984, arkistointipäivä 22. 11. 1984 ja tietopalvelukurssi 8.-9. 10. 1984. Arkistointia käsiteltiin lisäksi 10. 1. pidetyllä toimistotyöntekijäin kurssilla ja 21. 11. olleella sihteerikurssilla.

AMMATILLISET PAIKALLISJÄRJESTÖT

Pietarsaaren ammatillinen paikallisjärjestö 14. 4. ja Kajaanin ammatillinen paikallisjärjestö 27.-28. 10. 1984 järjestivät arkistokurssin.

MUU KOULUTUS

Ammattiyhdistysopiston vuosikurssilla keskusteltiin arkistoasioista.

Muu toiminta

SAK:n ja VTY:n jäsenliittojen taloudenhoitajille, toimistopäälliköille ja arkistovastaaville järjestettiin 24. 1. 1984 arkistotilaisuus.

Ammattiosastojen arkistokoulutusta ja -ohjausta varten valmistui opaskirjanen "Perustietoa ammattijärjestön arkistohoidosta".

Peruskoulun yhdeksännen luokan oppilas Petri Huhtala oli tammikuussa arkistossa perehtymässä työelämään.

Arkistonhoitaja osallistui Suomen II arkistopäiville 17.—18. 5. 1984.

Sopimusneuvotteluja käytiin tiivissä tahdissa Pitkäsillan pohjoispuolella ja Eteläranta kymmenessä. Neuvottelijat Pitkäsillan pohjoispuolella SAK:ssa.

STK:n johtajat Mauri Moren, Pentti Somerto ja Seppo Riski.

Johtajat Mauri Moren ja Seppo Riski tauolla Olavi Hännisen kanssa.

STK:n johtaja Mauri Moren ja toimitusjohtaja Pentti Somerto saapumassa neuvotteluun SAK:hon.

Väliaikatietoja neuvottelujen kulusta Olavi Hänniseltä SAK:ssa.

SAK:n ja LTK:n neuvottelukuntien tapaaminen SAKissa. Illan TV:n uutislähetykseen neuvottelua kuvaamassa YLE:n uutistoimitus.

Tervetuloa neuvotteluun STK:hon puheenjohtajat Viinanen ja Hänninen.

Neuvotteluja Pitkäsillan molemmin puolin

Näkemykset SAK:n tavoitteiden ja STK:n ja LTK:n esitysten välillä olivat niin suuret, ettei edes neuvotteluhaarakasta voitu puhua.

SAK:n III puheenjohtaja Raimo Kantola totesi "SAK Palkkatyöläisessä" 6. 2. karikkoina sopimuksen tiellä olevan: palkankorotuksen tason ja muodon, palkankorotuksiin liittyvät osatekijät, työajan lyhentämisen ja työnantajien joustovaatimuksen, työttömyysturvauudistuksen sokkelot ja sekavan pelisääntö vyyhden. Kantola tukisteli työnantajia jähmettyneistä asenteista, valtiovaltaa panoksen epäselvyydestä ja muita palkansaajajärjestöjä itsekeskeisestä sopimuslinjasta.

SAK:n riveistä hän totesi: "SAK:n rivit ovat vain harvoin olleet niin tiivit kuin nyt. Erilaisia mielipiteitä riittää, mutta niistä keskustellaan asiallisesti".

Sopimusneuvotteluja käytiin tiiviissä tahdissa Pitkäsillan pohjoispuolella ja Eteläranta kymmenessä.

Historian lehdille kirjoitettaneen ajalaan sekin, että työnantajat toivat, ensimmäisen kerran neuvottelujen historiassa, oman esityksensä Pitkäsillan pohjoispuolelle.

Monien viikkojen neuvottelujen jälkeen neuvottelut ajautuivat etenemättömään tilaan. SAK:n johto puhui selvän sanoin 9. 2. "työtaistelusta keinona painostaa työnantajia".

Puheenjohtaja Pertti Viinanen sanoi 9. 2. hallituksen kokouksen päättyttyä ettei työnantajilla ole ollut tahtoa hakea neuvotteluratkaisua.

Puheenjohtaja Hänninen korosti, että SAK:n suuntautumisessa edelleen keskitettyyn ratkaisuun ja voimatoimiin sen toteuttamiseksi on kysymys linjavalinnasta. Kysymys on myös koko ammattiyhdistysliikkeen asemasta yhteiskunnassamme.

SAK:n historian- kirjoitus

Historiatoimikuntaan ovat kuuluneet puheenjohtajana Pentti Ohman, varapuheenjohtajana Elsa Aaltonen ja jäseninä Pirjo Ala-Kapee, Simo Elomaa, Lauri Ihalainen, Kalle Pirttijärvi, Pekka Oivio, Edvin Salonen sekä sihteerinä Marjaana Valkonen.

Historiatoimikunta keskittyi vuoden 1984 aikana käsikirjoituksen tarkastamiseen. Historian lyhennelmä "Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö 1907—1982" ilmestyi suomenkielisenä joulukuussa. Vieraskielisten painosten ilmestyminen siirtyi kevääseen 1985.

Historiatoimikunta osallistui myös SAK:n strategiseen suunnitteluun kirjoittamalla keskusjärjestön strategisten päätösten historiaa.

Ammattiyhdistysliikkeen historiankirjoituksessa avattiin jälleen uusia uria vuonna 1984. Syksyllä ilmestyi Risto Reunan kirjoittama Puutyöläisen historia I. Myös AKT:n historiaa alettiin kirjoittaa.

Sopimustoiminta

Sopimusneuvottelut tulopoliittisesta kokonaisratkaisusta jatkuivat SAK:n valtuuston 26.11. 83 asettamien ja STKille 21. 12. 83 esittämien tavoitteiden pohjalta.

Tavoitteiden yksityiskohdista päätettiin hallituksen kokouksessa 9. tammi-kuuta (palkkoja lukuunottamatta). Yhtenä sopimusneuvottelujen tärkeimpänä ja keskeisimpänä tavoitteena pidettiin työajan lyhentämistä. Työajan lyhentäminen olisi aloitettava niistä ryhmistä, jotka tekevät raskasta työtä ja joiden työaika on keskimääräistä pidempi. Työsuhdeturvan osalta tavoitteeksi asetettiin irtisanomissuojasopimuksen saattaminen 1983 uudistetussa työsopimuslaissa edellytetyille tasolle sekä kollektiivisuojan parantaminen. Neuvottelutavoitteisiin kuuluivat myös työttömyysajan toimeentuloturvan kokonaisuudistuksen loppuunsaattaminen, keskusjärjestösopimusten ajankohtaistaminen ja uudistaminen, samoin kuin sairausajan palkkausmääräysten uudistaminen.

Kaksi viikkoa myöhemmin asetettiin ensimmäisen sopimusvuoden palkan korotustavoitteeksi 125 p/t tai 212 mk kuukaudessa. Korotusesitykseen sisältyi matalapalkkaerä ja järjestelyvara, jonka yksityiskohdista sopiminen jätettiin neuvottelujen yhteyteen. Samalla täsmennettiin työajan lyhennystavoite 64 tuntiin vuodessa, mikäli sopimuskausi on kaksi vuotta. Hallitus päätti 17. helmikuuta toisen sopimusvuoden palkankorotustavoitteesta, joka oli 125 p/t tai 212 mk/kk.

Helmikuun alussa saatiin vastaesitys työnantajajärjestöiltä. STK ja LTK esittivät kaksivuotista sopimusratkaisua, jossa palkankorotukset olisivat olleet 1.3. 84 1,5 % ja vuotta

myöhemmin 2 %. Työaikaa oltiin valmiita lyhentämään 24 tuntia vuodesta 1986 lähtien. Esitykseen sisältyi samalla lähes täydellinen työaika-suojan muuttaminen. Hyvityssakkoja vaadittiin ehdottomasti korotettavaksi. Ilmoitettiin, että työmakkinajärjestöt olivat valmiit neuvottelemaan yhteisestä kannasta työttömyysturvan uudistamiseen.

SAK:n valtuusto kutsuttiin koolle ylimääräiseen kokoukseen 10. 2. 1984 käsittelemään viilentynyttä neuvottelutilannetta. SAK:n valtuusto velvoitti ja valtuutti hallituksen yhdessä jäsenliittojen kanssa aloittamaan valmistelut, jotta heti sopimuskauden päätyttyä voidaan ryhtyä tarvittaviin järjestöllisiin toimiin keskitetyn ratkaisun aikaansaamiseksi, ellei neuvotteluissa tätä ennen päästä SAK:ta tyydyttävään tulokseen. Neuvotteluja päätettiin jatkaa entisin tavoittein.

SAK:n yrityksistä huolimatta neuvottelutilanne pysyi paikallaan. STK ja LTK seisoivat asemissaan; julkisen sektorin työnantajajärjestöt odottivat tilanteen kehittymistä yksityisen sektorin puolella. Perjantaina helmikuun 17. päivänä SAK:n hallitus päätti aloittaa yhteislakkosarjan 6. 3. 84 alkaen, mikäli sitä ennen ei ole päästy tuloksiin neuvotteluissa. Jäsenliitoille ja jäsenistölle annettiin kehoitus varautua myös järjestöllisiin jatkotoimiin. "Alkoi olla kovat piipussa."

Vuorokautta ennen sopimuskauden päättymistä 28. helmikuuta pääministeri Kalevi Sorsa asetti toimitusjohtaja Matti Pekkasen selvittämään tulopoliittista tilannetta. Toimeksiannossa oli pyyntö tehdä pikaisesti ehdotus kokonaisratkaisuksi, johon sisältyvät työmarkkinain keskusjärjestöjen välillä sovitavat asiat, maataloustuloa koskeva sopimus sekä tarvittavat valtiovallan päätökset ja mahdolliset muut ratkaisun edellyttämät toimet. Uuden käänteen vuoksi kutsuttiin valtuusto koolle maaliskuun viidenneksi päiväksi.

Pekkasen esitys annettiin 4. 3. 1984. SAK:n hallituksen käsittelyn jälkeen se vietiin valtuuston arvioitavaksi 5. 3. 1984. Esityksen keskeinen sisältö oli seuraava:

- 1. 3. 1984 palkankorotus 3,2 % sopimusalan palkkasummasta + matalapalkkaratkaisu (0,5 %)
- 1. 3. 1985 palkankorotus 3,6 % sopimusalan palkkasummasta
- indeksiehto kaksivaiheisena
- 40-tuntista työviikkoa tekevien yksityisen sektorin työntekijöiden työaikaa lyhennetään 32 tuntia vuodessa ja julkisen sektorin työntekijöiden työaikaa 16 tuntia vuodessa; lyhentäminen alkaa vuonna 1986
- työttömyysturvaa parannetaan 1.1. 1985
- päivähoitopaikkoja lisää 7 000 kpl vuodessa
- arava-asuntoja lisää 19 000 kappaletta vuodessa.

Samassa yhteydessä valtioneuvosto teki periaatepäätöksen hyvityssakkojen enimmäismäärien korottamisesta 90 000 markkaan.

Myönteiseksi puoleksi tarjouksessa todettiin reaaliensoiden nousu, työttömyysturvan parantuminen, työajan lyhentäminen, inflaatiota hillitsevän indeksiehdon mukanaolo, prosenttiratkaisun puutteita tasaava matalapalkkaratkaisu, päivähoidon paraneminen ja arava-asuntotuotannon lisääntyminen.

Kielteisenä puolena pidettiin sitä, että maan hallitus oli päättänyt nostaa hyvityssakkoja, sekä prosenttipohjaista palkkalinjaa ja työajan lyhennyksen vähyyttä ja toteutusajankohdan lykkääntymistä.

Valtuusto hyväksyi esityksen 127 äänellä 66 vastaan. Seitsemän edustajaa äänesti tyhjää. Vaikka tulopoliitti-

sen selvitysmiehen Matti Pekkasen esitys tulopoliittiseksi kokonaisratkaisuksi ei tyydyttänyt valtuustoa kaikilta osin, sen hyväksyminen katsottiin kuitenkin paremmaksi vaihtoehdoksi kuin työtaistelun aloittaminen.

Pekkas-ratkaisusta irrottautui kuusi jäsenliittoa: Kirjatyöntekijäin Liitto, Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto ja Ilmailualan Unioni, joiden kaikkien sopimukset olivat voimassa. Muut irtaantuneet liitot olivat Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto, Liiketyöntekijäin Liitto ja Elintarviketyöläisten Liitto. Lisäksi Merimies-Unioni ja Laivanpäällystöliitto irtaantuivat ratkaisusta ulkomaanliikenteen osalta. Ulkopuolelle jättäytyneisiin liittoihin kuuluu n. 248 000 jäsentä, eli 24 prosenttia koko SAK:n jäsenistöstä.

Ensimmäiset alakohtaiset neuvotteluratkaisut tekivät Metallityöväen Liitto (16. 3.), KTV, Paperiliitto, Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto, Kemian Työntekijäin Liitto ja VTY. Kemian ratkaisusta tuli kolmivuotinen toisin kuin muista tähän saakka solmituista työehtosopimuksista. Vasta työtaistelujen jälkeen saatiin sopimus kaupan alalle (kolmivuotinen). Myös Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitossa jouduttiin turvautumaan lakkoon vaatetuksen osalta sekä Metallityöväen Liitossa autokorjaamoiden sopimusten osalta ennen kuin neuvottelutulos syntyi.

Tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa asetetuista työryhmistä työllistivät sopimusjaostoa keskeisesti tiedotus- ja ty-sopimuksen kehittämistä ja selkeyttämistä käsittelevä työryhmä, ulkopuolisen työvoiman eri käyttömuotojen välillä mahdollisesti ilmeneviä eroja ja niiden vaikutuksia työntekijän asemaan käsittelevä työryhmä sekä työryhmä, joka pyrkii antamaan liitoille suosituksen työajan lyhennyksen käytännön toteutuksesta. Työryhmiä toita koskevat neuvottelut jatkuivat vuoden 1985 puolelle.

Sopimusvaliokunnan toiminta

Sopimusvaliokunnan kokousten hallitsevana aiheena oli kevääseen saakka ensin tulopoliittisten neuvottelujen aiheiston valmistelu ja käsittely ja myöhemmin tulopoliittisen ratkaisun toteutuksen seuranta liittotason sovellutusten osalta. Valiokuntaa informoitiin pitkin vuotta Pekkas-ratkaisussa asetettujen työryhmien työskentelystä sekä työttömyysajan toimeentuloturvaudistuksen edistymisestä.

Syyskaudella pidettiin erilliset teemakokoukset pelisääntöuudistuksesta, teknologiasta ja työajan lyhentämisestä. Työajan lyhennyksestä pidettiin kaksi yhteiskokousta sopimusvaliokunnan ja liittojen työaikaryhmien jäsenille.

Tutkimusvaliokunnan toiminta

Tutkimusvaliokunnan työ painottui ammattiyhdistysliikettä sivuavien tutkimusten koordinoointiin ja kyseisten tutkimusten tunnetuksi tekemiseen. Tutkimuksista laadittiin bibliografia ja erillisten tutkimusten tuloksia selvitettiin tutkimusseminaarissa sekä teematilaisuuksissa, joita oli kahtena iltapäivänä. Seminaariin ja teematilaisuuksiin osallistui valiokunnan jäsenen lisäksi tutkijoita ja SAK:n toimitsijoita.

Vuoden 1984 toiminnan painopisteitä olivat lisäksi tutkimusrekisterin kuntoon saattaminen, tutkimuslaitoskontaktien luominen ja tutkijakontaktien kehittäminen. Tutkimusrekisteriä ei saatu vielä ajanmukaiseksi. Tutkimuslaitos- ja tutkijakontakteja hoidettiin pääasiassa järjestetyissä tilaisuuksissa ja tutkimusseminaarissa.

Teknologia- ja rationalisointiasiat

Valtioneuvoston 22. 12. 1983 asettama teknologiapoliitiikan toimikunta jätti kesäkuussa teknologiapoliitiikkaa koskevan periaatepäätöksen toteutumisesta raportin valtioneuvoston kanslialle toimitettavaksi edelleen talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle. Toimikunta ehdotti talouspoliittista ministerivaliokunta suositteluun, että valtion toiminta- ja taloussuunnitelmissa sekä lähivuosien tulo- ja menoarvioesitysten valmistelussa otettaisiin mahdollisuuksien mukaan huomioon toimikunnan ehdotukset, jotka käsittelevät teknologiapoliittisia painoalueita ja lähiajan toimia. Teknologiapoliitiikan toimikunta alkoi syksyn aikana valmistella teknologiapoliittista selontekoa, joka annetaan eduskunnalle keväällä 1985.

Sopimusjaoston ja Työväen Sivistysliiton yhteistyön tuloksena valmistui ammattiyhdistysliikettä ja uutta tekniikkaa käsittelevä opintoaineisto. Opintoaineiston tarkoituksena on antaa perustietoja uuden tekniikan vaikutuksista sekä opastaa erittelemään sen etuja ja haittoja. Opintoaineistossa esitellään ja selvitetään lakeihin ja sopimuksiin perustuvia työntekijöiden oikeuksia sekä osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia.

Keskusjärjestön sisäisen teknologiar ryhmän toiminta käynnistyi uudelleen joulukuussa. Työryhmän lähiajan tehtävänä on seurata ja selvittää teknisen kehityksen vaikutuksia ammattirakenteeseen, työllisyyteen ja ammatilliseen järjestäytymiseen sekä valmistella ehdotuksia rationalisointia ja uuden teknologian käyttöönottoa koskeviksi sopimustavoitteiksi.

Teknisen valiokunnan toiminta

Tekninen valiokunta keskittyi toiminnassaan rationalisointiin ja uuden tekniikan käyttöönottoon liittyvään edunvalvontaan. Myös valtioneuvoston teknologiapoliittisen periaatepäätöksen toteutuminen, työntutkimukset ja laatupiiritoiminta olivat esillä valiokunnan kokouksissa. Lisäksi valiokunta valmisti kokouksissaan tavoitteita rationalisointisopimuksen uudistamiseksi. Sopimuksen uudistamiseen tähtäävät neuvottelut käynnistyivät STK:n kanssa tulopoliittisen kokonaisratkaisun pohjalta.

Ruotsin LO:n ja SAK:n yhteiset teknologiapäivät pidettiin 16.—17.5. 1984 Hotelli Korpilammessa Espoossa. Päivien aikana käsiteltiin teknologian vaikutuksia, Ruotsin myötämäärämislaista ja kehityssopimuksesta saatuja kokemuksia, RATSU-kampanjaa sekä laatupiiritoimintaa. Valmisteltuja alustuksia pitivät LO:n, SAK:n sekä näiden ulkopuoliset asiantuntijat.

Sopimusjaoston ja teknisen valiokunnan järjestämä työ ja tuottavuus-seminaari pidettiin Liikeliiton kurssikeskuksessa Tyrvännössä 18.—20. 9. 1984. Seminaarissa olivat esillä tuottavuuden merkitys, mittaaminen ja vaikutukset. Seminaarissa käsiteltiin myös ammattiyhdistysliikkeen tuottavuustavoitteita sekä työpaikoilla tapahtuneesta työnantajan ja työntekijöiden tuottavuusyhteistyöstä saatuja kokemuksia.

Laatupiiritoiminnan laajuutta, laatupiirien toimintatapoja ja laatupiirien toiminnasta saatuja kokemuksia selvitettiin työpaikoille suunnatulla tiedustelulla. Yhteensä 60 työpaikalta palautetuissa vastauslomakkeissa esitetyt tiedot sopimusjaosto kokosi raportiksi, joka jaettiin jäsenliitoille. Palautettujen vastauslomakkeiden mukaan laatupiiritoiminta oli käynnissä 42 työpaikalla.

Rationalisointineuvottelukuntien toiminta

RATSU-kampanja, joka selvitti rationalisoinnin vaikutuksia työsuojeluun, saatiin päätökseen. Kampanjan järjesti SAK:n ja STK:n rationalisointineuvottelukunta yhdessä STTK:n kanssa. Saatujen raporttien ja tehtyjen yrityskäyntien perusteella valittiin 15 työsuojelua edistänyttä rationalisointihanketta, jotka palkittiin 9. 4. 1984 järjestetyssä tiedotustilaisuudessa. Yrityksistä saatujen raporttien perusteella koottu julkaisu valmistui syyskuussa. Julkaisu kertoo niistä periaatteista ja menettelytavoista, joiden avulla tuottavuutta, turvallisuutta ja työoloja on yhteistyössä parannettu. Sen on kirjoittanut professori Jorma Saari.

SAK:n ja STK:n rationalisointineuvottelukunta teki toukokuussa opintomatkan Saksan Liittotasavaltaan ja Tšekkoslovakiaan. Matkan aikana tutustuttiin työntekijöiden ja työnantajien väliseen yhteistyöhön sekä nykyaikaiseen tuotantotekniikkaan ja sen vaikutuksiin työntekijöiden työn sisältöön, palkkaukseen ja työllisyyteen. Neuvottelukunta järjesti syksyn aikana eri puolilla maata neljä tiedotustilaisuutta, joissa esiteltiin RATSU-kampanjan kokemuksia sekä julkaisua, jossa kerrottiin tietokoneavusteisesta työntutkimuksesta.

LTK:n ja SAK:n rationalisointineuvottelukunta järjesti kaksi tiedotustilaisuutta joissa selvitettiin yhteistoimintaa, tiedotus- ja rationalisointisopimuksen sisältöä sekä työpaikkatason rationalisointiyhteistoiminnassa noudatettavia menettelytapoja. Molemmissa tilaisuuksissa esiteltiin myös käytännön esimerkki työpaikan rationalisoinnista.

Oikeudelliset asiat

Vuodelle 1984 oli luonteenomaista työnantajien kiristynyt asenne sekä työntekijöiden oikeuksien että työelämän kehittämisen suhteen. Näkyvimpinä ilmauksina tästä olivat eräät oikeudenkäynnit sekä työnantajien asennoituminen työmarkkinapolisääntöjen kehittämiseksi asetetun komitean työskentelyyn.

Eräät oikeudenkäynnit aiheuttivat SAK:n kentässä voimakasta liikehdintää. Niin sanotussa Mallasjuoman jutussa työnantaja vaati ay-aktiiveilta mittavia vahingonkorvauksia työehtosopimuslain vastaisiksi todettujen työtaistelujen vuoksi. Oikeudenkäynnin aikana päästiin sopimukseen, ja työnantajat luopuivat kaikista vaatimuksistaan. Syyttäjän vaatimuksesta työntekijät kuitenkin tuomittiin sakkoihin työriitalain rikkomisesta. Jutun käsitteily jatkuu tältä osin hovioikeudessa.

Oy Nokia Ab irtisanoi elo- ja syyskuussa noin 20 työntekijää sairauspoissaolojen perusteella. Irtisanomiset herättivät maanlaajuista huomiota. SAK:n hallitus vaati irtisanomisten peruuttamista. Työnantaja kieltäytyi tästä liittonsa tukemana. SAK:n johdolla käynnistettyjen työtaistelujen laajentumisuhan edessä työnantajapuoli taipui sopimukseen, jolla irtisanomisperusteiden ja työsuhteiden jatkumisen arviointi jätettiin irtisanomisjutussa annettavan työtuomioistuimen tuomion varaan. Työtuomioistuin katsoi suurimman osan irtisanomisista laittomiksi. Toisaalta tuomio oli sikäli kielteinen, että siinä vahvistettiin työnantajan oikeus tietyin edellytyksin irtisanoa työ-sopimus toistuvien sairauspoissaolojen

vuoksi. Järjestöjen välillä tehdyn sopimuksen mukaisesti tuomio merkitsi myös useimpien työntekijöiden työsuhteiden palautumista. Nokian jutussa sovellettiin ensi kertaa uutta irtisanoissuojasopimusta.

Työmarkkinapolisäännöt

Työmarkkinoiden neuvottelu- ja sopimusjärjestelmän eli ns. työmarkkinapolisääntöjen kehittäminen oli toimintavuonna keskeisesti esillä. Työmarkkinaneuvotteluissa työnantajat esittivät hyvityssakkojen enimmäismäärien ko-

rottamista rahanarvoa vastaavasti. SAK vastusti työnantajien esitystä, mutta piti sitä vastoin tärkeänä työmarkkinoiden neuvottelusuhteiden kehittämistä. Mm. SAK:n hallitus hyväksyi helmikuussa tämänsisältöisen kannanoton.

Tulopoliittista kokonaisratkaisua koskevan välitysesityksen hyväksymisen yhteydessä valtioneuvosto teki erillisen ja yksipuolisen periaatepäätöksen hyvityssakkojen enimmäismäärien korottamisesta 10 000 markasta 90 000 markkaan. STK sai näin ollen pitkään ajamansa vaatimuksen hyväksytyksi.

"SAK:lla on jäsenistön täysi tuki takanaan. Sen vuoksi taistelu voitetaan ennemmin tai myöhemmin. Vain neuvottelun kautta voi löytyä sopu työpaikoille sekä luottamus lakien ja sopimusten pitävyyteen palautuvasanoi SAK:n III puheenjohtaja Raimo Kantola Oy Nokia Ab:n työnseisauspäivänä Tampereen Keskustorilla.

Perjantaina 17. 2. SAK:n III puheenjohtaja Raimo Kantola jättämässä ilmoitusta SAK:n työtaistelusta STK:n johtaja Mauri Morenille.

Valtakunnansovittelija Teuvo Kalliolle ilmoituksen jättivät SAK:n II puheenjohtaja Olavi Hänninen, puheenjohtaja Pertti Viinanen ja sihteeri Lauri Ihalainen.

Valtakunnansovittelija Teuvo Kallio sanoi uhkavaatimukset vastaanottaessaan, että teknisesti kiistan ratkaisu näyttää helpolta, jos osapuolilta riittää tahtoa sopuun.

Mikäli kyseistä päätöstä ei olisi tehty, kokonaisratkaisun syntyminen olisi todennäköisesti vaarantunut.

Hyväksyessään Pekkas-ratkaisu II:n SAK:n valtuusto totesi, ettei se hyväksy valtioneuvoston päätöstä hyvityssakkojen korottamisesta. Valtuusto katsoi, että asiassa on odotettava työehtosopimusjärjestelmän uudistamista selvittävän komitean työn tuloksia. Valtuuston lausuma noudatteli SAK:n aiempia kannanottoja, joiden mukaan hyvityssakkokysymys on osa laajempaa työelämän uudistamisen kokonaisuutta.

Hyvityssakkojen korottaminen nostatti vilkkaan julkisen keskustelun ja kohtasi laajaa vastustusta ja liikehdintää SAK:n jäsenistössä. Tästä huolimatta eduskunta hyväksyi asiaa koskevan lain vuoden 1984 kesäkuussa. Korotettujen sakkojen oli tarkoitus tulla voimaan vuoden 1985 alusta.

LTK-puolella sovittiin kuitenkin työehtosopimuksilla ammattiosaston hyvityssakon pysyttämistä 10 000 markassa ja yksittäisen työnantajan hyvityssakon enimmäismäärän nostamisesta 10 000 markkaan.

Pekkas-ratkaisuun perustuva työehtosopimusjärjestelmän uudistamistarpeita selvittävä komitea (työriitakomitea) asetettiin maaliskuussa 1984. Komitean määräaika on 30.9. 1985, mutta välimietintö, jonka tuli sisältää ehdotukset nopeasti toteutettavista lainmuutoksista tuli antaa vuoden 1984 loppuun mennessä. SAK:ta edustavien komitean jäsenten ehdotukset komiteassa käsiteltäviksi asioiksi koskivat mm. seuraamusjärjestelmän tasa- puolistamista, tulkintaetuoikeutta, työrauhavelvoitteen ulottuvuutta, työntekijöiden suojeluperiaatteen toteutumisesta työehtosopimusjärjestelmässä sekä työehtosopimuslain ja työriitakin soveltamisalakysymyksiä ja seuraamusten kasautumista.

Työnantajien taktiikkana oli viivyttää työskentelyä mm. esittämällä tavoitteita, jotka menivät osittain komi-

tean toimeksiannon ulkopuolelle. Palkansaajia ja työnantajia edustavien jäsenten näkemykset käsiteltävistä asioista poikkesivat siinä määrin toisistaan, että yhteisen pohjan löytäminen osoittautui jo välimietintövaiheessa mahdolltomaksi. Palkansaajia edustavien jäsenten vaatimuksesta komitea päätyi antamaan välimietinnön, joka sisälsi ainoastaan selvityksen eri osapuolten näkemyksistä. Palkansaajat esittivät välimietintöön otettaviksi eräitä hyvityssakkojen korotusta tasapainottavia mutta teknisesti helposti toteutettavia lainmuutosehdotuksia.

Työsuhteturva

Eduskunta hyväksyi pitkällisten vaiheiden jälkeen tammikuussa irtisanomismenettelylain ja eräät työsopimuslain muutokset. Lait ja muutokset tulivat voimaan syyskuun alusta vuonna 1984.

SAK solmi STK:n kanssa muuttanutta lainsäädäntöä vastaavan irtisanomissuojasopimuksen huhtikuussa ja LTK:n kanssa kesäkuussa 1984. Järjestöjen kesken hyväksyttiin samalla myös soveltamisohjeet. Sopimukset tulivat voimaan syyskuun alusta lukien. Sopimukset eivät irtisanomis- ja lomautusmenettelyä lukuun ottamatta koske ns. kollektiivista irtisanomissuojaa, joka jätettiin työsopimuslain säännösten varaan.

Työsuhteturvapaketin ja erityisesti irtisanomismenettelyyn kuuluvien tiukkojen määräaikojen saattaminen jäsenkunnan tietoon edellytti tehokasta tiedottamista ja kouluttamista. Syksyllä ilmestyi palkansaajakeskusjärjestöjen lakimiesten yhteistyönä työsuhteturva-uudistusta käsittelevä kommentaariteos "Uudistuva työsuhteturva", minkä lisäksi aihetta käsiteltiin laajasti mm. ay-lehdissä. Erityisesti ammatilliset paikallisjärjestöt järjestivät runsaasti työsuhteturvaa koskevia koulutustilaisuuksia, joissa SAK:n lakimiehet toimivat kouluttajina.

Muut lainsäädäntöhankkeet

Maan hallitus antoi syksyllä 1984 lakiesityksen, jonka keskeisenä sisältönä oli alle kolmivuotiaiden lasten vanhempien oikeus pitää työsuhteen katkeamatta hoitovapaata lakisääteisen vanhempainloman jälkeen. Lakiesityksen pohjana oli perhepoliittista työläinsäädäntöä selvittäneen työryhmän varsinaista vanhempainlomajärjestelmää koskevat ehdotukset, joiden valmistelussa SAK oli aktiivisesti mukana. Hoitovapaata ja siihen liittyvät pienten lasten hoitoa koskevat ratkaisut tehtiin kuitenkin poliittisella tasolla budjettilakien yhteydessä ilman työmarkkinajärjestöjen myötävaikutusta. Osittain tämän vuoksi työnantaja- ja yrittäjäjärjestöt vastustivat lakia ankarasti. Myös ammattiyhdistysliikkeen piirissä epäiltiin, että pitkä hoitovapaa saattaisi aiheuttaa kielteisiä seurauksia, mm. naispuolisten työntekijöiden syrjintää työmarkkinoilla. SAK asettui kuitenkin puoltamaan esityksen hyväksymistä, koska esityksen toisaalta nähtiin merkitsevän työ- ja perhe-elämän joustavaa yhteensovittamista. Eduskunta hyväksyi lakiesityksen joulukuussa 1984.

Tietosuoja koskevan lainsäädännön viimeistely jatkui oikeusministeriössä, kuten myös tasa-arvolain valmistelu. Kummankin lakihankkeen valmistelun yhteydessä kuultiin myös työmarkkinajärjestöjä.

Hallitus antoi eduskunnalle joulukuussa 1984 esityksen valtiosääntöuudistuksesta. Esitys perustui ns. Hallbergin komitean mietinnön pohjalta oikeusministeriössä tehtyyn valmistelutyöhön. Uudistusesitys sisältää toisaalta ehdotuksen tasavallan presidentin vaalitavan muuttamisesta kansanvaalin suuntaan ja toisaalta ehdotuksen taloudellisten sääntely- ja valvontalakien säätämisen helpottamisesta ja lepäämäänjättämissäännösten muuttamisesta. Ehdotusten toteutuminen merkitsisi talouselämän säännöstelyn osalta

SAK:n ja työväenpuolueiden pitkään vaatiman valtiosääntöuudistuksen vaatimatonta eteenpäin menoa, mutta toisaalta se mahdollistaisi myös palkkojen säännöstelyn helpottamisen. Aiemmissa yhteyksissä SAK on torjunut puutumisen ay-liikkeen toimintaoikeuksiin ja -vapauksiin.

Yhdistyslakikomitea antoi mietintönsä tammikuussa 1984. Palkansaajakeskusjärjestöt antoivat mietinnöstä yhteisen lausunnon, jossa edellytettiin mietinnön mukaisen lakiesityksen pikaista antamista eduskunnalle. Lakiesitystä on valmisteltu oikeusministeriössä.

Oikeudellisen valiokunnan toiminta

Oikeudellinen valiokunta käsittelee toimintavuonna kokouksissaan mm. osto-boikottiin liittyviä oikeudellisia kysymyksiä, työmarkkinoiden pelisääntöjä, irtisanomismenettelylakia, irtisanomissuojasopimuksia, paikallisia sopimuksia, perhepoliittista työsuhteturvaa, työtuomioistuimen tuomitsemiskäytännön kehitystä, ulkopuolisen työvoiman käyttöä, työturvallisuuslain muuttamista ja keskusjärjestösopimusten oikeudellista luonnetta. Valiokunnan asettamissa työryhmissä valmisteltiin oikeudellisen tiedottamisen tehostamista, ATK:n käyttöönottoa sekä keskustelua aineistoa kollektiivisuojausta.

Kansainvälinen toiminta

Lokakuussa järjestettiin Tukholmassa Ruotsin ja Suomen ay-lakimiesten yhteisseminaari, jossa käsiteltiin työläinsäädännön strategisia kysymyksiä sekä työntekijöiden oikeuksia, työnantajan työnohjo-oikeuden rajoituksia ja työsuhteen ehtojen muuttamista kummankin maan lainsäädännön kannalta. Seminaariin osallistui lakimiehiä SAK:sta ja TVK:sta sekä Ruotsin vas-

taavista järjestöistä. Seminaari oli merkittävä avaus yhteiseen työoikeudelliseen keskusteluun.

SAK ja Suomen Demokraattiset Lakimiehet r.y. järjestivät Suomen Akademian tuella marraskuussa Helsingissä kansainvälisen symposiumin "Uusi teknologia — uusi työoikeus", johon osallistui runsaasti ammattiyhdistyslakimiehiä, työlainsäädäntöä valmistelevia virkamiehiä sekä työoikeuden parissa työskenteleviä yliopistotutkijoita. Alustajiksi oli kutsuttu myös useita ulkomaisia työoikeuden asiantuntijoita.

Yhtä vuorokautta ennen sopimuskauden päättymistä pääministeri Sorsa asetti toimitusjohtaja Matti Pekkasen selvittämään tulopoliittista neuvottelutilannetta.

Pekkasen saama tehtävä oli selväsanainen: hänen pitäisi pikaisesti tehdä ehdotus kokonaisratkaisuksi, joka kattaisi työmarkkinasopimuksen, maataloustulon ja valtion osuuden.

Pekkanen kuuli sopimusehdotusta valmistellessaan muun muassa julkisen sektorin edustajia, vasemmalta: KTV:n liittosihteeri Jouni Riskilää ja puheenjohtaja Pekka Salosta sekä VTY:n pääsihteeri Pertti Ahosta. Selvitysmiehen takki jouti naulaan neljäksi kiihkeäksi päiväksi.

Sosiaali- ja työsuojelutoiminta

Solmittu tulopoliittinen ratkaisu sisälsi merkittäviä SAK:n vaatimia sosiaalipoliittisia uudistuksia. Erityisesti työttömyysajan toimeentuloturvan uudistaminen näytti ehdottomasti vaativan tulopoliittista ratkaisua. Hyvin monet poliittiset päättäjätkin ovat todenneet, että asia ei olisi maan hallituksessa edennyt, elleivät työmarkkinajärjestöt olisi siitä sopineet. Lisäksi hallitus sitoutui tulosopimuksessa lisäämään vuokra-asuntoja aiemmin suunnittelemaansa enemmän erityisesti niillä seuduilla, joilla asutuspula on suuri. Lisäksi hallitus lupautui lisäämään lasten päivähoitopaikkoja tuntuvasti enemmän kuin mitä sen aiemmissa suunnitelmissa oli aiottu. Nämä ovat kaikki SAK:n vuosia jatkuneen työn tuloksia.

Sen sijaan joustavasta eläkeiästä tulosopimuksessa ei mainittu mitään. Sen vuoksi SAK jatkoi tehostettuja toimia joustavan eläkeikäjärjestelmän saamiseksi. Hallitus sopikin budjettineuvottelujen yhteydessä antavansa joustavaa eläkeikää koskevat esitykset niin, että järjestelmä saadaan asteittain voimaan vuoden 1986 alusta lukien.

Työsuojelutoiminnassa oli merkittävintä se, että valtioneuvosto vahvisti ILO:n sopimuksen edellyttämän valtakunnallisen työympäristöohjelman. Työsuojelukomitea sai kertomusvuonna työnsä päätökseen.

Yhteistoiminnassa työpaikoilla ja yritysdemokratia-asioissa oli merkittävintä, että hallitus asetti komitean valmistelemaan työntekijöiden oikeutta osallistua yritysten päätösvaltaelinten työskentelyyn.

Ympäristönsuojeluasioissa SAK pyrki siihen, että ympäristönsuojelua käsiteltäisiin entistä enemmän työpaikoilla ja ammattiosastoissa.

Perhepolitiikka

Tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa sovittiin 7 000 uuden päivähoitopaikan perustamisesta sekä vuonna 1985 että vuonna 1986. Tämä ratkaisu oli SAK:n asettamien vaatimusten mukainen ja selvä parannus valtiovallan suunnitelmiin, jotka olisivat mahdollistaneet vain noin 3 200 uuden paikan perustamisen.

Syksyn aikana valmistui hallituksen lakipaketti pienten lasten hoidon kehittämisestä. Se sisältää alle kolmivuotiaiden lasten päivähoitopaikkojen kehittämissuunnitelman, kotihoidontukijärjestelmän sekä hoitovapaajärjestelmän. Lakien valmisteluvaiheessa SAK otti eri tasoilla ja yhteyksissä kantaa lakiesitysten sisältöön ja teki parannusehdotuksia. SAK:ta tyydyttävin osa lakipaketista on hoitovapaata koskeva lainsäädäntö.

Perhepoliittista työlainsäädäntöä pohdittiin myös sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asettamassa työryhmässä, jossa oli edustus myös SAKilla. Työryhmä jätti työstään muistion, jonka ehdotukset ovat SAK:n kannalta pääosin myönteisiä.

Sosiaaliosasto järjesti perhepolitiikan neuvottelupäivän syyskuussa liittojen toimitsijoille. Neuvottelupäivillä käsiteltiin kotihoidontukeen, valtion vuoden 1985 tulo- ja menoarvioon sekä asumisen tukemiseen liittyviä asioita.

Syksyllä perustettiin sosiaalivaliokunnan alaisuuteen viisihenkinen perhepoliittinen työryhmä, jossa ovat edustettuina SAK:n sosiaali- ja järjestöosasto, talouspoliittinen jaosto sekä KTV ja VTVL. Työryhmä aloitti viireästi työnsä.

Työttömien toimeentuloturva

Useiden vuosien ajan eri toimikunnissa ja työryhmissä valmistellusta työttömien toimeentuloturvan uudistuksesta sovittiin tulopoliittisen ratkaisun yhteydessä. Uudistuksen yksityiskohtien valmistelussa eduskunnan sosiaalivaliokunnan rooli muodostui hyvin merkittäväksi. Uudistetut työttömyysturva- ja työttömyyskassalaki tulivat voimaan vuoden 1985 alussa.

Eläketurva-asiat

ELÄKEIKÄ

SAK kiirehtii useilla kannanotoillaan joustavan eläkeikäjärjestelmän pikaista toteuttamista. Lisäksi korostettiin, että työttömyyseläkkeen ikäraja koskevia ratkaisuja ei saa tehdä irrallaan ammatillista varhaiseläkettä koskevista päätöksistä.

Valtion tulo- ja menoarvion perusteisiin kirjattiin päätös, että joustavan eläkeikäjärjestelmän toteuttaminen aloitetaan asteittain vuoden 1986 alusta lukien. Eduskunta puolestaan päätti säilyttää työttömyyseläkkeen ikärajan 55 vuodessa tulevana vuotena.

OSA-AIKATYÖHÖN SIIRTYNEEN ELÄKETURVA

Tulopoliittisessa ratkaisussa sovittiin TEL:n 2 ja 7 §:n muuttamisesta, eli ns. työsuhteen teknisestä katkaisusta. Jos työntekijä työsuhteen jatkuessa siirtyy täysiaikaisesta työstä osa-aikaiseen työhön tai päinvastoin, työsuhde jaetaan tietyin edellytyksin erillisiksi jaksoiksi. Menettelyllä pyritään siihen, että eläke vastaisi paremmin aikaisempaa ansiotasoa. Eläke lasketaan erikseen täysiaikaisen ja osa-aikaisen työn osalta.

Pääministeri Kalevi Sorsa ja valtiovarainministeri Ahti Pekkala tapasivat kaikkien palkansaajajärjestöjen edustajat. 2. Pääministeri antoi hallituksen sosiaalipoliittiselle ministerivaliokunnalle tähän väksi valmistella kiireesti esitystä työttömyysajan toimeentuloturvaksi.

FREELANCE-TYÖTÄ TEKEVIEN ELÄKETURVA

Freelance-työntekijöiden eläketurvassa on ollut huomattavia puutteita, joita SAK on vaatinut korjattaviksi. Näitä epäkohtia käsiteltiin laajasti STM:n asettamassa freelance-työryhmässä. Työryhmä valmisteli esityksen freelanceiden eläketurvasta. SAK:ssa työryhmän esitystä pidettiin perusteltuna.

Työpaikkaruokailu

Työpaikkaruokailua ja terveellistä ruokailua käsitteleviä alueellisia seminaareja järjestettiin Lappeenrannassa ja Jyväskylässä. SAK:n ohella seminaarin järjestelyissä ovat olleet mukana Kuluttajaneuvontaliitto ja Lounasrengas. Työpaikkaruokailusta vastaaville liitojen toimitsijoille pidettiin neuvottelupäivä, jonka aikana arvioitiin työpaikkaruokailun tilannetta ja kehittämistä.

Osa-aikatyö

Vuoden alussa julkaistiin osa-aikatyön sosiaaliturvatoimikunnan mietintö. Toimikunta esitti kiireellisesti korjattavaksi osa-aikatyöntekijöiden eläketurvan, työttömyysturvan ja vuosilomakohtien puutteita. SAK:n sosiaalivaliokunnassa työryhmä tutki asiaa, asetti tavoitteita ja myös määritteli aiemmin määrittelemättömät erilaiset osatyösuhteet.

Tulopoliittisen sopimuksen yhteydessä TEL:n sovittiin muutoksesta, joka koskee sellaisia työkohteita, joissa samassa työsuhteessa siirrytään osa-aikatyöhön. Tässä tapauksessa se merkitsee eläketurvan parantumista.

Asuntopoliittikka

Tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa sovittiin, että vuosina 1985 ja 1986 aloitetaan kumpanakin 19 000 uuden vuokra-asunnon rakentaminen. Näin saatiin lisättyä rakennettavien asuntojen määrää.

SAK:n HABITAT-työryhmä on valmistellut YK:n asunnottomien vuo-

teen liittyvää SAK:n toimintaa. Työryhmä valitsi kotimaisen kampanjoinnin kohteeksi vuokra-asuntojen määrän lisäämisen. Työryhmä kartoitti maan vuokra-asuntotilannetta ja valitsi sen perusteella 8 paikkakuntaa, joissa vuokra-asunnon saaminen on erittäin vaikeaa. Yhdessä näiden paikkakuntien ammatillisten paikallisjärjestöjen kanssa käynnistettiin toiminta vuokra-asuntojen lisäämiseksi.

Sosiaaliosastolla laadittiin selvitys VALTAVA-uudistuksen keskeisestä sisällöstä ay-liikkeen kannalta ja esitys ay-liikkeen vaikuttamismahdollisuuksista ko. lakien alaisiin asioihin.

Eroraha

Vuoden 1984 erorahat olivat A-summa 3 620 markkaa ja B-summa 3 120 markkaa. Vuonna 1984 erorahojaa jaettiin yhteensä noin 129 miljoonaa markkaa. Erorahan saajia oli vuonna 1984 yhteensä 12 649. Erorahat kasvoivat lähinnä LEL-vakuutettujen osalta. Sitä vastoin TEL-tyyppisten työsuhteiden erorahat supistuivat jonkin verran vuodesta 1983.

Ryhmähenkivakuutus

Ryhmähenkivakuutuksen korvauksia maksettiin 2 351 edunjäntäjän omaisille vuonna 1984. Yhteensä maksuja suoritettiin 82,9 miljoonaa markkaa. Keskisummaksi muodostui tällöin 35 273 markkaa. Tapaturmakorotusta maksettiin 252 edunjäntäjälle. Hylättyjä korvaushakemuksia oli 412 kappaletta, joista 200 oli ns. toissijaisiin edunsaajiin liittyviä.

Vuoden alussa korotettiin ryhmähenkivakuutuksen keskeisiä markkasummia noin 10 prosentilla. Lisäksi ryhdyttiin maksamaan täysimääräistä korvausta kolmelle uudelle ikäluokalle niin, että myös 43-vuotiaat saivat täyden korvauksen. Lapsikorotukseen sisällytettiin erityislisäys. Työnantajan ryhmähenkivakuutusmaksuna oli 1,0 promillea maksetuista palkoista.

Kuntoutus

Vuoden 1984 alussa astui voimaan VALTAVA-uudistus, joka koskee pääasiassa sosiaalihuollon valtionapujen järjestelyjä. Kuntoutuksen kannalta keskeisintä oli se, että lääkinnällisen kuntoutuksen päävastuu siirrettiin terveydenhuollolle. Päätöksenteko siirtyi keskushallinnosta paikallistasolle. Toimeenpanossa on ollut alkuvaikeuksia, joten aiemmin invalidihuollon kautta tulleiden etuuksien saaminen on saatanut häiriintyä eräiltä osin. Kuntoutusrahatoimikunta jätti mietintönsä vuoden 1983 lopulla. Toimikunnan ehdotuksien mukaisesti kuntoutusraha tultaisiin maksamaan ammatillisen kuntoutuksen ajalta. Myös lääkinnällinen kuntoutus kuuluisi laitoshuollon osalta ehdotusten piiriin. Tarkoituksena on taata vähintään sairausvakuutuksen tarjoama taso ammatillisen ja lääkinnällisen kuntoutuksen ajalta.

Sosiaalivaliokunnan toiminta

Sosiaalivaliokunnan kuukausittaisissa kokouksissa käsitellyistä asioista olivat keskeisiä työttömien toimeentuloturvauudistus, joustavan eläkeiän toteuttaminen, pienten lasten kotihoidontukijärjestelmä, osa-aikatyöntekijöiden sosiaaliturva ja perhe-eläkekomitean valmistelutyö.

Työsuojelutoiminta

TYÖLAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

Valtioneuvosto vahvisti ILO:n sopimuksen 155 edellyttämän valtakunnallisen työympäristöohjelman. Valtakunnallisen työympäristöohjelman tavoitteena on luoda puitteet työympäristön kehittämiseksi. Tämä kehittämistavoite koskee sekä palkansaajien että omaa työtään tekevien työoloja. Tavoitteeseen pyritään ohjaamalla ja tehosta-

malla työsuojelutoimintoja sekä selkeyttämällä ja lisäämällä työsuojelutehtävissä toimivien viranomaisten, laitosten, työmarkkina- ja elinkeinoelämän järjestöjen sekä muiden tahojen suunnitelmallista yhteistyötä lainsäädännön ja muun toiminnan kehittämisessä.

Vuoden 1983 työsuojelukomitea sai työnsä päätökseen toimintavuoden lopussa. Komitean mietintö oli yksimielinen. Komitea esittää mietinnössään muun muassa henkisen työsuojelun ottamista mukaan lainsäädäntöön. Lisäksi komitea ehdottaa ergonomian ja suunnittelutoiminnan liittämistä työturvallisuuslakiin. Mietinnössä esitetään lisäksi muun muassa sikiön ja perimän suojelun ottamista huomioon sekä eräitä koneita ja laitteita sääteleviä määräyksiä.

Työsuojelulainsäädäntö on uudistunut vuoden 1984 aikana vain vähän. Valtioneuvosto sekä sosiaali- ja terveysministeriö ja työsuojeluhallitus ovat vahvistaneet vain muutamia työsuojeluun liittyviä päätöksiä.

SOPIMUSPOHJAINEN TYÖSUOJELUTOIMINTA

SAK aloitti jo edellisenä vuonna työsuojelusopimusneuvottelut STK:n ja LTK:n kanssa. Neuvotteluesitys koski kokonaisuutta, johon kuuluivat sopimus työsuojelutyöstä työpaikoilla, työpaikkaterveydenhuoltoa koskeva sopimus, koulutus- ja tutkimus- ja työsuojelun keskeiset asiat sekä työalatoimikuntia ja Työturvallisuuskeskusta koskevat sopimukset.

Keskitetyn ratkaisun yhteydessä sovittiin, että osapuolet asettavat työryhmän, jonka tehtävänä on valmistaa ehdotus työalatoimikuntia, työsuojelun keskustoimikuntaa ja Työturvallisuuskeskusta koskevien sopimusten muuttamisesta siten, että näiden yhteistyöelinten hallintoa koskevat säännökset keskitetään yhteen sopimukseen. Ehdotuksen valmistaminen on jatkunut

yli vuodenvaihteen. Muista työsuojeluun liittyvistä sopimuksista ei keskityttyä ratkaisussa sovittu.

TYÖTERVEYS

Ammattisyöpäsäästötoimikunta jätti mietinnön lokakuussa 1984. Toimikunta ehdottaa muutoksia työpaikoilla niihin säädöksiin, jotka koskevat syöpää aiheuttavien aineiden käsittelyä. Lisäksi ehdotetaan selviä hallinnollisia menettelytapoja siitä, kuinka määritellään syöpäsairauden vaaraa aiheuttavat aineet. Uutena elimenä on tarkoitettu perustaa neuvosto, joka arvioi kemiallisten aineiden syöpävaarallisuutta. Neuvosto koostuisi valtakunnan parhaista alan asiantuntijoista.

Työsuojeluvaliokunnan toiminta

Työsuojeluvaliokunta käsitteli kokouksissaan edellä mainittuja aiheita. Valiokunta järjesti liittojen työsuojelusihteereille vuoden aikana kaksi neuvottelupäivää.

SAK:n VII työsuojeluseminaari pidettiin 17.—18. 11. ammattiyhdistysopistolla. Seminaarissa käsiteltiin 150 työsuojeluaktiivin voimin työsuojelulainsäädännön kehittämistä sekä muita ajankohtaisia aiheita.

Yritysdemokratiavaliokunnan toiminta

Yritysdemokratiavaliokunta on käsitellyt yhteistoimintalakiin ja YT-sopimuksiin liittyviä asioita. Pekkaratkaisussa sovittiin siitä, että YT- ja tiedotussopimuksia tulee kehittää. YT-valiokunnassa on määritelty YT-sopimuksien kehittämistavoitteet ja työnantajajärjestöjen kanssa ovat käynnistyneet neuvottelut sopimuksien uudistamiseksi.

HENKILÖSTÖN OSALLISTUMINEN HALLINTOELINTEN TYÖSKENTELYYN

Yritysdemokratian kannalta on merkittävää se, että ammattiyhdistysliikkeen vaatimuksesta on toimintavuoden aikana saatu aikaan myönteisiä päätöksiä työntekijöiden hallintoedustuksessa. Valtiojohtoisissa yrityksissä toteutetaan vuoden 1985 alusta kokeiluluontoisena henkilöstön osallistumista yritysten hallintoneuvostojen työskentelyyn.

Marraskuussa sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä asetettiin hallintoedustuskomitea selvittämään, millä edellytyksillä ja millä tavoin olisi toteutettavissa henkilöstön osallistuminen yritysten johtaelinten työskentelyyn. SAK:illa on komiteassa kolme edustajaa.

YMPÄRISTÖNSUOJELU

Ympäristöpoliittinen työryhmä on kokoontunut säännöllisesti vuoden aikana ja käsitellyt ympäristöpolitiikkaan liittyviä asioita sekä antanut siltä pyydettyjä lausuntoja. Toimintavuoden aikana työryhmä on järjestänyt seminaarityyppisen keskustelun muun muassa happamista sateista. Lisäksi työryhmä on tutustunut käytännössä työpaikoilla tehtävään ympäristötyöhön ja työpaikkojen ympäristöongelmiin.

Kansainvälinen toiminta

Yhdysvaltain eri ammattiliittoja edustava työsuojeluvaltuuskunta kävi Pohjoismaihin suuntautuneella matkallaan 25.—27. 11. 1984 SAK:n ja Metallityöväen Liiton vieraana. Valtuuskuntaan kuului 13 jäsentä. Vierailuohjelmaan kuului tutustuminen Suomen työsuojelujärjestelmään, työterveyslaitokseen, Tapaturmavakuutuslaitosten Liittoon sekä työpaikkakäyntejä.

Neuvostoliittolainen VZSPSin työsuojeluvaltuuskunta kävi SAK:n sosiaaliosaston vieraana Suomessa 10.—16. 12. 1984 välisenä aikana. Valtuuskuntaan kuului 5 jäsentä. Valtuuskunta tutustui Suomen työsuojelujärjestelmään, kävi sosiaali- ja työterveysministeriössä, Työterveyslaitoksella, työsuojeluhallituksessa sekä teki työpaikkakäyntejä.

Joulukuussa ympäristöpoliittinen työryhmä vieraili Ruotsin ammattiyhdistysliikkeen sekä Ruotsin luonnonsuojeluviraston vieraana. Matkalla tutustuttiin Ruotsin ympäristöpoliittiseen työhön.

Järjestötoiminta

SAK:n järjestötoiminta painottui keskitetyn sopimusratkaisun syntymiseen tähtäävien järjestöllisten taisteluvalmiuksien aikaansaamiseksi, oman järjestöorganisaation toimintakyvyn parantamiseen sekä yhteistyötehtävien hoitoon jäsenliittojen ja muiden järjestöjen ja tahojen kanssa.

SAK:n ja jäsenliittojen järjestöllinen toiminta

Keskitettyyn sopimusratkaisuun tähtäävän yhteislakkovaroituksen jättäminen 17. 2. asetti SAK:n ja liittojen järjestöorganisaatiolle laajoja organisointitehtäviä mahdollisen työtaistelun varalta. Lyhyessä ajassa saatiin aikaan

yhteislakon kokonaisorganisointi, lak-
korajat, niiden yhteensovitus ja työ-
paikkojen toimintavalmiudet. Amma-
tilliset paikallisjärjestöt järjestivät asi-
asta n. 140 tiedotustilaisuutta osasto-
jen edustajille.

Nokia Oy:n toimeenpanemat irtisa-
nomiset aiheuttivat SAK:n julistaman
solidaarisuustyönseisauksen yhtiön
tuotantolaitoksilla 28.-29. 9. Laajem-
pi lakkouhka laukesi neuvottelutulok-
seen.

Laajassa järjestötutkimusprojektissa
toteutettiin kenttäkyselyvaihe ja käyn-
nistettiin aineiston kirjallinen kokoami-
nen liitoissa sekä tutkimusryhmässä.

Jäsenliittojen sääntöjen yhdenmu-
kaistamista valmistava työryhmä jat-
kaa työtään.

Kuopioon alettiin suunnitella ay-
keskusta.

Liittokokoukset

Seuraavat liitot pitivät toimintavuoden
aikana liittokokouksen: Virkamiesten
ja Työntekijäin Yhteistyöjärjestö VTY
r.y., Suomen Sähköalantyöntekijäin
Liitto r.y., Suomen Merimies-Unioni
r.y., Suomen Laivanpäälystöliitto r.y.,
Tullimiesliitto r.y., Tekstiililaitosmies-
ten Liitto r.y., Järjestötoimitsijain Liit-
to r.y., Toimittajaliitto r.y., Yleinen
Lehtimiesliitto r.y.

Paikallisjärjestöjen ja läänin neuvottelukuntien toiminta

Paikallisjärjestöjen määrä lisääntyi
4:llä. Kokonaismäärä on nyt 173. Pai-
kallisjärjestötoiminnan tukemiseksi val-
mistui keväällä APJ-toiminnan opas,
jonka kampanjanomainen käsittely
käynnistettiin. Oppaan jatkokäsittelyk-
si suunniteltiin yhteistyössä koulutusos-
aston kanssa käsittelyohjeisto ja ly-
hytkurssimalleja.

Liittojen aluetoimitsijoille järjestet-
tiin piirikohtaiset neuvottelutilaisuudet
toimitsijayhteistyön edistämiseksi ja

paikallisjärjestötoiminnan tukemiseksi.

Paikallisjärjestöjen toimihenkilökou-
lutusta jatkettiin edelleen Pohjola
Opistolla. Paikallisjärjestöjen perusta-
mia ay-kouluja toimi 47 paikkakunnal-
la.

Läänin neuvottelukuntien toiminta
on saanut vakiintuneita muotoja. Yh-
teistoiminta piirihallintoviranomaisten
kanssa on kehittynyt. Neuvottelukun-
nilla alkaa olla edustajansa tärkeim-
missä hallintoviranomaisten neuvotte-
lukunnissa. Neuvottelukunnat antoivat
lisäksi lausuntoja keskeisimpiin läänin
kehittämisasiakirjoihin. Useimmat neu-
vottelukunnat ovat valmistaaneet kan-
nanottoja tai tavoiteasiakirjoja aluei-
densa kehittämiseksi. Tällaisia asioita
ovat olleet mm. työllisyys, työvoima-

palvelut, asuminen, julkiset palvelut,
sosiaalipolitiikka, lastenhoito, terve-
denhoito, liikenne ja ympäristö. Neu-
vottelukuntien puheenjohtajille ja sih-
teereille järjestettiin neuvottelutilaisuus
toiminnan kehittämiseksi. Marraskuun
20. päivänä järjestettiin sisäasiainmi-
nisteriön virkamiesten ja maaherrojen
vierailu SAK:hon. Tilaisuudessa käsi-
teltiin SAK:n tavoitteita ja toimintaa
väliportaan tasolla.

Kaikkien neuvottelukuntien alueilla
järjestettiin syyskaudella erityinen
SAK-päivä. Neuvottelukunnat yhdessä
paikallisjärjestöjen kanssa vastasivat
toteutuksesta. Ohjelmana olivat juhla-
seminaari- ja perhetapahtuma. Tapah-
tumiin osallistui yhteensä 2 000 hen-
keä.

*SAK:n järjestöosasto sai yhdessä liittojen kanssa lyhyessä ajassa toimintavalmiudet työpaikoille yhteisla-
kon toteuttamiseksi.*

*Kuvassa Metalliliiton järjestösihteeri Erkki Vuorenmaa selvittämässä Viiman autokoritehtaan työnte-
kijöille yhteislakkoon valmistautumista.*

Työväen yhteisiä vappujuhlia järjestettiin n. 70 paikkakunnalla; SAK lähetti tilaisuuksiin puhujia.

Vuoden lopussa asetettiin työryhmä laatimaan edustajakokoukselle ehdotus läänin neuvottelukuntien tulevasta työstä.

Uuden työttömyysturvalain valmistumisen myötä ammatilliset paikalliset järjestöt tekivät omat esityksensä työvoimatoimikuntien SAK:laisiksi jäseniksi.

Toiminta yhteistyöjärjestöjen kanssa

SAK antoi tukensa 21.—22. 10. pidentyille kunnallisvaaleille. Hallituksen kannanotossa kehoitettiin jäseniä tukemaan työväenpuolueiden vaalityötä sekä toimimaan äänestysaktiivisuuden kohottamisen puolesta.

Samoin SAK kehotti jäseniään liittymään EKA-osuusliikkeen jäseneksi ja osallistumaan 8.4. olleisiin osuuskunnan vaaleihin.

SAK:n ja muiden palkansaajakeskusjärjestöjen järjestöllinen yhteistyö on toiminut säännönmukaisten työtapamisten merkeissä. Tapaamisissa on mm. valmisteltu yhteisiä projektitapaamisia sekä hallintojen tapaamisia. SAK:n ja TVK:n hallinnot pitivät 14. 11. yhteisen kokouksen. SAK:n ja TVK:n välillä sovittua paikallista yhteistyökokeilua on jatkettu.

SAK:n ja Kansa-yhtiöiden yhteistyö on jatkunut tuloksellisesti. Toimintavuonna tuli kuluneeksi 10 vuotta järjestäytyneen yhteistyön aloittamisesta.

SAK:n ja EKA:n yhteistyösopimukseen perustuva järjestöllinen yhteistyö on vahvistunut, ja se on saanut monia käytännöllisiä muotoja.

Kansainvälinen toiminta

Järjestöosasto ja kansainvälinen jaosto valmistelivat yhdessä 7. 4. Turussa pidetyn rauhankokouksen. Samoin val-

misteltiin YK:n aseidenriisuntaviikon viettoa. SAK:n panos rauhankulkueiden järjestelyissä oli kasvanut. SAK:n hallitus antoi suosituksen liitoille 24. 10. pidettävästä 5 minuutin rauhanhetkestä työpaikoilla. Hetken viettäminen sujui tavoitteen mukaisesti.

Järjestöosasto vastasi käytännön järjestelyistä Suomen palkansaajakeskusjärjestöjen ja VZSPS:n yhteisessä sodan päättymisen 40-vuotistahtumassa. Tapahtumia oli Suomessa ja Neuvostoliitossa 15 paikkakunnalla. Suomesta matkusti Neuvostoliittoon 400 ay-aktiivia ja Neuvostoliitosta vastavasti Suomeen 250.

Järjestövaliokunnan toiminta

Järjestövaliokunta valmisteli ja käsittelee SAK:n keskeiset järjestöasiat. Valiokunta käsittelee myös liittojen sopimukset ja järjestörajakysymyksiä liittojen esitysten pohjalta. Järjestövaliokunta käynnisti keskustelun ja valmistelutyön järjestöpoliittisen toimintastrategian soveltamiseksi niin, että järjestötoimintaa sopeutetaan yhteiskunnan ja työelämän muutoksiin siten, että SAK:n järjestöllinen asema otetaan huomioon.

Tasa-arvo työelämässä -työryhmä

Tasa-arvo työelämässä -työryhmän kokoonpanoa uusittiin toimintavuoden alussa siten, että naisvaltaisten liittojen osuus painottui entistä enemmän. Työryhmä on kokoontunut neljä kertaa.

Työryhmä on jatkanut "Tasa-arvoa työelämään" -tavoitteiston tunnetuksi tekemistä jäsenliitoissa ja ammatillisissa paikallisjärjestöissä. Painopiste on ollut jäsenliitoissa, ja tavoitteena on ollut suunnitelmallisen tasa-arvotyön käynnistäminen liittokohtaisten tasa-arvosuunnitelmien pohjalta. Yhteistyössä järjestövaliokunnan kanssa on järjestetty seminaari "Demokratia ja

tasa-arvo ay-liikkeessä". YK:n naisten vuosikymmenen päättymisestä aiheutuviin toimenpiteisiin on ryhdytty.

Tasa-arvolaki on edelleen ollut valmisteltavana. Työryhmän jäsenet ovat osallistuneet tasa-arvolainsäädäntöä käsitteleviin tilaisuuksiin.

SAK:n elämäntapakurssikokeilu

Kurssikokeilun ensimmäisen vaiheen raportti "Työyhteisö ja uusi elämäntapa" valmistui. Kokeilu on antanut virikkeitä uusiin toimintamuotoihin työpaikoilla ja ammattiosastoissa. Myönteisten kokemusten vuoksi kokeilua jatketaan vuosina 1985—86.

Toimintavuoden aikana on suunniteltu kokeilun seuraava vaihe. Kokeilu toteutetaan yhdeksällä paikkakunnalla. Aiemmin mukana olleiden Paperiliiton, Metallityöväen Liiton ja Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liiton jäsenten lisäksi kokeiluun tulevat mukaan myös Kunnallisten työntekijäin ja Viranhaltijain Liiton sekä Liikeliiton edustajat. Samalla kokeilu laajenee määrällisesti 41 osanottajasta 225 kurssitettavaan.

Kuluttajatoiminta

"Kulutus ja hyvinvointi" -tutkimuksen viitoittamien periaatteiden mukaisesti on lisätty ekologisiin kysymyksiin liittyvää toimintaa Kuluttajaneuvontaliiton kautta. Kotitalous- ja käsityöpuolen olo. -neuvojen määrä on noussut ja alkaa olla kattava ja myös hyvin toimiva. Sen sijaan kuluttajavastaavien toiminnan käynnistämisessä ja koulutamisessa on ollut vaikeuksia.

SAK:n hallitus kokoontui sunnuntai-iltana 4. 3. kello 18.00 kokoukseensa, joka kesti aamutunneille saakka.

Maanantaina 5.3. Dipolissa kokoontunut SAK:n valtuusto arvioi Pekkasen esitystä kokonaisratkaisuksi pitkään ja kriittisesti.

SAK:n puheenjohtajat Pertti Viinanen ja Olavi Hänninen pystyivät pitämään järjestönsä yksimielisenä koko neuvottelukierroksen ajan. Äänestyslippuja jouduttiin nostamaan vasta viimeisessä vaiheessa.

Toimintavuoden aikana on osallistuttu vasemmistolaisten kuluttajatahojen kuluttajansuojalainsäädännön merkitystä arvioiviin ja kuluttajatutkimuksen kehittämistä pohtiviin tilaisuuksiin. Kuluttajatutkimuksen edistämiseksi on Kuluttajaneuvontaliittoon perustettu tutkimustyöryhmä.

Yhteistyössä Kulutusosuustoiminnan Keskusliiton ja Kuluttajaneuvontaliiton kanssa on annettu lausunnot kahdesta merkittävästä kuluttajansuo-

jalaista — tuoteturvallisuuslaista ja elintarvikelain uudistuksesta. Myös valtakunnallisissa kuluttajaelimissä on harjoitettu säännöllistä yhteistyötä Kulutusosuustoiminnan Keskusliiton ja Kuluttajaneuvontaliiton kanssa.

SAK:n järjestötutkimusprojekti

SAK:n järjestötutkimusprojektissa toteutettiin vuoden 1984 aikana laaja jäsenistölle suunnattu kyselytutkimus. Kohdejoukko käsitti kaikkiaan yli

17 000 SAK:laista jäsentä eri liitoissa. Vastausprosentti oli 66,6 prosenttia eli noin 10 000 jäsentä vastasi kyselyyn. Kyselyn tavoitteena oli ensisijaisesti kartoittaa ammattiyhdistysliikkeen ja jäsenistön välisiä suhteita ja jäsenkunnan odotuksia ay-liikettä kohtaan. Koska kyseessä oli ensimmäinen näin laaja jäsentutkimus SAK:n piirissä, liitettiin kyselyyn mukaan myös jäsenkunnan rakennetta ja elinoloja kartoittavia kysymyksiä.

Kyselytutkimuksen tuottaman aineiston analysointi tapahtuu varsinaisesti vuoden 1985 puolella. Tavoitteena on tuottaa aineiston pohjalta sekä liittokohtaiset raportit että koko SAK:ta kuvaava selvitys. Tutkimustehtävänä ja yhteistyöhankkeena järjestötutkimus on poikkeuksellisen laaja, mitä osoittaa mm. se, että raporttien kirjoittamiseen tulee osallistumaan kaikkiaan lähes kolmekymmentä kirjoittajaa liitoissa ja SAKissa.

Osana järjestötutkimusprojektia järjestettiin keväällä 1984 asiantuntijaseminaari, joka käsitteli ammattiyhdistysliikkeen toimintaympäristön muutoksia erityisesti ammattiosastotasolla ja paikallisella tasolla. Seminaarin osallistujat tuottivat kahden päivän aikana runsaan aineiston ammattiyhdistysliikkeen toimintaympäristön odotettavissa olevista muutossuunnista.

Järjestötutkimusprojektissa on kuluneen vuoden aikana edelleen jatkettu tiivistä yhteistyötä liittojen välillä. Lisäksi on pyritty edelleen laajentamaan yhteistyötä yliopisto- ja korkeakouluväen kanssa.

Naisten toiminta

Naisten toiminnan pääkohdat

Kenttätilaisuuksien teemoina ovat olleet työllisyys ja kunnallisvaalit. Pohjoismaisessa seminaarissa olivat teemoina automaation vaikutus naisten työhön ja ihmissuhdeammattien tulevaisuus. Kansainvälisenä naistenpäivänä 8. 3. julkistettiin rauhanesite, jossa korostetaan henkilökohtaisen rauhan työn merkitystä. Lasten hoitovapaan ulottaminen kolmivuotiaisiin lapsiin ja siihen liittyvä työsuhdeturva, työajan lyhentäminen, työn ja vapaa-ajan yhteen sovittamisen näkökulmasta ja tulevien liittokokousten valintojen tasa-arvoisuus työllistivät myös SAK:laisia naisia.

Naisvaliokunnan toiminta

Kuluneen vuoden yhteiskunnallisesti merkittävin tapahtuma oli kunnallisvaalit ja naisten suhteellisen osuuden kasvaminen kautta linjan. Naisten osuus kuntien valtuustoissa nousi n. 25 prosenttiin, lisäystä oli n. 3 prosenttiyksikköä. Myös ammattiyhdistysnaisten osuus voimistui eri kunnissa.

Valiokunta järjesti pohjoismaisen seminaarin toukokuussa ja kaksi valtakunnallista ay-naisten opintotilaisuutta, toisen Oulussa ja toisen Jyväskylässä. Valiokunta järjesti myös yhdessä nuorisovaliokunnan kanssa seminaarin "Nuoret naiset ja ay-liike". Valiokunnan työryhmät ovat selvittäneet työllisyyteen, koulutukseen ja tulevaan edustajakokoukseen liittyviä kysymyksiä. Valiokunnan jäsenet ovat antaneet luento-, materiaali- ja toiminta-apua vuoden eri tapahtumien yhteydessä.

Vuoden aikana on laadittu kannanottoja ja esityksiä naisten koulutuksen yhtenäisen tavoitteenasettelun ja toimintamallin pohjalta. Valiokunta on ottanut kantaa työajan lyhentämiseen, lastenhoitovapaaseen — erityisesti siihen liittyvään työsuhdeturvaan — ja laatinut myös rauhanesitteen, jota levitettiin 10 000 kpl.

Pohjoismaisen seminaarin kannanotossa painotettiin teknologian mukanaan tuomaa työn muuttuvuutta ja siitä johtuvan lisäkoulutuksen tarpeellisuutta työelämän muutostilanteissa. Kunnallisvaalien yhteydessä tähdennettiin naisten osuuden lisäämistä kuntien valtuustoissa ja lautakunnissa valintojen kautta. SAK:n valtuustolle laadittiin tasa-arvolausuma liittokokousten päätöksiä varten sekä kiirehdistettiin tasa-arvolain säätämistä.

Kentän tilaisuudet

Vuoden 1984 tammikuussa pidettiin APJ:n naisjaostojen luottamushenkilöiden neuvottelupäivät. Pääteemoina olivat kunnallisvaalit ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuudet, työllisyys, työaika ja koulutus työryhmän esittämän mallin pohjalta.

Oulussa ja Jyväskylässä pidettiin ammattiyhdistysnaisten valtakunnalliset opintopäivät, joilla erityisesti pohdittiin kuntatason työllistämisaikutuksia ja mahdollisuuksia. Toisena opiskeluaiheena oli SAK:n toimintaoppaan sisältöön tutustuminen luentoja ja ryhmätöiden avulla. Lisäksi SAK:n piirit ja APJ:n jaostot ovat järjestäneet pienempimuotoisia kenttätilaisuuksia.

Kurssit

Vuoden 1984 aikana suunniteltiin järjestettäväksi koulutussuunnitelman pohjalta neljä viikon kurssia ay-opistossa Kiljavalla. Sisällön sisäistämättömyyden vuoksi vain yksi kurssi toteutui. Suunnitelma yritetään toteuttaa vuoden 1985 aikana.

Kansainvälinen toiminta

Kansainvälisen toiminnan ja kokousten teemoina olivat automaation vaikutus työhön, ihmissuhdeammattien tulevaisuus, ammatillinen lisäkoulutus työelämän muutostilanteissa ja psyykkisten sairauksien ennaltaehkäisy sekä julkisen sektorin palvelujen lisääminen.

EAY:n naiskomitean kokouksissa käsiteltiin työajan lyhennystä, edustajakokoukseen menevää naisten toimintaohjelmaa ja EAY:n hallituksen ja kokousten naisedustusta ja naisten vuosikymmenen seminaarisioita. Seminaari pidetään Italiassa.

Pohjoismaisessa seminaarissa käsiteltiin automaation vaikutusta naisten työhön ja ihmissuhdeammattien tulevaisuutta. Osanottajia oli 45 henkeä Ruotsista, Norjasta, Islannista ja Suomesta. Seminaarista annettiin kannanotto. Muu pohjoismainen yhteistyö on puolin ja toisin hoidettu kirjeenvaihdon avulla.

Muuhun kansainväliseen toimintaan liittyvät vierailut kotimaassa ja ulkomailla. Elokuussa oli SAK:n vieraana

viisihenkinen Itävallan ÖGB:n naisvaltuuskunta. SAK:n nelihenkinen naisvaltuuskunta vieraili Englannissa lokakuussa. Marraskuussa oli Budapestissa MAL:n järjestämässä seminaarissa kaksi SAK:n edustajaa, ja Itä-Saksassa FDGB:n vieraana oli keväällä kolmen hengen valtuuskunta. Muut naisvaliokunnan työhön kuuluvat edustukset on hoidettu toimistovaliokunnan päätösten mukaan.

Toiminta yhteistyöjärjestöjen kanssa

Naisvaliokunta on perinteiseen tapaan ollut kiinteästi yhteydessä työväenpuolueiden naisjärjestöihin. TVK:n naisten kanssa on toteutettu yhteistä toimintaa kotimaassa ja ulkomailla.

TULin kanssa on tehty yhteistyötä työryhmissä sekä vahvistettu esiintymis- ja jäsenusuhdeasioita. APJ:n naisjaostot ovat järjestäneet kuluttajavalistustapahtumia yhdessä E-liikkeen kanssa. Informaatioyhteistoimintaa on harjoitettu myös ulkopuolisten järjestöjen kanssa.

SAK:n naisvaliokunnan valtuuskunta luovutti SAK:n 100 000 markan avustuksen Englannin lakossa olevien hiilikaivostyöläisten perheille. Vastaanottajana oli TUC:n pääsihteeri Norman Willis ja luovuttajina (vas. lukien) Eila Järvi, KTV, Vieno Hämäläinen, SAK, Kaarina Salmi VTVL ja Kaarina Kari, Paperiliitto. SAK:n naisvaliokunnan valtuuskunta vieraili Englannissa 7—13. 10. Isäntänä oli TUC.

Nuorisotoiminta

Nuorisotoiminnassa keskeisiä tehtäviä olivat nuorten edunvalvonta, oppilasjäsenyyden edistäminen, oman nuorisotoiminnan kehittäminen sekä toiminta rauhan ja solidaarisuuden puolesta.

Nuorisovaliokunta kokoontui 11 kertaa. Se käsitteli merkittävimpiä nuorisotoimintaan liittyviä tapahtumia ja suunnitteli tulevaa toimintaa sekä pohti nuorten jäsenten edunvalvontaa. Erityistä huomiota kiinnitettiin valiokunnan omaan työskentelyyn ja sen kehittämiseen: valiokunta piti kaksi oman toiminnan kehittämisseminaaria.

Yhteistyö muiden järjestöjen kanssa kehittyi myönteisesti. Iltaopiskelijain Liiton kanssa allekirjoitettiin lokakuussa yhteistyöasiakirja. Yhteistyötä TVK:n nuorisotoimikunnan kanssa jatkettiin järjestämällä neljä alueellista tilaisuutta vuoden teemojen työn, asunnon, ympäristön ja rauhan merkeissä.

Nuorten jäsenten edunvalvonta

Nuorten jäsenten edunvalvonnassa keskeisimmällä sijalla olivat toiminta nuorten työllisyystilanteen parantamiseksi sekä nuorten palkkaehtojen puolustamiseksi. Yhteiskuntatakuu laajennettiin vuoden alusta koko maahan, joskin riittämättömin resurssein ja toimenpidevalikoimaltaan yhteiskuntatakuun kokeilua rajoitetumpana. Nuorten työllistämisen helpottamiseen tähtäävät erityistoimet tuottivat vuoden aikana jossain määrin tulosta: nuorisotyöttömyyslukemat olivat alhaisemmat kuin lähes kymmeneen vuoteen.

I Nuorisovaliokunnan toiminta

Työvoimaministeriössä tehtiin valmistelu yhteiskuntatakuun kehittämiseksi. SAK:n nuorisovaliokunta vaikutti valmisteluun vaatimalla resurssien lisäämistä ja todellisen takuun mahdollistamista yhteiskunnan nuorille jäsenille. Yhdessä TVK:n kanssa toimitettiin työvoimaministeri Urpo Leppäselälle huhtikuussa kannanotto, jossa vaadittiin yhteiskuntatakuun alkuperäisen ajatuksen toteuttamista yhteiskunnan todellista vastuuta jokaisen nuoren työllistämisestä.

STK:n esitykset nuorten omista, muita heikommista palkkaryhmistä saatiin torjuttua. Nuorisovaliokunta lähestyi SAKin jäsenliittojen liittotoimikuntia kirjeellä, jossa se torjui esitykset alentaa työllisyyden varjolla nuorten palkkoja. Valiokunta perusteli kantansa työllistämiskokeiluista saaduilla kokemuksilla, joiden mukaan edes suoranaisen rahan tarjoaminen yksityisyrityksille ei ole johtanut olennaiseen tilanteen paranemiseen.

Nuorisotoiminnan kehittäminen

Oman nuorisotoiminnan kehittämiseksi kiinnitettiin erikoista huomiota vapaa-aikatoiminnan monipuolistamiseen. Yhdessä TULin nuorisajaostojen kanssa järjestettiin heinäkuussa eräleiri Kannonkoskella.

Leirillä oli 300 osallistujaa. Monet olivat tulleet perheineen. Leirin ohjelmaa ja toteutusta pidettiin onnistuneena, ja sille toivottiin jatkoa.

Erityisenä kohderyhmänä vuoden aikana olivat nuoret naiset. Tätä ns. Liiton tyttö -kampanjaa jatkettiin vuodelta 1983. Suurimpana tapahtumana oli Kiljavalla pidetty seminaari "Nuoret naiset ja ay-liike".

Paikallisjärjestöjen nuorisajaostojen neuvottelupäiviä pidettiin kahdet. Ohjelmassa käsiteltiin erityisesti jaostojen toiminnan kehittämistarpeita ajankoh-

taisten toimintatehtävien pohtimisen ohella. Kiljavan nuorisokursseja järjestettiin neljä.

Kansainvälinen toiminta

Nuorisotoiminnalle ominaista oli edelleenkin vilkas toiminta rauhan, aseidenriisun, kansainvälisen solidaarisuuden ja yhteistyön puolesta. SAKin nuoret osallistuivat Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön ja Pohjolan ammatillisen yhteistyöjärjestön toimintaan, mm. järjestettyihin seminaareihin. Joulukuussa pidetyssä EAYin nuorison yleiskokouksessa valittiin SAKin edustaja jälleen kaksivuotiskaudeksi hallitukseen. SAKin valtuuskunta osallistui 29. 10.—1. 11. Moskovassa pidettyyn Maailman työläisnuorison tapaamiseen.

Palkansaajajärjestöjen yhteinen nuorisovaltuuskunta vieraili Neuvostoliitossa 25.—31.3. Vierailun aikana pidetyssä seminaarissa pohdittiin nuorisoyhteistyön kehittämisenäköaloja ja tuotettiin joko uusia aloitteita mm. ay-nuorison leirin järjestämisestä. Eräleirin yhteydessä SAKin vieraana Suomessa olivat Neuvostoliiton VZSPSin, Ruotsin LOin ja Ranskan CGTin valtuuskunnat. Joulukuussa Saksan Liittotasavallan DGBin nuorisovaltuuskunta vieraili Suomessa ja osallistui yhteiseen seminaariin, jonka aiheena oli "Ay-nuorison panos toiminnassa rauhan ja aseidenriisun puolesta". SAKin nuorisovaliokunta lähetti valtuuskunnat Tanskan LOin ja Saksan Demokraattisen Tasavallan FDGBin kesäleirille.

Ruotsinkielinen toiminta

SAKin ja liittojen ruotsinkielinen toiminta on yhteisellä koordinoinnilla tehostunut ja siten parhaimmalla mahdollisella tavalla palvellut jäseniä.

Ruotsinkielisen sihteeristön toiminta on yhä enemmän suuntautunut yleiseen yhteiskunnalliseen edunvalvontaan aloilla, jotka erityisesti kiinnostavat ruotsinkielisiä.

Työllisyysseminaari

Työllisyysseminaari pidettiin E-instituutissa 17.—18. 11. Seminaariin osallistui noin 60 ay-aktiivia koko ruotsinkieliseltä alueelta.

Paneelikeskustelu "Poliittisten puolueitten toimenpiteet työllisyyden parantamiseksi" johti vilkkaaseen keskusteluun ja näytti, että oman alueen työllisyyskysymykset kiinnostavat jäsenkuntaa. Keskusteluun osallistui SDPin, SKDLin ja RKP:n edustajia.

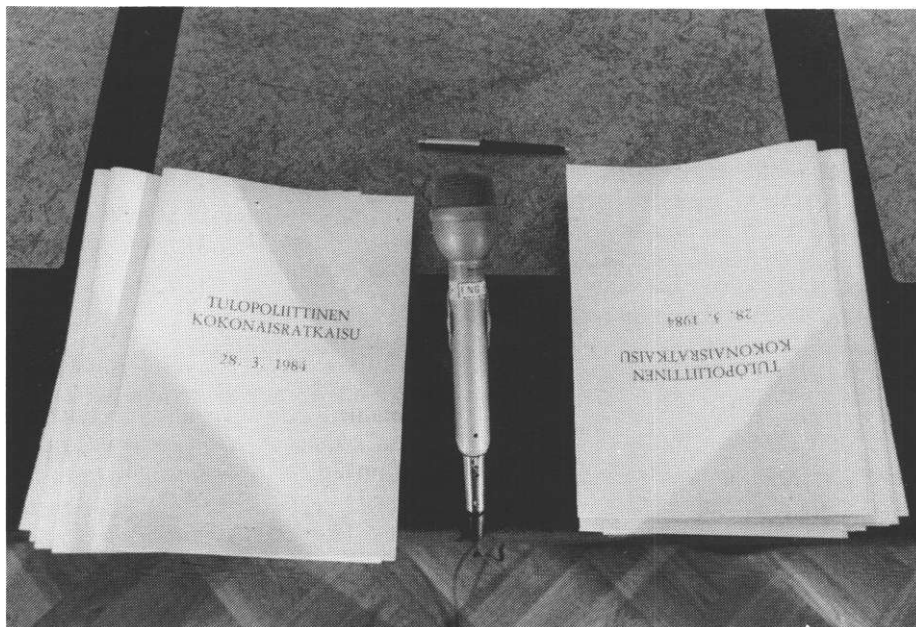
Ruotsinkielinen ay-koulu Porvooseen

Ensimmäinen ruotsinkielinen ay-koulu pidettiin Porvoossa ja se sai heti jatkoa. Mm. Tammisaaren ja Karjaan paikallisjärjestöille perustetaan yhteinen ruotsinkielinen ay-koulu.

Skandinaavinen kesäkoulu

Vuoden kesäkoulun teemana oli "Pohjoismainen ammattiyhdistysliike maailmassa". Koulu innoitti osallistujia mm. miettimään Pohjolan solidaarisuutta kolmatta maailmaa kohtaan.

Samalla käsiteltiin tulevaisuuden haasteita sekä niiden merkitystä jokaisen työssä ja ammattiyhdistystoiminnassa.

Tulopoliittinen kokonaisratkaisu allekirjoitettiin valtioneuvoston juhlahuoneistossa 28. 3. 1984. SAK:n puheenjohtaja Pertti Viinanen luonnehti sopimusta laadullisesti merkittäväksi ja vertailun kestäväksi puhuessaan allekirjoitustilaisuudessa.

Hän korosti, että SAK on ratkaisun hyväksynnän kannanut vastuuta jäsenkuntansa toimeentulon perustana olevasta tulopoliittisesta linjasta.

Tulopoliittisen kokonaisratkaisun allekirjoittivat

*Kirkon Sopimusvaltuuskunta KiSV
Kunnallinen Sopimusvaltuuskunta KSV
Liiketyöntantajain Keskusliitto LTK r.y.
Maaseudun Työntantajaliitto MTL
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK*

*r.y.
Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto STTK r.y.*

*Suomen Työntantajain Keskusliitto STK
Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitto TVK r.y.*

*Valtion työmarkkinalaitos VTML
Yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunta*

*Maataloustuottajain Keskusliitto MTK r.y.
Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC*

Koulutustoiminta

Koulutuspolitiikka

Aikuiskoulutuksen kehittämis- ja suunnittelutyö on jatkunut kuluneena toimintakautena. Aikuiskoulutuksen kehittämistyön kiireellisimpänä kysymyksenä SAK on pitänyt taloudellisten voimavarojen lisäämistä ensisijaisesti aikuisten ammatilliseen perus- ja lisäkoulutukseen.

SAK ehdotti yhdessä muiden palkansaajakeskusjärjestöjen kanssa opetusministeriölle, että se perustaisi työryhmän selvittämään aikuiskoulutuksen kustannusten jakautumista yhteiskunnan, koulutettavien ja työnantajien kesken. Esityksessä pidettiin tarpeellisuutta selvittää rahastoivaa järjestelmää, jolla työnantajille luodaan taloudellinen velvoite huolehtia työvoiman ammattitaidon ylläpitämisestä ja kehittämisestä.

Palkansaajakeskusjärjestöjen yhteistyö on jatkunut koulutuspolitiikan alueella. Yhteisiä koulutuspoliittisia tavoitteita etsivä seminaari järjestettiin elokuussa ja kannanotto työllisyyskoulutuksena järjestettävään yrittäjäkoulutukseen jätettiin eri ministeriöille syksyllä.

Ammattikoulujen ja yritysten koulutussopimustoimintaa, joka mahdollistaa työpaikalla järjestettävän työnopeutuksen tai työharjoittelun on ensimmäisen toteutusvuoden aikana seurattu.

Kouluihin suuntautunutta toimintaa on lisätty. Oppilaitosten rehtoreille, opettajille ja opinto-ohjaajille on järjestetty yhteistyöseminaareja. Informaatiopalvelua on parannettu. Mm. SAK Palkkatyöläinen tai Löntagaren postitetaan kaikkiin keskiasteen oppilaitoksiin ja peruskoulujen yläasteille.

Ammattikoululainsäädännön uudistamista suunnittelevan työryhmän työhön on osallistuttu ja kannanotossaan vuoden 1985 valtion tulo- ja menoarvioon SAK korosti keskiasteen oppilaitosten opetuksellisten voimavarojen lisäämistä.

Ay-koulutus

PAIKALLINEN KOULUTUS

Osallistuminen paikalliskoulutuksen eri muotoihin lisääntyi 21,8 % (ks. taulukko). Työn painopisteet olivat liitto-kohtaisissa opintokampanjoissa ja ay-koulujen järjestämisessä ammatillisiin paikallisjärjestöihin.

Ay-kouluja toimi 37 (25 vuonna -83) paikallisjärjestössä. Näissä aloitti yhteensä 47 (25) opetusryhmää, joissa osallistujia oli 1 225 (807). Osallistujista 757 opiskeli ammattiyhdistystiedon perusteita ja 468 järjestötietoutta. Suunnittelutyössä oli mukana 70 (55) paikallisjärjestöä.

Opintokerho-opiskelu lisääntyi 17 % (KTV ja SAK:n ay-koulut). Kerhon ohjaaja- ja opintosihteerikoulutus lisääntyivät yhdessä 38 %. Uusia oppimateriaaleja tuotettiin työajasta ja uudesta tekniikasta. Ajankohtaisten opintoaineistojen kampanjointia tehostettiin. Ay-koulujen tueksi tuotettiin kokeilumielessä videoalustus "Valta". Uusien jäsenten perehdyttämistoiminnan käynnistämiseksi laadittiin suunnitelma. Paikallisen koulutuksen aineistoja myytiin yhteensä 22 080 kpl (19 477).

Opistojen toiminta

SAK:n opistojen toiminta laajeni edelleen. Opiskelijamäärä lisääntyi 352:lla, ja kurssien määrä 31 kappaleella. Kehitys liittojen opistoissa ja kurssikeskuksissa oli kokonaisuutena saman suuntainen. (Ks. taulukko.)

Kansanopistokin muutos 1. 8. 1984 antoi opistoille mm. mahdollisuuden järjestää kolmipäiväisiä kursseja, joita toteutettiin muutama kokeilumielessä. (Eivät sisälly taulukkoon.) Kurssien sisällöllinen ja menetelmällinen kehittäminen jatkui erityisesti koulutusohjelmiin liittyvien kurssien sekä liittokokhtaisten kurssien suunnittelussa. Opiskelijahankintaa ja tiedottamista tehostettiin ja monipuolistettiin.

AMMATTIYHDISTYSOPISTO

Opiston sisäistä kehittämistä jatkettiin tarkoituksena parantaa suunnittelu- ja toimintavalmiuksia. Valtionapukin edellyttämää paperityötä ja tilastointia tehostamaan ja keventämään hankittiin paikallisverkkoon perustuva atk-järjestelmä, joka myös mahdollisti taloushallinnon siirtämisen opistolla toteutettavaksi. "Kiljavan kesän" suosio oli edelleen kasvussa ja sen kurssivalikoimaa monipuolistettiin.

POHJOLAN OPISTO

Pohjolan Opiston rakennusten saneerausta jatkettiin kehittämissohjelman mukaisesti. Uutuutena olivat järjestöjohtamisen kurssit. Harrastekurssien valikoimaa laajennettiin. Osallistuttiin ammatillisten paikallisjärjestöjen ay-koulutoimintaan toteuttamalla suunnittelukursseja ja suunnittelemaa oppimateriaalia.

Kulttuuritoiminta

SAKilainen ammattiyhdistysliike on edelleen suhtautunut myönteisesti kulttuuritoimintaan. Erillisten kulttuuritapahtumien määrä on lisääntynyt samalla, kun kulttuuriohjelmiston osuus liittojen toimintatapahtumissa on kasvanut. Yksi uusi ammattiliitto on hyväksynyt itselleen kulttuuripoliittisen ohjelman.

Keskeisenä huolen aiheena on ollut edelleen paikallisen tason kulttuuritoiminnan järjestämis- ja suunnittelukoulutuksen kehittäminen. Myös harrastekurssien määrä on lisääntynyt opistoilla.

Keväällä järjestettiin pohjoismainen kulttuurikonferenssi KTV:n kurssikeskuksessa Karjaalla. Normaalin kokemusten vaihdon lisäksi teemana oli kaupallinen kulttuuri ja siihen liittyvät ay-liikkeen toimet.

Yhteistyötä työväenliikkeen kulttuuri- ja sivistysjärjestöjen kanssa on edelleen kehitetty.

KULTTUURIRAHASTO

Vuoden kulttuuriapurahat julistettiin kokeiluluontoisesti julkisesti haettavaksi. Haku kohdistettiin kuvataiteisiin: maalauksiin, grafiikkaan, valokuviiin, videoon, elokuvaan jne. Hakemuksia tuli 130 ja apurahoja jaettiin 33 kpl. Jakosumma oli 83 000 mk.

Apurahoja myönnettäessä pyrittiin painottamaan tuotantotukea ja monet apurahat annettiin näyttelyn pystyttämistä, välineiden hankkimista, filmin valmistamista ym. varten.

Apurahoja myönnettiin seuraaville henkilöille tai yhteisöille:

Rakennusliiton jäsenet Kalevi Kähkönen ja Kauko Viikko, KTV:läisistä apurahan saivat Sirkka-Liisa Takala, Tuuli Mukka ja Markku Niinenen, Kiinteistöliiton jäsenistä Eija Ahlholm, Tullimiesliitosta Esko Alamaunu, HRHL:stä Sigrid Tanner, Rautatieläisistä Jussi Rusko ja Yrjö Partanen, Muusikoista Raimo Nikulainen sekä Lasi- ja Posliinityöväenliitosta Esko Salminen ja Taalintehtaan videoryhmä.

Sähköliittolaisista kulttuuriapurahan sai Erkki Harinen, Elintarvikeliittolaisista Jarmo Hirvonen ja Risto Hakala, AKT:stä Markku Heikurinen, Puutyöläisistä Seppo Oikari ja Kalle Lähdesmäki, Liikeliittolaisista Vilho Suurhas-

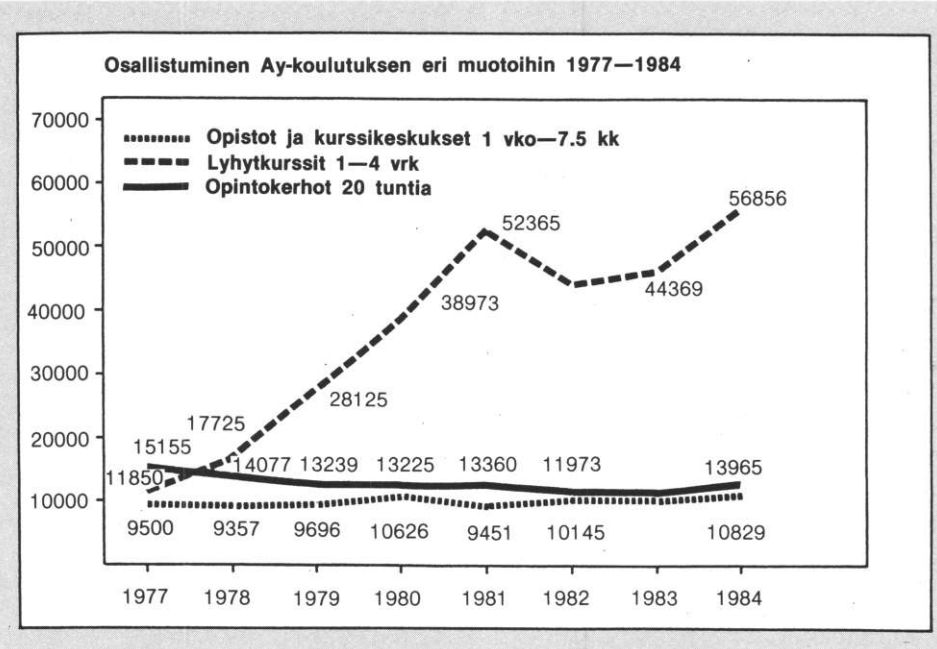
OPISTOJEN KURSSIT 1983 ja 1984

	1) Kurssveja		1) Opiskelijoita		Opiskelijapäiviä	
	1983	1984	1983	1984	1983	1984
Ammattiyhdistysopisto	228	257	4 563	4 915	34 748	34 991
Pohjolan Opisto	46	48	961	961	7 755	7 532
Liittojen opistot ja kurssikeskukset	215	239	4 527	4 953	29 113	33 562
YHTEENSÄ	489	544	10 051	10 829	71 616	76 085

1) Luvuissa ei ole mukana alle 5 päivän kurssveja (esim. viikonloppukurssit)

PAIKALLISKOULUTUS 1983 ja 1984

	TSL		KSL		YHTEENSÄ	
	1983	1984	1983	1984	1983	1984
Osallistujia						
Opintokerhoissa	9 422	11 158	2 512	2 807	11 934	13 965
Lyhytkurssilla	34 401	42 908	12 100	13 948	46 501	56 856
Opintokerhon ohjaajakurssilla	1 253	2 024	87	307	1 340	2 331
Opintosihteerikurssilla	419	563	328	—	747	563
Osallistujia yhteensä	45 495	56 653	15 027	17 062	60 522	73 715

ko ja Mauri Kuokkanen, Yleisestä leh-
timiesliitosta Perttu Rastas ja SSSL:stä
Harri Heikkilä.

¹ Metallin väestä kulttuuriapurahan
saivat Timo Vesterinen, Eino Anttila
ja Pentti Pennanen, Paperityöläisistä
apurahan saivat Veli-Matti Bruun ja
Helena Viisanen.

Apurahan saivat myös Kemian lii-
ton jäsenistä Lars Augustson ja Oiva
Selroos, Kirjaliiton jäsen Markku Juu-
ti ja Tevan jäsen Aino Kauranen.

Vuoden lopussa myönnettiin 20 000
mk:n tunnustuspalkinto Kaari Utriolle
teoksesta "Eevan tyttäret".

Kulttuurialan ammattiliittojen neuvottelukunta

Neuvottelukunta kokoontui vuoden ai-
kana viisi kertaa. Neuvottelukuntaan
kuuluvat SAK, KTV, VTY, Suomen
Muusikkojen Liitto, Muusikkojen Yh-
teisjärjestö, Teker, Suomen Näyttelijä-
liitto, Suomen Teatterityöntekijäin Yh-
teisjärjestö ja Suomen Sanomalehti-
miesten Liitto.

Tärkeimpänä asiana neuvottelukun-
nan työssä oli lyhyissä ja määräaikai-
sissa työsuhteissa työskentelevien ns.
freelance-työntekijöiden eläkelain val-
mistelun seuraaminen ja siihen vaikut-
taminen. Kirjelmien lisäksi neuvottelu-
kunnan edustajat kävivät selvittämässä
asiaa mm. sosiaali- ja terveysministerin
sekä opetusministerin luona.

*Kaari Utrion teos "Eevan tyttäret" eurooppalai-
sen naisen, lapsen ja perheen historia, on olois-
samme ja myös kansainvälisesti poikkeuksellisen
mittava ja laadukas työ — suomalaista kirjallista
ammattityötä parhaimmillaan.*

*Näin SAK:n hallitus perusteli 3. 12. päätöstään
antaa kirjailija Kaari Utriolle, tunnustuksena hä-
nen työstään, SAK:n kulttuurirahaston tunnus-
tuspalkinnon.*

*Palkinto luovutettiin kirjailija Utriolle 10. 12.
Luovuttajana puheenjohtaja Pertti Viinanen.*

Tiedotus- ja julkaisutoiminta

Ulkoinen viestintä

Tulopoliittisten neuvottelujen kariu-
duttua SAK joutui suunnittelemaan
laajaa asteittain etenevää työtaistelua.
Sen tiedotussuunnitelman laatiminen
oli merkittävä voimainkoetus. Sekä tu-
lopoliittisten neuvottelujen että sitä
seuranneen lakkouhkavaiheen tiedotta-
misesta selvittiin esimerkillisesti. Jouk-
kotiedotusvälineet julkaisivat nopeasti
oikeaa tietoa neuvottelujen kulusta ja
selostivat laajasti SAK:n työtaistelu-
suunnitelmia. Vasta aivan työtaistelun
alkamisen kynnyksellä oli havaittavissa
odotettu ilmiö: monet porvarilliset ja

riippumattomat lehdet asettuivat pää-
kirjoituksissaan ja muissa merkittävis-
sä artikkeleissaan selvästi työnantajan
esittämien mielipiteiden kannalle am-
mattiyhdistysliikettä vastaan.

Erityisen merkittävää tulopoliittisen
neuvottelun ja lakonuhan aikana oli
ammattiyhdistysliikkeen oman lehdis-
tön panos, jossa näkyi selvästi keskitet-
tyn tiedottamisen voima. Yhteiset si-
vut ay-lehdissä ja työväenlehdissä sekä
tiiviisti hoidettu keskitetty artikkelipal-
velu keskusjärjestöstä antoivat aikai-
semmin kokeilemattoman mittavan pa-
noksen.

Uusien sähköisten viestimien merki-
tyksestä käytyyn keskusteluun ammat-
tilyhdistysliike osallistui selvin äänen-
painoin. Se tähdensi edelleen sitä, että
sähköisten viestimien — ennen muuta
paikallisradioiden ja kaapelitelevisioi-
den — kehityksessä tulee olla muka-
na, mutta pääpaino on keskitettävä
Yleisradion monipuoliseen kehittämi-

seen. Vasta loppuvuodesta saatiin ennakkotietoja siitä, että paikallisradioiden koeluvat myönnetään vasta vuoden 1985 puolella. Melko varmana pidettiin luvan saamista SAK:n Ammattiyhdistysopistolle ja Lappeenrannan ammatilliselle paikallisjärjestölle. Tähän nojautuen pidettiin Lappeenrannassa marraskuussa laaja paikallisradion toimintaa käsittelevä seminaari ja toinen loppuvuodesta Helsingissä. Jälkimmäisessä oli pääpaino nimenomaan valmiuksien luomisessa radioiden ohjelmatarjontaa varten.

Tiedotusvaltakunnan toiminta

SAK:n tiedotusvaliokunta käsitteli paitsi em. työtaistelusuunnitelmien tiedotussuunnitelmia myös paikallisradiokysymyksiä. Lisäksi käsiteltiin monien muiden asioiden lisäksi SAK:n 12. edustajakokouksessa hyväksytyn viestintäpoliittisen raportin toteutumista ja 13. edustajakokoukselle tehtäviä em. raporttia täydentäviä esityksiä.

SAK Palkkatyöläinen

Keskusjärjestön äänenkannattajan SAK Palkkatyöläisen levikkiä pyrittiin vuoden aikana lisäämään SAK:n edustajakokouksen päätöksen mukaisesti.

Lehden sisällössä kiinnitettiin erityistä huomiota toimituksellisen otteen lisäämiseen. Lehti jakoi ay-liikkeen aktiivijäsenille ajankohtaista tietoa ja taustatietoa työmarkkinatapahtumista, lehti antoi virikkeitä työmarkkinapoliittiseen ja muuhun yhteiskunnalliseen keskusteluun. Se välitti SAK:laisten työntekijöiden tuntemuksia.

Alkuvuonna hallitsevaa lehden juttuaineistoa olivat työmarkkinaneuvotteluista — SAK:n vaatimuksista tapahtumien taustoista — kertovat jutut. Niin ikään lehdessä oli runsaasti palkkatyön tulevaisuutta, työn sisältöä ja työn riittävyyttä pohdiskelevaa aineistoa.

"Ei kansakunnalla kokonaisuutena eikä ammattiyhdistysliikkeellä ole varaa luopua tulopoliitikasta. Sen sijaan sitä on kehitettävä nykyistä paremmaksisanoi SAK:n III puheenjohtaja Raimo Kantola SAK Palkkatyöläisessä" 19. 3. 1984.

Työnantajille hän suositteli STK:n vuoden 1982 juhlakonferenssin päätösten unohtamista ja kehotti heitä rakentamaan uudet pohjat sopimuspolitiikkansa perustaksi.

Erityisinä teemoina vuoden aikana olivat sopimuspolitiikan tulevaisuutta käsittelevät sekä valtakunnan vaikuttajista kertovat juttusarjat.

Syyskaudella keskusteltiin tuottavuudesta ja työntekijöiden suhtautumisesta tuottavuuden nousuun.

Löntagaren

Löntagaren-lehden levikki on vakaasti n. 20 000. Näin ollen noin puolet SAK:n ruotsinkielisistä jäsenistä saa lehden.

Vuonna 1984 Löntagaren-lehteä ilmestyi 40 numeroa. Keväällä testikamppailu oli hallitsevana teemana. Syksyllä tehtiin erikoisnumero aiheesta "työ ja tuotannollisuus".

Lehti on vuoden kuluessa tehostanut jäsenliittojen tapahtumien seurantaa.

Toimitusneuvosto osallistui kahdella kokouksella lehtityön suunnitteluun. Syksyllä neuvosto kokoontui Pietarsaassa. Kokouksen yhteydessä järjestettiin ensimmäistä kertaa Löntagaren-lehden historiassa lukijoiden tapaaminen. Siihen osallistuivat lehden toimitusneuvosto ja toimitus sekä joukko kutsuttuja lukijoita.

Sisäinen viestintä

Hallinto- ja talousosasto järjestivät henkilöstölle useita SAK:n ajankohtaisista asioista kertovia tiedotustilaisuuksia.

SAK:n sisäinen tiedotuslehti SAK tiedottaa ilmestyi vuonna 1984 10 kertaa vuodessa 3 000 kappaleen painoksena. Tulopoliittisten neuvottelujen aikana lehti ilmestyi kaksi kertaa 4 300 kappaleen painoksena.

Lehdessä kerrottiin hallintoelinten päätöksistä ajankohtaisista ja tulevista tapahtumista, julkaistiin toiminnallisia ohjeita, markkinoitiin SAK:n painotuotteita ja -av-aineistoja sekä kerrottiin SAK:n opistoissa järjestettävästä henkilöstö- ja järjestökoulutuksesta.

Lehden sisällöstä ja toimittamisesta vastasivat järjestö- ja tiedotusosasto.

Työväenlehtityö

Ammattiliittojen työväenlehtityön monipuolistamiseksi päätti SAK:n hallitus työväenlehtiä valiokunnan esityksestä suositella jäsenliitoille lisätuen myöntämistä työväenlehdille kutakin käytettyä lehtiseteliä kohti. Tämä tuki tuli käyttää liiton kentässä tehtävään työväenlehtien levikityöhön.

Työväenlehtityön suunnittelemiseksi järjestettiin SAK:n johdon ja työväenlehtien päätoimittajien tapaaminen 4.9. 1984.

Työväenlehtiä valiokunnan toiminta

Vuoden 1984 aikana valiokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota ns. kakkoslehtien ja työväenlehtien asemaan ja valtion lehdistötukeen. Asiasta on käyty neuvotteluja liikenneministerin kanssa kesäkuussa. Näin on pyritty vaikuttamaan valtion tulo- ja menoarvioon. Lehtien varhaisjakelutyymsymyksestä on annettu SAK:n toimisto valiokunnan lausuma.

Valiokunta paneutui vuonna 1984 alueellisen työväenlehtityön, kampanjoiden ja tilaisuuksien ohjaamiseen ja suunnitteluun. SAK:n piiritoimistot ja lääninneuvottelukunnat ovat osallistu-

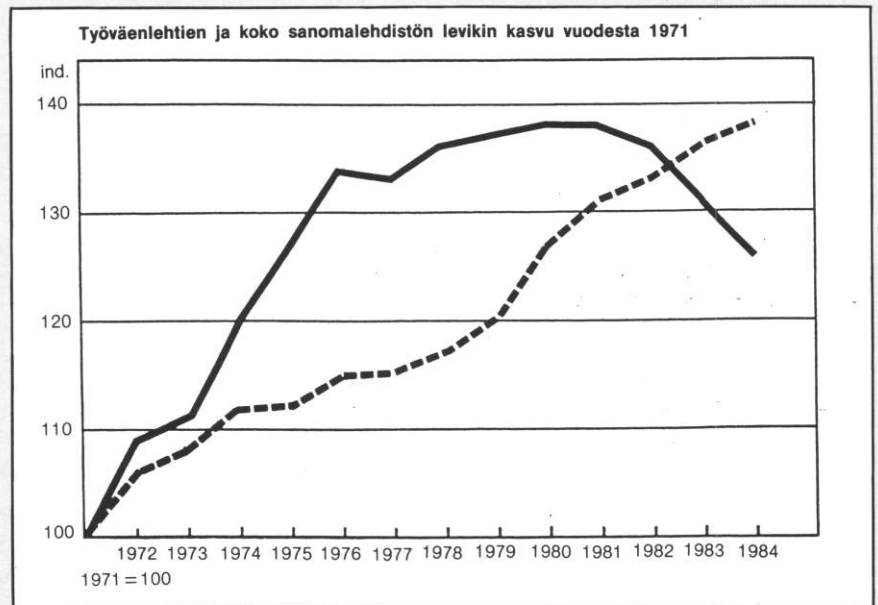
Vuosi	Liittojen lukumäärä	setelit yhteensä/kpl	sos.dem. lehdet/kpl	%	SKDL:n lehdet/kpl	%
1973	7	21 228	10 956	51.61	10 272	48.39
1974	10	73 277	34 360	46.89	38 917	53.11
1975	19	112 258	54 340	48.41	57 918	51.59
1976	20	138 894	69 033	49.70	69 861	50.30
1977	22	170 531	87 137	51.10	83 394	48.90
1978	22	198 608	105 716	53.23	92 892	46.77
1979	22	198 648	108 616	54.68	90 032	45.32
1980	23	202 808	114 821	56.62	87 987	43.38
1981	23	203 559	115 553	56.77	88 006	43.23
1982	24	199 273	114 514	57.47	84 759	42.53
1983	24	200 073	119 195	59.58	80 878	40.42
1984	24	193 867	116 510	60.10	77 357	39.90

Sos.dem. lehdet

Suomen Sosialidemokraatti, Helsinki, Eteenpäin, Kotka, Hämeen Kansa, Hämeenlinna, Kansan Lehti, Tampere, Pohjanmaan Kansa, Vaasa, Pohjois-Karjala, Joensuu, Pohjolan Työ, Oulu, Turun Päivälehti, Turku, Uusi Aika, Pori, Valpas, Kuopio, Vapaus, Mikkeli, Vastin, Jyväskylä, Arbetarbladet, Helsinki.

SKDL:n lehdet

Kansan Uutiset, Helsinki, KU-Viikkolehti, Helsinki, Kansan Tahto, Oulu, Satakunnan Työ, Pori, Hämeen Yhteistyö, Tampere, Kansan Sana, Kuopio, Kansan Ääni, Vaasa, Folk tidningen Ny Tid, Helsinki.

neet valiokunnan apuna työn järjestämiseen. Alueellista toimintaa on tuettu myös taloudellisesti: vuoden 1984 aikana tukea sai yhdeksän ammatillisen paikallisyhteistyön ja työväenlehden järjestämää tilaisuutta. Valiokunta palkitsi lisäksi yhden ammatillisen paikallisyhteistyön ja kolme ammattiosastoa edellisen vuoden aikana tehdystä ansiokkaasta työväenlehtityöstä.

Vuoden 1984 työväenlehti valiokunnan käytännön tehtävistä ja yhteyksistä jäsenliittoihin vastasivat projekti-työntekijät Arto Ulmanen/T-lehdistö (30.9. saakka), Jarmo Pikkarainen (1. 10. alkaen) ja Leo Tolonen/DKL.

LEHTISETELKAMPANJA

Lehtisetelkampanja on jatkunut perinteisin muodoin: mukana oli 24 jäsenliittoa. Uutena lehtenä otettiin kampanjaan SKDL:n esityksestä mukaan Kansan Uutisten Viikkolehti. Kampanjalla kerättiin yhteensä 193 867 lehtiseteliä.

TYÖVÄENLEHTIPÄIVÄ

Perinteen mukaan työväenlehtipäivä vuonna 1984 oli 2. päivänä maaliskuuta. Valtakunnalliset pääjuhlat järjestettiin Helsingissä ja Tampereella. Ruotsinkielinen tilaisuus järjestettiin syysylä Karjaalla.

YHTEISTOIMINTA VIIKKO

Tehostettu työväenlehtien levikkikampanja, ns. yhteistoimintaviikko oli viikolla 39. Työväenlehdet käsittelivät viikon aikana erityisesti ammattiyhdistysliikkeen asioita ja ammattiyhdistysliikkeen piirissä järjestettiin useita yhteistyö- ja levikkitempauksia.

TYÖVÄENLEHTISETELIT LIITOITTAIN

Liitto	Liitolla on lehti	Liitolla ei ole lehteä	Lehti ilmestyy	TLS (työväenlehtiseteli)
AKT	X		23	X
HRHL	X		14	X
IAU	—		—	X
Järjestötoimitsijat	—		—	—
KTL	X		18	X
Kiinteistöliitto	X		11	X
KNL	X		11	X
KTV	X		24	X
LPL	X		10	X
Liikeliitto	X		40	—
Maaliitto	X		11	—
Metalli	X		44	X
Paperiliitto	X		23	X
PTL	X		23	X
Rakennusliitto	X		45	X
SEL	X		24	X
Kirjaliitto	X		20	X
SLPL—FSBF	X		11	—
SM-U	X		12	X
Muusikkoliitto	X		11	—
SSSL	—		—	—
Sähköliitto	X		22	X
Tekeri	X		10	X
TLML	X		2	X
TVL	X		23	X
Toimittajaliitto	—		—	—
Yleinen Lehtimiesliitto	—		—	—
VTY	X		12	—
PL	X		12	X
Raut.liitto	X		50	X
Tullimiesliitto	X		12	X
VTVL	X		14	X
Veturimiehet	X		10	X
VVL	X		8	X
35 liittoa	31	5	X=23	—=10

LEHTIEN SAK PALKKATYÖ- LÄINEN JA LÖNTAGAREN TILAUKSET LIITOITTAIN

LIITTO	SAK/PT	LT
AKT	865	464
HRHL	119	95
IAU	35	6
Järjestötoimitsijat	37	5
KTL	1118	732
Kiinteistöliitto	—	37
KNL	72	26
KTV	1042	5497
LPL	332	95
Liikeliitto	252	2596
Maaliitto	59	233
Metalli	555	3871
Paperiliitto	542	186
PTL	88	762
Rakennusliitto	727	621
SEL	73	482
Kirjaliitto	219	308
SLPL—FSBF	35	34
SM-U	103	4
Muusikkoliitto	32	1
SSSL	—	—
Sähköliitto	320	866
Tekeri	573	63
TLML	10	1
TVL	148	702
Toimittajaliitto	—	—
Yleinen Lehtimiesliitto	—	—
VTY	27	6
PL	43	80
Raut.liitto	80	6
Tullimiesliitto	82	37
VTVL	178	485
VVL	17	—
Veturimiehet	122	—
Yhteensä	13 087	18 875

AMMATTIYHDISTYSLEHDISTÖ

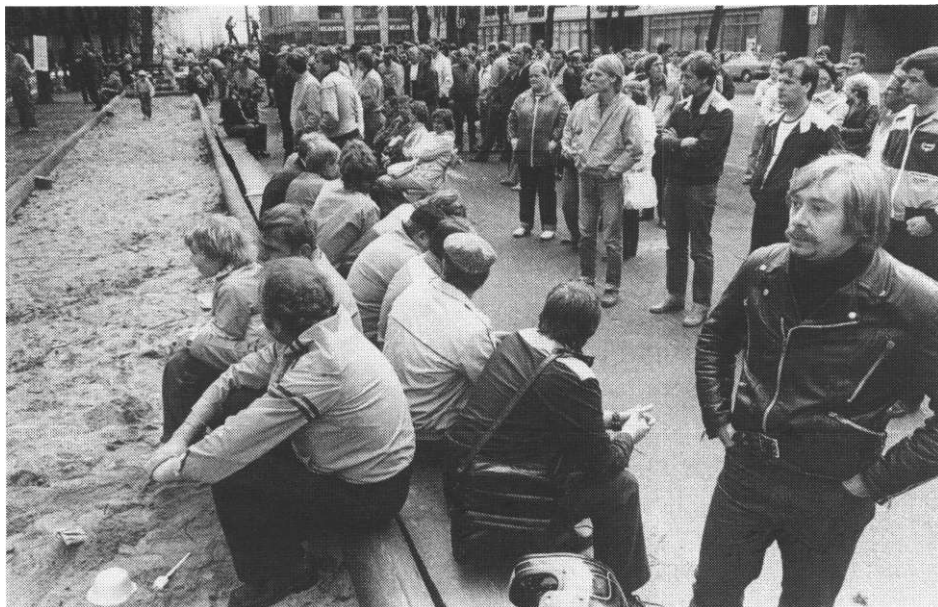
Lehti		Levikki	
Kerran viikossa ilmestyvät			
Ahjo	(44 numeroa)	175 000	
Liikeliitto	(40 numeroa)	102 000	
Löntagaren	(42 numeroa)	20 000	
Rakentaja	(42—50 numeroa)	105 000	
Rautatieläinen	(50 numeroa)	24 500	
SAK Palkkatyöläinen	(42 numeroa)	20 000	441 500
Kaksi kertaa kuukaudessa ilmestyvät			
Auto- ja Kuljetusala	(23 numeroa)	42 000	
Elintae	(24 numeroa)	42 000	
Kirjatyö	(20 numeroa)	28 500	
Kunta ja Me	(24 numeroa)	177 700	
KTL tiedottaa	(18 numeroa)	23 000	
Paperiliitto	(23 numeroa)	53 000	
Puutyöläinen	(23 numeroa)	51 000	
Ravintolahenkilökunta	(14 numeroa)	48 000	
Teva	(23 numeroa)	44 000	
Vasama	(22 numeroa)	28 000	534 500
Kerran kuukaudessa ilmestyvät			
Kiinteistötyö	(11 numeroa)	15 000	
Lasi- ja Posliiniväen Liiton tiedote	(10 numeroa)	6 000	
Maaseututyöväen Viesti	(11 numeroa)	23 600	
Merimies	(12 numeroa)	17 000	
Muusikko	(11 numeroa)	4 000	
Nahka- ja Kumityöläinen	(11 numeroa)	17 000	
Poliisimies	(12 numeroa)	8 500	
Postimies	(12 numeroa)	21 600	
SAK tiedottaa	(10 numeroa)	4 600	
Suomen Merenkulku	(11 numeroa)	4 700	
Tulli	(12 numeroa)	3 800	
Työ ja Virka	(14 numeroa)	38 500	
Vankilavirkailija	(8 numeroa)	3 000	
Veturimies	(10 numeroa)	6 300	
VTY tiedottaa	(12 numeroa)	15 000	
Tekeri tiedottaa	(10 numeroa)	10 000	190 100
Harvemmin ilmestyvät			
HRHL tiedottaa	(7 numeroa)	3 800	
Tekstiililaitosmiesten Liiton tiedotuslehti	(2 numeroa)	1 400	1 850
Terveystietokortti	(4 numeroa)	13 300	
Yhteensä			1 184 800

AMMATTIYHDISTYSLEHDISTÖN KEHITTÄMINEN

Tutustuttuaan edustajakokoukselle laadittuun viestintäpoliittiseen selontekoon SAK:n XII edustajakokous vuonna 1981 suositti, että SAK, liittojen itse näistä päättävä valtaa kunnioittaen kehittäisi ammattiyhdistyslehdistöä SAK:n ay-lehtityöryhmän suositusten mukaisesti pitäen kiireellisinä toimenpiteinä

- SAK Palkkatyöläisen muuttamista keskusjärjestön kustantamaksi, kaikki luottamushenkilöt tavoitettavaksi ja Löntagarenin muuttamista SAK:n ja liittojen yhteisesti kustantamaksi, kaikille ruotsinkielisille jäsenille menneväksi lehdeksi
- ay-lehtien yhteistyömuotojen kehittämistä voimavarojen tehokkaamman käytön sekä SAK:n ja liittojen lehtien paremman työnjaon saavuttamiseksi
- ay-lehtien toimituksellisten voimavarojen lisäämistä
- ammattitaidon merkityksen painottamista eriyttämällä päätoimittajan tehtävät lehdistä, ammattitoimittajien hoidettaviksi, kehittämällä ay-toimittajien koulutusta sekä ottamalla huomioon tiedotus- ja toimitushenkilökunnan palkkaamisessa koulutuksen tai käytännön kokemuksen kautta hankitun ammatillisen pätevyyden, sekä
- sen seikan suosittamista jäsenliitoille, että kullekin ay-lehdelle luotaisiin välittömästi kirjallinen tavoitteenasettelu toimituspoliittisen ohjesäännön muodossa.

Työ ammattiyhdistysliikkeen viestintäpolitiikan hyväksymiseksi kesäkuussa 1986 kokoontuvalle SAK:n XIII edustajakokoukselle on alkanut.

Metallityöväen Liiton autokorjaamolaiset joutuivat turvautumaan lähes neljän viikon työtaisteluun kunnes korjaamoiden sopimus syntyi. Lakkolaisia tiedotustilaisuudessa Helsingissä Paasipuistossa 9. 5. 1984.

Liiketyöntekijäin Liitto ilmoitti kovin sanoin tyytymättömyytensä toimitusjohtaja Matti Pekkasen tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun. Liikeliitto päätti lopullisen kantansa Pekkasen ehdotukseen valtuustossa 19. päivänä maaliskuuta. Noin kolme viikkoa kestäneen lakon tuloksena liitto sai aikaan 3-vuotisen työehtosopimuksen.

SAK:n YHTEISLAKON LAKKOTUNNUKSET

**SAK TAISTELUSSA
YHTEISTYÖSSÄ
VOIMAMME**

**YHTEINEN ETU
KESKITETTY SOPIMUS**

**TYÖAIKA
LYHYEMMÄKSI**

**TYÖTTÖMÄNKIN
ON ELETTÄVÄ**

**MED FFC EN
SOLIDARISK
AVTALSPOLITIK**

Lausunnot ja kirjelmät

Järjestöosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖ

Kuluttajavalituslautakunnan jaostojen lisääminen ja ehdotus jaostojen jäsenistä (31.8.1984)

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖ

Ehdotukset uudeksi elintarvikelaiksi ja tuoteturvallisuuslaiksi (9.10.1984, KK r.y., Kuluttajaneuvontaliitto, järjestöosasto)

Kansainvälinen jaosto

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

SAK:n toimet apartheidia vastaan (30.10.1984)

Koulutusosasto

OPETUSMINISTERIÖ

Aikuisten ammatillisen peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen toimikuntien mietintö (6.1.1984)

OPETUSMINISTERIÖ

Jatkuvan koulutuksen toimikunnan mietintö (10.1.1984)

OPETUSMINISTERIÖ

Koulutusta tukevan työelämän tutkimuksen nykytilaa koskeva tiedustelu (2.2.1984)

AMMATTIKASVATUSHALLITUS

Automaatiotekniikan peruskurssin kurssisuunnitelma (2.5.1984)

AMMATTIKASVATUSHALLITUS

Koulutusopimuksen kaava (31.5.1984)

OPETUSMINISTERIÖ

Korkeakoululaitoksen kehittämissuunnitelma 1985—1986 (9.10.1984)

OPETUSMINISTERIÖ

Koulutuspalvelutoimikunnan mietintö (25.10.1984)

OPETUSMINISTERIÖ

Koulutusta tukevan työelämän tutkimuksen organisointitoimikunnan mietintö (30.10.1984)

Oikeudellinen jaosto

Lääninhallituksen henkilötietojärjestelmän kehittämistyöryhmän muistio (2.1.1984)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

ILO:n teollisuuskomiteat (12.1.1984)

KUMI- JA NAHKA-TYÖVÄEN LIITTO

ISS:n tulkinta ketjusopimuksesta (12.1.1984)

OIKEUSMINISTERIÖ

Pienyhtiötoimikunnan mietintö (29.3.1984)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Työaikalain soveltamisalan laajentaminen (14.5.1984)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Perhepoliittista työlainsäädäntöä selvittäneen työryhmän muistio (27.6.1984, Oikeudellinen jaosto, Sosiaaliosasto)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennussäännösten tarkistamistyöryhmän muistio (2.7.1984)

OIKEUSMINISTERIÖ

Kiinteistönvälittäjän ja hänen asiakkaansa välinen sopimussuhde (3.9.1984, Oikeudellinen jaosto ja järjestöosasto)

VEROHALLITUS

Luonnos henkilökuntaetujen verottamista koskevaksi ohjeeksi (4.9.1984)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

ILO:n vuosiraportti 1984 (10.9.1984)

OIKEUSMINISTERIÖ

Markkinointikilpailuja ja arpajaisia koskeva asetus
(10.9.1984, Oikeudellinen jaosto ja Järjestöosasto)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Komiteanmietintö 1983:92
(8.10.1984)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Työneuvoston kirje 13.9. 1984 No. 39/84 työneuvoston esitys vuosilomala-
lain 3 §:n 5 momentin muuttamisesta
(8.10.1984)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Verohallinnon lautakuntatoimikunnan
mietintö
(6.11.1984)

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Ympäristöministeriössä valmisteltu
luonnos turvelaiksi perusteluineen
(8.11.1984)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

TAL 16 §:n 4 momentin ja KTAL 8
§:n 5 momentin muuttaminen
(13.11.1984)

Sopimusjaosto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖ

Työsuhdekeksintölainsäädännön tarkis-
tamistarve
(12.1.1984)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Luonnos hallituksen esitykseksi työeh-
tosopimuslain muuttamiseksi
(16.3.1984)

Sosiaaliosasto

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Ehdotus valtioneuvoston päätökseksi
trukeista ja niiden tarkastuksesta
(9.1.1984)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Esitys laiksi maatalousyrittäjien tapa-
turmavakuutuslain muuttamisesta sekä
eräiksi siihen liittyviksi laeiksi
(16.1.1984)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Käyttöturvallisuustiedotteen laatimis-
ohjeet
(18.1.1984)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Luonnos hallituksen esitykseksi edus-
kunnalle kansaneläkelain muuttamises-
tä sekä vammaistukilaiksi
(24.1.1984)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakun-
nalliset suunnitelmat
(6.2.1984)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

ILO:N yleissopimus 159 ja suositus
168
(13.2.1984)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Palkansaaajien edustajien osallistumises-
tä yritysten hallintoon (hallintoedus-
tus) selvittävän komitean asettaminen
(15.2.1984)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Standardiehdotus taka- ja sivulaitanos-
tinten rakenteellisesta turvallisuudesta
(16.2.1984)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Maalituotteiden merkitsemistyöryh-
män muistio
(14.3.1984)

TYÖSUOJELUHALLITUS

SFS-standardiehdotus "Teollisuuden
kone- ja laitehankinnat, työturvalli-
suus"
(14.3.1984)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Turvallisuustiedoteluonnos "Työpaik-
kojen ilmastointi"
(14.3.1984)

PUOLUSTUSMINISTERIÖ

Puolustusministeriön päätös puolustus-
ministeriön hallinnonalan räjähdystar-
vikkeiden valmistuksesta, huollosta ja
hävittämisestä ja kokeilutoiminnasta
sekä päätös puolustusministeriön hal-
linnonalan räjähdystarvikkeiden varas-
toinnista, säilytyksestä ja luovuttami-
sesta

(16.4.1984)

TEKSTIILI- JA VAATEALUVAATEALUVAÄEN LIITTO

Työsuojaletuvaltuutetun siirto toiseen
työhön
(17.4.1984)

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Ilmansuojelun rikkiselvitysten suunnit-
telutyöryhmän muistio
(14.5.1984)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Freelance-työryhmän II muistio
(24.5.1984)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Työsuojelun valvonnasta annetun lain
(131/73) muuttaminen
(25.5.1984)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Osa-aikatyön sosiaaliturvatoimikunnan
mietintö
(30.5.1984)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon
valtakunnallisista suunnitelmista
(12.6.1984)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Vammaishuoltolakitöimikunnan mie-
tintö II
(28.6.1984)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Terveyskeskuksille työterveyshuollosta
perittävät maksut ja korvaukset
(28.9.1984)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

ILO:n työterveyspalvelulta koskevat
asiakirjat
(20.11.1984)

Talouspoliittinen jaosto

OIKEUSMINISTERIÖ

Esitys laeiksi ulkomaalaisten sekä eräi-
den yhteisöjen oikeudesta omistaa ja
hallita kiinteätä omaisuutta ja osak-
keista annetun lain sekä eräiden siihen
liittyvien lakien muuttamisesta
(2.1.1984)

ULKOASIAINMINISTERIÖ

UNIDO IV yleiskokouksen asiakirjo-
jen kohtiin 5a, 5b, 5c
(4.6.1984)

OIKEUSMINISTERIÖ

Ehdotus laiksi osakeyhtiölain 2 luvun
I:n ja 8 luvun 4 §:n muuttamisesta
(8.6.1984)

SOSIAALI JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Työaikakomitea 1980:n mietintö
(15.6.1984)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Työttömyysturvaetuuksien ennakkopi-
dätyksen suorittaminen
(18.6.1984)

TILASTOKESKUS

Informaatioalan tilastojen nykytilaa ja
kehittämistä kuvaava selvitys
(2.10.1984)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Työvoimaministeriön toimialan tarkis-
tamiskomitean asettaminen
(3.10.1984)

EDUSKUNNAN
TALOUSVALIOKUNTA

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi
taloudellisen kilpailun edistämisestä
annetun lain muuttamisesta
(4.10.1984)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Metsäverotoimikunta 1983:n mietintö
(5.11.1984)

UUDENMAAN LÄÄNIN
NEUVOTTELUKUNTA

UUDENMAAN
LÄÄNINHALLITUS

Uudenmaan läänin ammattikoulutuk-
sen kehittäminen vuosina 1983—1995
(23.1.1984)

HELSINGIN
KAUPUNGINKANSLIA

Helsingin elinkeino-ohjelman toimenpi-
deosa
(3.10.1984)

Talousosasto

KAUPPA- JA
TEOLLISUUSMINISTERIÖ

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi
kirjanpitolain 38 §:n muuttamisesta
(26.10.1984)

Palkansaaajakeskusjärjestöt

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Vuokraustoiminnan verotustyöryhmän
muistio
(SAK, TVK, 4.4.1984)

OIKEUSMINISTERIÖ

Yhdistyslakikomitean mietintö
(SAK, TVK, AKAVA, STTK,
21.8.1984)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Kuntoutusrahatoimikunnan mietintö
(SAK, TVK, 6.9.1984)

**SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ**

Yrittäjien sosiaaliturvatoimikunnan
mietintö sekä maatalousyrittäjien sosi-
aaliturvatoimikunnan mietintö
(SAK, TVK, 13.11.1984) -

**SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ**

Lausunto ILO:n palkka- ja työaika-
lastoja koskevan sopimuksen uudista-
miseen tähtäävästä sopimus- ja suosi-
tusluonnoksesta
(SAK, TVK, 13.11.1984)

**SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ**

Kansainvälisen työjärjestön 70:nnessä
työkonferenssissa hyväksytty suositus
(SAK, TVK, 26.11.1984)

TYÖVOIMAMINISTERIÖ

Hallituksen esitys työllisyyslaiksi ja
laiksi kunnan työllistämisvelvollisuu-
desta ja valtionosuudesta
(SAK, TVK, AKAVA, STTK,
20.12.1984)

OIKEUSMINISTERIÖ

Rikoslakiprojektin ehdotus rikoslain
kokonaisuudistuksen I:ksi vaiheeksi
(SAK, TVK, 20.12.1984)

Työmarkkinajärjestöt

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Työvoimaministeriön toimialan
tarkistamiskomitea
(LTK, SAK, STK, TVK, 24.9.1984)

**SAK:n ja VTY:n LIITTOJEN
VIRALLISET NIMET**

**EPÄVIRALLINEN
LYHENNE**

Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKTr.y (AKT)	
Hotelli- ja Ravintolahenkilö- kunnan Liitto HRHL r.y.	
Ilmailualan Unioni r.y.	(IAU)
Järjestötoimitsijain Liitto r.y.	
Kemian Työntekijäin Liitto r.y.	(KTL)
Kiinteistötyöntekijäin Liitto r.y.	(KIINTEISTÖLIITTO)
Kumi- ja Nahkätöväen Liitto r.y.	(KNL)
Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto KTV r.y.	
Lasi- ja Posliinityöväen Liitto r.y.	(LPL)
Liiketyöntekijäin Liitto r.y.	(LIIKELIITTO)
Maaseututyöväen Liitto r.y.	(MAALIITTO)
Metallityöväen Liitto r.y.	(METALLI)
Paperiliitto r.y.	
Puutyöväen Liitto r.y.	(PTL)
Rakennustyöläisten Liitto r.y.	(RAKENNUSLIITTO)
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL r.y.	
Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y.	(KIRJALIITTO)
Suomen Laivanpäälystöliitto — Finlands Skeppsbefälsförbund r.y.	(SLPL-FSBF)
Suomen Merimies-Unioni — Finlands Sjömans-Union r.y.	(SM—U)
Suomen Muusikkojen Liitto r.y.	(MUUSIKKOLIITTO)
Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto r.y.	(SSSL)
Suomen Sähköalantyöntekijäin Liitto r.y.	(SÄHKÖLIITTO tai SSTL)
Teknisten ja Erikoisammattien Liitto r.y.	(TEKERI)
Tekstiililaitosmiesten Liitto r.y.	(TLML)
Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto TVL r.y.	(TEVA)
Toimittajaliitto r.y.	
Yleinen Lehtimiesliitto r.y.	
Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestö VTY r.y.	
Postiliitto r.y.	(PL)
Rautatieläisten Liitto r.y.	
Tullimiesliitto r.y.	
Valtion työntekijäin ja viranhaltijain liitto r.y.	(VTVL)
Vankilavirkailijan Liitto VVL r.y.	
Veturimiesten Liitto r.y.	(VML)

Keskitettyyn työmarkkinaratkaisuun tähtäävät järjestölliset toimet

Tiistai 6. 3.	Keskiviikko 7. 3.	Torstai 8. 3.	Perjantai 9. 3.
SAK:n yhteislakko: AKT Puu Kemia Rakennus Kiinteistö SEL Kumi Muusikot KTV Sähkö Lasi Tekerä Liike Tekst.l.m. Maaseutu Teva Metallä YTY Paperi	Metallä Paperi Kemia Lasi- ja Posliini Maaseutu Rakennus Puu SEL	ei toimeenpanna järjestöllisiä toimenpiteitä	Teva Tekstiililaitosm. Kumi- ja Nahka Tekerä

Maanantai 12. 3.	Tiistai 13.3.	Keskiviikko 14.3.	Torstai—perjantai 15.—16. 3.
Sähkö AKT KTV Liike	Sähkö AKT KTV Teva Tekstiililai- tosm. Kumi- ja Nahka Rakennus Puu SEL	Sähkö AKT KTV Metallä Paperi Kemia Kiinteistö	SAK:n yhteislakko: AKT Puu Kemia Rakennus Kiinteistö SEL Kumi Muusikot KTV Sähkö Lasi Tekerä Liike Tekst.l.m. Maaseutu Teva Metallä YTY Paperi

Valiokuntien tapahtumat

Järjestövaliokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
1. 9. 15. 9. 29. 9.	Kiljava Keuruu Kuopio Tampere Lappeenranta Haukipudas Jalasjärvi Kokemäki Savonlinna	Ammatillisten paikallisjärjestöjen läänin edustajiston kokous		APJ:n läänin edustajiston jäsenet
6.10. 7.10.	Joensuu Rovaniemi			
2.—3.6.	Tampere	Läänin neuvottelukuntien puheenjohtajien, varapuheenjohtajien ja sihteereiden kokous		Läänin neuvottelukuntien puheenjohtajat, varapuheenjohtajat ja sihteerit
7. 4.	Turku	SAK.n rauhankokous		
21. 1. 18.—19.8. 25.-26.8. 1.-2.9. 8. 9. 30. 9. 30. 9.	Seinäjoki Rauma Polvijärvi Haukipudas Jyväskylä Kiljava Lahti	SAK-päivät		Kenttätason aktiivit 2000

6.—7.10. 3.—4.11.	Kotka Äkäslompolo			
3. 3. 17. 3. 24. 3. 31. 3. 7. 4. 1. 9. 26. 2.	Jyväskylä Varkaus Tampere Seinäjoki Haukipudas Rovaniemi Helsinki	Työvoimatoimikuntien jäsenien koulutustilaisuus		Työvoimatoimikuntien SAK-laiset jäsenet
6.—11.5.	Pohjolan Opisto	APJ-järjestötoiminnan suunnittelukurssi		APJ:n toimihenkilöt
20.-25.5.		APJ-koulutiedottajien kurssi		APJ:n koulutiedottajat
1. 5.	Vappujuhlat			70 paikkakunnalla
3.—4.4.	Karjaa	Toimintaympäristöseminaari	ay-liikkeen toimintaympäristön kartoitus	Järjestötutkimusprojektin liittoyhdyshenkilöt ja kentän edustajat eri liitoista 59
13.—14.10.	Ammattiyhdistysopisto	Tasa-arvo ja Demokratia ay-liikkeessä -seminaari		SAK:n jäsenliittojen edustajat 50
13. 2. 2. 4. 2. 5. 24. 5. 29. 5. 29. 5. 5. 6. 5. 6. 6. 6. 22.10. 28. 9.	Lahti Rovaniemi Helsinki Lappeenranta Oulu Turku Jämsänkoski Pori Heinävesi Tampere Tampere	Läänikohtaiset neuvottelutilaisuudet liittojen toimitsijoille	SAKin ja APJ-toiminnan ajankohtaiset asiat	SAK:n jäsenliittojen piirittoimitsijat
		Solidaarisuuskokous Nokian irtisanomisriidan vuoksi		

Koulutusvaliokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
13.—14.1.	Ammattiyhdistysopisto	Ammattikoulujen ja lukioiden oppilaanohjaajien seminaari	SAK:n historia, SAK:n koulutuspolitiikka ja 1980-luvun tavoitteet sekä muuttuva työelämä työntekijöiden, oppilaanohjaajien ja kouluviranomaisten näkökulmasta	82
16.—17.4.	Ammattiyhdistysopisto	Ammatillisten kurssikeskusten rehtoreiden seminaari	Ammatillinen aikuis- ja peruskoulutus, työsuhdeturva, työajan lyhentäminen sekä työelämän muutokset hotelli ja ravintola-, metalli-, sähkö- ja rakennusala-	41
11.12.5.	Ammattiyhdistysopisto	Ammatillisten kurssikeskusten yleisaineiden ja työsuojelun opettajien seminaari	Työsuhdeturva, työllisyyspolitiikka, työlainsäädäntö, työsuojelu sekä työelämän muutokset hotelli- ja ravintola-, metalli-, sähkö- ja rakennusala-	41
21.—23.5.	Karjaa	Pohjoismaainen kulttuurikonferenssi	Tekninen kehitys, kaupallinen kulttuuri, työväenkulttuuri	24
2.—3.6.	Ammattiyhdistysopisto	Ay-koulujen neuvottelupäivät	Paikallisjärjestöjen ay-koulujen tilanne ja kehittäminen	107

Naisvaliokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	<u>Osanottajat</u>
28.-29.1.	Ammattiyhdistysopisto	APJ:n naisjaostojen puheenjohtajien ja sihteerien neuvottelupäivät	Työllisyys, työaika, jaostotoiminta, kuntatason vaikuttaminen ja koulutus	82
14.—16.5.	Ay-opisto	Pohjoismainen seminaari	Automaation vaikutus naisten työhön ja ihmissuhdeammattien tulevaisuuteen	Ruotsin, Norjan, Islannin ja Suomen edustajat 45 henkeä
21.—25.5.	Ammattiyhdistysopisto	Automaatio ja työ-kurssi	Valmiudet työelämän ja ympäristön muutoksiin ja naisasemaan työelämässä	12
25. 2.	Vaasa	Naistoiminnan suunnittelu- ja kehittämiskurssi	Järjestörakenteen selvitystä, toimintasuunnitelman laadintaa	25
18. 3.	Keitele	Naistoiminnan suunnittelu- ja kehittämiskurssi	Järjestörakenteen selvitystä ja toimintasuunnitelman laadintaa	10
22.—23.9.	Oulu	Ay-naisten opintopäivät	Yleinen ja kuntatason työllisyyspolitiikka ja ay-liikkeen paikallistoiminta	200
29.—30.9.	Jyväskylä	Ay-naisten opintopäivät	Yleinen- ja kuntatason työllisyyspolitiikka ja ay-liikkeen paikallistoiminta	400

Nuorisovaliokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	<u>Osanottajat</u>
30.1.—3.2.	Ammattiyhdistysopisto	Nuorisotyön peruskurs- si		19
28.5.—1.6.	Ammattiyhdistysopisto	Nuorisotyön jatkokurs- si		18
17.—21.9.	Ammattiyhdistysopisto	Nuorisotyön peruskurs- si		
26.—30.11.	Ammattiyhdistysopisto	Nuorisotyön jatkokurs- si		
5.5.	Oulu	Alueellinen tapahtuma yhdessä TVK:n nuori- sotoimikunnan kanssa	Ympäristökysymykset	50
5.—10.5.	Kuopio	SAK/TVK alueellinen tapahtuma	Asuntotilanne	100
14.4.	Imatra	SAK/TVK alueellinen tapahtuma	Nuorten asema työelä- mässä — työllisyys	100
5. 5.	Tampere	SAK/TVK alueellinen tapahtuma	Rauhantyö	150
24—29.7.	Kannonkoski	SAK/TUL eräleiri	Ympäristön suojelu ja rauhantyö	300
11.—12.2.	Ammattiyhdistysopisto	Nuoret naiset ja ay- liike -seminaari	Nuorten naisten osal- listuminen	90
maaliskuu	Säästöpankkiopisto	APJ:n nuorisajaostojen neuvottelupäivät	v. 1984 toiminta, APJ- työn kehittäminen	30

12.—13.9.	Siuntion kylpylä	Liittojen nuorisosaostojen yhteiskokous	v. 1985 toiminta Kansainvälinen nuorisovuosi	80
29.—30.9.	Lautsia	Ammattikurssilaisten neuvottelupäivät	Ammattikurssilaisten asema, ay-liikkeen yhteistyö	40
24.-25.11.	Säästöpankkiopisto	APJ:n nuorisosaostojen neuvottelupäivät	v. 1985 toiminta, Uudet keinot nuorisotyössä	30

Rauhanvaliokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
7. 4.	Turku	SAK:n rauhankokous	Rauhantyö on meidän työmmme	300

Ruotsinkielinen sihteeristö

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
12.-16.3.	Ammattiyhdistysopisto	Työsuojelun peruskurssi	Työsuojelusopimus Työsuojeluvaltuutetun tehtävät	29
7.-4.	Turku	Rauhankokous	Rauhantyö ruotsinkielisissä APJ:ssä	11
6.-17.8.	Ammattiyhdistysopisto	Skandinaavinen kesäkoulu	Pohjoismainen ammattiyhdistysliike maailmassa	32
24.-28.9.	Ammattiyhdistysopisto	Luottamusmiesten peruskurssi	Luottamusmiehen tehtävät	9

6.—7.11.	Petäys	Seminaari	SAK:n ja liittojen ruotsinkielinen toiminta	19
17.—18.11.	E-instituutti	Työllisyysseminaari	Työvoima- ja työllisyyspoliittiset kysymykset	62

SopimusYaliokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Päätteemat	<u>Osanottajat</u>
25.-26.10.	Liikeliiton lomakurssikeskus Petäys Tyrvääntö	Sopimussseminaari	Valmistautuminen vuoden 1986 sopimuskierrokseen ja SAK:n seuraavaan edustajakoukseen SAK:n ja yhteiskunnan suhde 1990-luvulla	Jäsenliittojen johto ja sopimusvastaavat sekä sopimusvaliokunnan jäsenet 85 henkilöä

Sosiaalivaliokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Päätteemat	<u>Osanottajat</u>
14.6.	KTV:n toimisto Helsinki	neuvottelupäivä työpaikkaruokailun kehittämisestä	työpaikkaruokailun nykytilanne ja kehittämissuhteet sekä käytännön järjestämiseen liittyvät kysymykset	20 liittojen työpaikkaruokailusta vastaavaa toimitsijaa
19.9.	KTV:n toimisto Helsinki	perhepolitiikan neuvottelupäivä	perhepoliittinen työsuhteturva pienten lasten hoidon kehittämisen asumistukiasiat	25 liittojen sosiaalisuhteitä ja toimitsijaa
29.11.	HTYn auditorio Helsinki	informaatiotilaisuus työttömyysturvauudistuksesta	työttömyysturvauudistus	96 ay-toimitsijaa

Tekninen valiokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	<u>Osanottajat</u>
16—17.5.	Hotelli Korpilampi, Espoo	SAK - Ruotsin LO teknologiapäivät		Rationalisointiasioita hoitavia toimitsijoita 19 henkilöä
18.—20.9.	Liikeliiton loma- ja kurssikeskus Petäys Tyrväntö	Työ ja tuottavuus-seminaari	Tuottavuuteen vaikuttavat tekijät, tuottavuuden työllisyysvaikutukset ja tuottavuusyh-teistyöstä saadut kokemukset	Jäsenliittojen toimitsijoita ja työpaikkojen pääluottamusmiehiä 46 henkilöä

Tiedotusvaliokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	<u>Osanottajat</u>
20.10.	Lappeenranta	Sähköisten viestimien seminaari	Sähköiset viestimet Lappeenrannassa, Sähköisten viestimien kehityslainsäädäntö, Kaapelitelevisiot, Radiotoiminnan juridiset vastuukysymykset, Ay-opiston paikallisradio-suunnitelma, Ay-liikkeen tehtävät uudessa tilanteessa	Lappeenrannan ammatillisen paikallisjärjestön ja ammattiosastojen edustajat 30
3.—15.12.	Helsinki	Paikallisradioseminaari	Viestintäpoliittinen tilanne Suomessa, Tiedonvälitystekniikan kehitys: haasteet työväenliikkeelle, Paikallisradiokäsitteet, Pohjoismaisia kokemuksia paikallisradiosta, Radiotoiminnan juridisia vastuukysymyksiä,	Ay-opiston opettajat, APJ:n edustajat (Tre, Turku, L.ranta), Tiedotusvaliokunnan jäsenet 15

Tekijänoikeudelliset vastuukysymykset, Kokemuksia Turun paikallisradiosta, SSL:n viestintäpoliittisia näkemyksiä

13.12.	Helsinki	Työväen av-päivä	SAK:n liittojen av-ohjelmien esittely, Yleisradion ohjelmien nauhoittamisesta opetuskäyttöön, Valtion av-keskuksen toiminnasta, Elokuvien ja video-ohjelmien arkistoinnista	30
--------	----------	------------------	---	----

TyösuojeluYaliokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	<u>Osanottajat</u>
17.9.	SAK, Helsinki	Työsuojelusihteereiden neuvottelupäivä	Työturvallisuuskeskuksen kehittäminen	Liittojen työsuojelusihteerit ja -toimitsijat
9.10.	Rakennusliitto, Helsinki	Työsuojelusihteereiden ja -toimitsijoiden yhteiskokous	Työsuojelukomitean mietintöluonnos	Liittojen työsuojelusihteerit ja -toimitsijat
17.—19.11.	Ammattiyhdistysopisto	VII työsuojeluseminaari	Ajankohtaiset, lähitulevaisuuteen liittyvät aiheet, kuten työsuojelu ja elinympäristö sekä teknologian mahdollisuudet työolojen parantamiseksi	Työpaikkojen työsuojeluvaltuutetut ja liittojen työsuojelusihteerit sekä kutsuvieraat

Yritysdemokratiavaliokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	<u>Osanottajat</u>
11.5.	SAK:n toimisto	keskustelu- ja informaatiotilaisuus	hallintoedustus	liittojen edustajia

Hallinto

Hallintoelimet

SAK:n XII edustajakokous valitsi hallituksen ja valtuuston varsinaisiksi-, henkilökohtaisiksi- ja yleisvarajäseniksi ja tilintarkastajiksi seuraavat jäsenet. Edustajakokouskaudella tapahtuneet muutokset on hyväksynyt SAK:n valtuusto.

Hallitus

VARSINAISET JÄSENET	Liitto	HENKILÖKOHT. VARAJÄSENET	Liitto	YLEIS- VARAJÄSENET	Liitto
Pertti Viinanen	SAK	Risto Sainio	LPL	Ari Kekkinen	KTL 14.12.84 saakka
Olavi Hänninen	SAK	Heikki Varjonen	Sähköliitto	Heikki Pohja	KTL 14.12.84 alkaen
Raimo Kantola	SAK	Pertti Ahonen	VTY	Reijo Anttila	SM-U 19.5.84 saakka
Reijo Anttila	SM-U 19.5.84 alkaen	Sigurd Norrmén	KTV	Viljo Ikonen	KNL 19.5.84 alkaen
Sulo Penttilä	Metalli 19.5.84 saakka	Eino Yrjönen	Metalli 14.12.84 saakka	Pentti Helo	VTY
Per-Erik Lundh	Metalli	Osmo Isoviita	Metalli 14.2.84 alkaen	Eero Lehtonen	SEL
Jouni Riskilä	KTV	Jarmo Lehtonen	KTV	Lauri Kuivanen	Metalli
Unto Keijonen	VTY	Pertti Jyrkinen	VTY	Maria Kolula	Liikeliitto
Kauko Suhonen	Liikeliitto	Mauno Hietikko	Liikeliitto	Pirkko Oksa	TEVA 19.5. 84 saakka
Antero Mäki	Paperiliitto	Artturi Pennanen	Paperiliitto	Antti Hietanen	Paperiliitto
Esko Suikkanen	PTL	Eino Sailas	PTL	Pirkko Meriluoto	PTL
Seppo Niemi	TEVA	Viljo Ikonen	KNL 19.5.84 saakka	Timo Tanner	VTY
		Pirkko Oksa	TEVA 19.5.84 alkaen	Teuvo Peltola	Kiinteistö- työni liitto

		Tilintarkastajat SAK:n tilintarkastajina toimivat: HTM Kalevi Koskivirta KK:sta, Arto Kuusiola Metallityöväen Liitosta sekä Matti Kanerva Rakennustyöläisten Liitosta. Tilintarkastajien henkilökohtaisina varamiehinä toimivat: HTM Tapio Luoma OTK:sta, Sinikka Pohja Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitosta sekä Anitta Sundgren Suomen Elintarviketyöläisten Liitosta.		Hallituksen asettamat valiokunnat TYÖVALIOKUNTA Varsinaiset jäsenet Pertti Viinanen pj. SAK Olavi Hänninen SAK Raimo Kantola SAK Aarno Aitamurto Rakennusliitto 1.10.84 saakka Matti Ojala Rakennusliitto	
Hallitus					
VARSINAISET JÄSENET	Liitto	HENKILÖKOHT. VARAJÄSENET	Liitto	YLEIS-VARAJÄSENET	Liitto
Matti Haapakoski	HRHL	Jorma Kallio	HRHL	Markus Sinisalo	SLPL—FSBF
Risto Kuisma	AKT	Kauko Lehtikainen	AKT	Raimo Wikström	Muusikkojen liitto
Vilho Pekkonen	Sähköliitto	Hannu Alanoja	Rakennusliitto	Viktor Ahven	VTY
Tuulikki Kannisto	TEVA	Marja Puuska	Liikeliitto	Arjo Söderblom	Metalli
Esa Ihalainen	Maaliitto	Hemmo E. Hänninen	IAU	Seppo Patrikainen	VTY
Pentti Levo	Kirjaliitto	Heimo Määränen	TEKERI	Timo Rautarinta	PTL
Jarmo Koski	Liikeliitto	Holger Nieminen	KTL	Kaarlo Tammela	Maaliitto
			19.5.84 saakka		1.8.84 saakka
Aura Järvinen	TEVA	Mikko Kulmala	KTL	Kalevi Väisänen	Maaliitto
Aarno Aitamurto	Rakennusliitto	Eeva Aalto	19.5.84 alkaen	Aulis Rautiainen	1.8.84 alkaen
Kalevi Aronen	Paperiliitto	Matti Ojala	Liikeliitto	Leo Roppola	Kirjaliitto
		Lea Väänänen	Rakennusliitto		AKT
			KTL		
			14.12.84 saakka		
		Riitta Ruotsalainen	KTL	Tuula Kivinen	TEVA
			14.12.84 alkaen		
Veikko Lehtonen	Metalli	Harry Vainio	Metalli		
			14.12.84 saakka		
		Erik Lindfors	Metalli	Jaakko Kiviranta	Kiinteistöliitto
			14.12.84 alkaen		
Toivo Pohjonen	KTV	Martti Marttila	KTV	Kaarina Salmi	VTY
Jarl Sund	SEL	Kyösti Sandelin	HRHL	Risto Ahonen	TEKERI
Kalevi Urpelainen	KNL	Unto Puttonen	VTY		

Unto Keijonen 1.10.84 alkaen
 Antero Mäki VTY
 Sulo Penttilä Paperiliitto
 Metalliliitto
 9.1.84 saakka
 Per-Erik Lundh Metalliliitto
 9.1.84 alkaen
 Jarl Sund SEL

Henkilökohtaiset varajäsenet
 Pekka Virtanen Maaliitto
 9.1.84 saakka
 Vilho Pekkonen Sähköliitto
 9.1.84 alkaen
 Elsa Aaltonen TEVA
 9.1.84 saakka
 Aura Järvinen TEVA
 9.1.84 alkaen
 Pentti Levo Kirjaliitto
 Kalevi Aronen Paperiliitto
 Jouni Riskilä KTV
 Esko Suikkanen PTL
 Kauko Suhonen Liikeliitto
 Veikko Lehtonen Metalliliitto

Järjestön sihteerit Per-Erik Lundh ja
 Simo Elomaa osallistuvat valiokunnan
 kokouksiin.

Valiokunnan sihteeri
 Simo Elomaa

TOIMISTO VALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
 Pertti Viinanen pj. SAK
 Olavi Hänninen SAK
 Raimo Kantola SAK
 Per-Erik Lundh SAK
 31.12.83 saakka
 Lauri Ihalainen 1.1.84 alkaen
 Simo Elomaa SAK
 Rauno Kousa SAK

Valiokunnan sihteeri
 Irene Vähätalo SAK
 31.10.84 saakka
 Sinikka Ahtiainen SAK
 1.11.84 alkaen

ARKISTO VALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
 Mikko Paiho pj. SAK
 1.10.84 saakka
 Jari-Pekka Jyrkänne SAK
 1.10.84 alkaen
 Raili Oittinen SAK
 Jouni Jokisalo SAK
 Eeva Miettinen KTV
 Marjaana Valkonen SAK
 Eeva-Kaisa
 Laakkonen Kiinteistöliitto
 Eeva Reiman Rakennusliitto
 Terttu Vántänen SAK

JÄRJESTÖVALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
 Heikki Hyytiäinen VTY/Raut.liit-
 to
 Sulo Maanonen Metalliliitto
 Jukka Nurmi KTV
 Veikko Pääkkönen PTL
 Raimo Lehtonen Liikeliitto
 Tauno Nieminen Rakennusliitto
 Tauno Katavisto Paperiliitto
 Kalevi Hakala SEL
 25.9.84 saakka
 Unto Laine KTV
 25.9.84 alkaen

Varajäsenet
 Heikki Salonen TEVA
 Urpo Karvinen Sähköliitto
 Jorma Peili Kemia
 Seppo Antikainen AKT
 Juhani Mattila Tekeri
 Orvo Pantti TEVA
 Kalevi Saikanmäki VTY
 Pentti Erkkilä Maaliitto

Asiantuntijajäsenet
 Jouni Jokisalo SAK
 Vieno Hämäläinen SAK
 Hannu Rosengren SAK

Valiokunnan sihteeri
 Lauri Ihalainen SAK
 23.3.84 saakka
 Pekka Sarkkinen SAK
 23.3.84 alkaen

KANSAINVÄLINEN VALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
 Pertti Viinanen pj. SAK
 Raimo Kantola SAK
 Per-Erik Lundh Metalliliitto
 3.2.84 alkaen
 Sulo Penttilä Metalliliitto
 3.2.84 saakka
 Lauri Ihalainen SAK
 3.2.84 alkaen
 Esko Suikkanen PTL
 Antero Mäki Paperiliitto
 Pekka Salonen KTV
 Olavi Hänninen SAK
 Simo Elomaa SAK
 Aarno Aitamurto Rakennusliitto
 25.9.84 saakka
 Matti Ojala Rakennusliitto
 25.9.84 alkaen

Jarl Sund SEL
 Valiokunnan sihteeri
 Markku Jääskeläinen SAK

Lisäksi valiokunnan kokouksiin on
 kutsuttu rauhanvaliokunnan puheen-
 johtaja Marja-Liisa Riskilä Kemian
 Työntekijöiden Liitosta ja Rauhanvali-
 okunnan varapj. Veikko Lehtonen
 Metallista.

KOULUTUSVALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
 Erkki Vuorenmaa Metalliliitto
 7.5.84 saakka
 Timo Ronkainen Metalliliitto
 7.5.84 alkaen
 Unto Luhtasaari Paperiliitto
 puheenjohtaja
 Per-Erik Nelin SM-U
 Erkki Tapola KTV
 Jouko Jaakkola VTY
 Jorma Nirhamo Metalliliitto
 Eeva Hakala PTL
 3.9.84 saakka
 Anneli Leppänen KTV
 3.9.84 alkaen

Pekka Pättiniemi	Rakennusliitto	Jorma Nirhamo	Metalliliitto	Eine Lindberg	Metalliliitto
Varajäsenet		Mikko Paiho	SAK	Pirkko Meriluoto	PTL
Teuvo Taskinen	PTL		5.11.84 saakka	Pirkko Vanninen	SEL
Voitto Lyytikäinen	TEVA	Timo Ronkainen	Metalliliitto		9.1.84 saakka
Jan Furstenborg	Liikeliitto	Jaan Vingisaar	6.2.84 alkaen	Eeva Aalto	Liikeliitto
Sointu Toivonen	HRHL		VTY		9.1.84 alkaen
Kyösti Sorsa	Sähköliitto	Erkki Vuorenmaa	9.1.84 saakka	Vappu Lamminen	Rakennusliitto
Anneli Olden	TEVA		6.2.84 saakka	Kaarina Salmi	VTY
	9.1.84 saakka	Kalevi Väisänen	Rakennusliitto		
Kirsti Saarnio	TEVA		4.6.84 saakka	Varajäsenet	
	9.1.84 alkaen	Varajäsenet		Pirkko Oksa	TEVA
Rudolf Lindblad	SEL	Lauri Anttila	Rakennusliitto	Vappu Anttila	VTY
Lea Väänänen	KTL	Jan Furstenborg	Liikeliitto	Aila-Marja Lipponen	SEL
	25.9.84 saakka	Reijo Lahdenperä	KTL	Kaarina Kari	Paperiliitto
Reijo Lahdenperä	KTL		1.10.84 alkaen	Raakel Ryyti	Kirjaliitto
	25.9. 84 alkaen	Voitto Lyytikäinen	TVL	Pirkko Kaskikorpi	Metalliliitto
		Sigurd Norrmén	KTV	Eeva Aalto	Liikeliitto
Asiantuntijajäsenet		Teuvo Taskinen	PTL		9.1.84 saakka
Tuomo Mäkinen	SAK	Sointu Toivonen	HRHL	Raili Paajanen	Kirjaliitto
Sakari Bergholm	TSL	Terttu Vántänen	SAK	Heljä Nenonen	9.1.84 alkaen
Eero Heinäluoma	SAK	Lea Väänänen	KTL		KTV
Christina Nordgren-Siivonen	SAK		1.10.84 saakka	Asiantuntijajäsenet	
Timo Ylönen	KSL	Koulutusvaliokunnan edustajina vali-		Marja-Liisa Riskilä	KTL
		tut lisäjäsenet:		Eine Mikkonen	SAK
Opistot		Eeva Hakala	PTL	Kerttu Vainio	SAK
	Ay-opisto		3.9.84 saakka	Valiokunnan sihteeri	
Veikko Rantilä	3.9.84 saakka	Anneli Leppänen	KTV	Vieno Hämäläinen	SAK
	Ay-opisto		3.9.84 alkaen		
Pertti Pitkänen	3.9.84 alkaen	Per-Erik Nelin	SM-U		
	Pohjolan	Erkki Tapola	KTV		
Paavo Toivanen	Opisto	Ammattiyhdistysopiston johtokunnan			
	Ay-opisto	sihteeri			
Jyrki Helin		Pentti Aho	Ay-opisto		
			1.8.84 saakka		
AMMATTIYHDISTYSOPISTON		Pertti Pitkänen	Ay-opisto		
JA POHJOLAN OPISTON			1.8.84 alkaen		
JOHTOKUNNAT					
Varsinaiset jäsenet		Pohjolan Opiston johtokunnan sihteeri			
Jari-Pekka Jyrkänne	SAK	Paavo Toivanen	Pohjolan		
	(puh.joht.)		Opisto	Varajäsenet	
Jouko Jaakkola	VTY			Pentti Nurminen	KTV
	9.1.84 alkaen				
Paavo Kelloniemi	SEL			Leena-Kaisa	6.11.84 saakka
Osmo Kirkkola	Rakennusliitto	NAISVALIOKUNTA		Peltoniemi	
	4.6.84 alkaen	Varsinaiset jäsenet			6.11.84 alkaen
Unto Luhtasaari	Paperiliitto	Eila Järvi pj.	KTV	Kyösti Sorsa	Sähköliitto
Tuomo Mäkinen	SAK	Irmeli Mäenpää	HRHL	Kaarina Vilppula	Maaliitto
	5.11.84 alkaen	Marja Puuska	Liikeliitto	Rauno Lehojoki	VTY
				Onni Peltola	Kirjaliitto

Raimo Laitinen Anneli Leppänen	Paperiliitto KTV	Raimo Pannila Christina Nordgren- Siivonen	Rakennusliitto SAK	SOPIMUSVALIOKUNTA	
Valiokunnan sihteeri Eero Heinäluoma	SAK	Valiokunnan sihteeri Teuvo Hömppi	SAK 7.6.84 saakka SAK 7.6.84 alkaen	Varsinaiset jäsenet Raimo Kantola Lauri Kuivanen Eino Kannisto Olavi Kauppila Mauno Hietikko Pekka Lahtinen Reino Survonnen Matti Ojala Simo Raivio Pekka Haverinen Kyösti Sandelin	SAK Metalliliitto KTV TEVA Liikeliitto Kirjaliitto PTL Rakennusliitto Paperiliitto PTL HRHL
OIKEUDELLINEN VALIOKUNTA		RUOTSINKIELINEN SIHTEERISTÖ		Varajäsenet Yrjö Mattila Eero Rahkonen Jorma Kallio Viljo Saarinen Markku Metsänen Lauri Heinonen	AKT TVY HRHL Paperiliitto SEL SM-U 1.10.84 saakka SM-U 1.10.84 alkaen LPL TEVA Metalliliitto KTL SEL
Varsinaiset jäsenet Kirsti Palanko-Laaka pj. Pekka O. Aro	SAK Paperiliitto 23.3.84 saakka Kemianliitto 23.3.84 alkaen	Varsinaiset jäsenet Per-Erik Lundh	SAK 6.2.84 saakka Liikeliitto 6.2.84 alkaen Metalliliitto Laivanpäällystö 6.2.84 alkaen TEVA KTV Rakennusliitto Metalliliitto SEL	Reijo Lappeteläinen Risto Sainio Pauli Suomi Kauko Mattila Jouko Eklund Esko Grönlund	1.10.84 saakka SM-U 1.10.84 alkaen LPL TEVA Metalliliitto KTL SEL
Heikki Pohja		Jan Furstenborg pj.		Asiantuntijajäsenet Antti Mattila Antero Tuominen Heikki Kettunen Kirsti Palanko- Laaka	SAK SAK SAK SAK
Eija Lehto-Kannisto Kaija Kortekangas Sakari Tusa Pekka Hynönen Kalevi Hölttä Jukka Heikkerö	KTV Liikeliitto SAK Rakennusliitto PTL KNL	Leif Fredriksson Sven-Erik Nylund	Liikeliitto 6.2.84 alkaen Metalliliitto Laivanpäällystö 6.2.84 alkaen TEVA KTV Rakennusliitto Metalliliitto SEL	Ismo Luimula Olavi Sulkunen Tom Saxén	SAK SAK SAK
Varajäsenet Yrjö Mattila Jouko Levonen Heikki Sipiläinen	AKT HRHL VTY	Mirja Holmberg Thor Granfors Christer Hägg Bo Gustafsson Rudolf Lindblad	SM-U 1.10.84 saakka SM-U 1.10.84 alkaen Laivanpäällystö 6.2.84 saakka AKT 6.2.84 alkaen PTL VTY HRHL AKT KTV Rakennusliitto	Valiokunnan sihteerit Raimo Kärkkäinen Sakari Tusa	SAK SAK
Seppo Salisma Jarmo Lähtenmäki	Sähköliitto Paperiliitto 23.3.84 alkaen	Varajäsenet Robert Herdin		SOSIAALIVALIOKUNTA	
Outi Viitamaa Kaarina Salmi Juha Jakonen	Ay-opisto VTVL Tekeri	Per-Erik Nelin		Varsinaiset jäsenet Lauri Kaarisalo pj. Risto Häkkinen Kari Korpela Marja-Liisa Riskilä	SAK SAK SAK Rakennusliitto HRHL KTL
Valiokunnan sihteeri Jorma Rusanen	SAK	Sven-Erik Nylund			
RAUHANVALIOKUNTA		Seppo Antikainen			
Varsinaiset jäsenet Marja-Liisa Riskilä pj. Robert Herdin Pentti Helo Hemmo Hänninen Johannes Koskinen Veikko Lehtonen	KTL SM-U VTY IAU Rakennusliitto Metalliliitto	Ulf Forsman Bengt Dahlqvist Bengt Ahlroth Leo Roppola Yrjö Ronkainen Erik Risberg			
		Asiantuntijajäsenet Tom Saxén Hans Jern Christina Nordgren- Siivonen	SAK SAK SAK		
		Valiokunnan sihteeri Kerstin Berg	SAK		

Eero Rahkonen	VTY	Tapio Paananen	KTL	TUTKIMUSVALIOKUNTA	
Maisa Halonen	Metalliliitto	Eero Lehtonen	SEL	Varsinaiset jäsenet	
Veikko Varjus	KTV	Raimo Huitula	TEVA	Antero Tuominen pj.	SAK
Veikko Niininen	Sähköliitto	Antti Mattila	SAK	Mauri Kavonius	Metalliliitto
	7.6.84 saakka	Edvin Kenraali	PTL	Heikki Niemi	Paperiliitto
Eero Maanoja	Sähköliitto	Into Mäkinen pj.	Metalliliitto	Jarmo Lehtonen	KTV
	7.6.84 alkaen	Heikki Häikiö	KNL	Jan Furstenborg	Liikeliitto
Varajäsenet		Varajäsenet		Turo Bergman	SAK
Mirja Holmberg	TEVA	Pertti Raitoharju	Kirjaliitto	Timo Rautarinta	PTL
Osmo Mäkinen	Liikeliitto	Kari Korpela	HRHL	Ralf Sund	Rakennusliitto
Tapio Kärpänniemi	SEL	Pentti Valli	KTV	Varajäsenet	
Markus Sinisalo	SLPL—FSBF	Mauri Kivistö	Rakennusliitto	Eine Mikkonen	SAK
Raakel Ryyti	Kirjaliitto	Timo Vallittu	KNL	Pekka Korhonen	Kirjaliitto
Risto Pieviläinen	VTY	Mauri Pessi	Rakennusliitto	Tom Saxen	SAK
Jaakko Kiviranta	Kiinteistöliitto	Sulho Viljanen	TEVA	Matti Kopperi	SAK
Esko Kotilainen	PTL	Jarmo Koski	Liikeliitto	Pentti Öhman	SAK
Asiantuntijajäsen		Asiantuntijajäsenet		Pekka Ahmavaara	SAK
Jorma Palola	SAK	Mauri Lunden	Ay-opisto	Esko Franssila	KTL
Valiokunnan sihteeri		Aarni Koskela	Työterveys-	Eero Hovi	Metalliliitto
Seppo Niininen	SAK		laitos	Asiantuntijajäsenet	
		Raimo Kärkkäinen	SAK	Heikki Oksanen	TTT
TALOUSVALIOKUNTA		Veikko Trast	Laivan-	Turo Bergman	TTT
			päällystöliitto		6.2.84 saakka
Varsinaiset jäsenet		Valiokunnan sihteeri		Harri Hasko	TTT
Rauno Kousa pj.	SAK	Antti Mattila	SAK	Paavo Löppönen	6.2.84 alkaen
Sigurd Norrmén	KTV				Suomen
Lasse Syrjänen	VTY	TIEDOTUSVALIOKUNTA		Veikko Rantilä	Akatemia
Kauko Suhonen	Liikeliitto	Varsinaiset jäsenet		Pertti Pitkänen	Ay-opisto
Antti Hietanen	Paperiliitto	Sakari Montonen pj.	SAK		3.9.84 saakka
Vilho Hiltunen	PTL	Antti Vahteristo	Metalliliitto	Olli Tuuteri	Ay-opisto
Sinikka Pohja	HRHL	Aarno Peltokoski	Liikeliitto		3.9.84 alkaen
Lauri Anttila	Rakennusliitto	Annakati Hartikka	PTL	Sihteerit	Ay-opisto
Paavo Kelloniemi	SEL	Markku Salomaa	Rakennusliitto	Sisko Seppä	SAK
Matti Jähi	IAU	Kimmo Kevätsalo	Metalliliitto	Jyrki Helin	Ay-opisto
Simo Elomaa	SAK	Riitta Autiosaari	KNL		
Valiokunnan sihteeri		Varajäsenet		TYÖSUOJELUVALIOKUNTA	
Mikko Paiho	SAK	Viljo Heinonen	Maaliitto	Varsinaiset jäsenet	
	25.9.84 saakka	Jouko Erkkola	Sähköliitto	Onni Kuutsa	PTL
Ossi Viljakainen	SAK	Vesa Seppäläinen	AKT	Viljo Hentula	Liikeliitto
	25.9.84 alkaen	Raimo Vikström	Muusikkoliitto	Pentti Keurulainen	Metalliliitto
Kokouksiin kutsutaan puhe- ja esitys-		Matti Ojala	Paperiliitto	Aarne Lehtonen	VTY
oikeuksin tilintarkastajat Kalevi Koski-		Viljo Leinonen	PTL	Anna-Liisa Harju	KTV
virta (HTM), Arto Kuusiola ja Matti		Irmeli Palmu	Liikeliitto	Pauli Kakko	SEL
Kanerva.		Airi Aalto	KTV	Esko Franssila	KTL
TEKNINEN VALIOKUNTA		Valiokunnan sihteeri		Matti Huttunen	Rakennusliitto
Varsinaiset jäsenet		Veli Pelkonen	SAK	Pekka Ahmavaara pj.	SAK
Aarne Lehtonen	VTY			Jussi Koivu siht.	SAK

Varajäsenet		Varajäsenet		Asiantuntijajäsenet	
Erkki Ukkonen	SM-U	Jaakko Käyhkö	PTL	Anneli Silvennoinen	Ay-opisto
Aulis Ojala	HRHL	Voitto Lyytikäinen	TEVA	Mauri Lundén	Ay-opisto
Sune Kinnunen	KNL	Jorma Kallio	HRHL	Olli Viikki	Ay-opisto
Oiva Lindqvist	Ay-opisto	Ulla Westerlund	KTV		
Lasse Halme	AKT	Tapio Paananen	KTL	Valiokunnan sihteeri	
Toivo Keränen	TEVA	Jouko Parkkonen	Rakennusliitto	Anneli Silvennoinen	
Juhani Prunnila	Ay-opisto	Edvin Kenraali	PTL		
Eino Kilpi	Metalliliitto	Helge Talvitie	Metalliliitto		
Asiantuntijajäsenet		Asiantuntijajäsenet		TYÖEHTONEUVOTTELUKUNTA	
Arjo Suonperä	SAK	Jorma Palola	SAK	(SAK)	
Markku Toropainen	SAK	Veli Vanhanen	Ay-opisto	Hallituksen edustajat	
		Valiokunnan sihteeri		Pekka Virtanen	Maaliitto
		Matti Kopperi	SAK	Toivo Pohjonen	KTV
				Jouni Riskilä	KTV
				Sakari Tusa	SAK
TYÖVÄENLEHTIVALIOKUNTA		HENKILÖSTÖKOULUTUS-		Kentän edustajat	
Per-Erik Lundh pj.	SAK	VALIOKUNTA		Olli Lindberg	Paperiliitto
	23.3.84 saakka			Aarre Juvonen	KTL
Pekka Sarkkinen pj.	SAK	Varsinaiset jäsenet		Pauli Korhonen	SEL
	23.3.84 alkaen	Rauno Kousa pj.	SAK	Teuvo Mutanen	Kiinteistöliitto
Simo Elomaa	SAK		23.3.84 saakka		
Lauri Ihalainen	SAK	Pentti Öhman pj.	SAK	Talousvaliokunnan edustajat	
	23.3.84 saakka		23.3.84 alkaen	Rauno Kousa	SAK
Pertti Jyrkinen	Postiliitto/VTY	Aarno Lahikainen	Metalliliitto	Aarno Lahikainen	Metalliliitto
	23.3.84 alkaen		1.10.84 saakka	Mikko Paiho	SAK
Rauno Kousa	SAK	Pekka Porvali	Metalliliitto	Veli-Matti Peltonen	Liikeliitto
	23.3.84 saakka		1.10.84 alkaen	Paavo Kelloniemi	SEL
Rauno Saarelainen	Sähköliitto	Veikko Rantila	Ay-opisto	Neuvottelukunnan sihteeri	
	23.3.84 alkaen		3.9.84 saakka	Mikko Paiho	SAK
Sakari Montonen	SAK	Pertti Pitkänen	Ay-opisto		25.9.84 saakka
Kerttu Vainio	SAK		3.9.84 alkaen	Ossi Viljakainen	SAK
Kimmo Jokela	T-lehdistö	Anna-Liisa Sirjamo	VTY		25.9.84 alkaen
Voitto Saarinen	DKL	Erkki Tapola	KTV	Työehtoneuvottelukunnan	
Valiokunnan sihteeri		Terttu Vantanen	SAK	työvaliokunta	
Hilkka Jukarainen	SAK	Lea Väänänen	KTL	Pekka Virtanen	Maaliitto
			1.10.84 saakka	Toivo Pohjonen	KTV
		Jorma Nirhamo	Metalliliitto	Paavo Kelloniemi	SEL
			1.10.84 alkaen	Rauno Kousa	SAK
YRITYSDEMOKRATIA-		Anita Kevätsalo	Rakennusliitto	Veli-Matti Peltonen	Liikeliitto
VALIOKUNTA		Luottamusmies	SAK:n	Mikko Paiho	SAK
Varsinaiset jäsenet		Marjut Karjalainen	henkilöstö		25.9.84 saakka
		Ammattiosaston		Ossi Viljakainen	SAK
Kalevi Aronen pj.	Paperiliitto	nimeämä edustaja			25.9.84 alkaen
Artturi Pennanen	Paperiliitto	Pirkko Nikula	H:gin kontto-	TYÖPAIKKATOIMIKUNTA	
Maria Kolula	Liikeliitto		ristit ry.	Kaisa Koskinen	puheenjohtaja
Markku Metsänen	SEL		25.9.84 saakka		11.5. saakka
Seppo Juutilainen	Metalliliitto	Anita Haataja	H:gin kontto-		toimistohenkilö-
Heikki Sipiläinen	VTY		ristit ry.		kunnan edustaja
Aulis Rautiainen	Kirjaliitto		25.9.84 alkaen		
Olavi Sulkunen	SAK				

Irma Tornberg	sihteeri
Helvi Teppo	toimistohenkilö- kunnan edustaja
	taloudenhoitaja
	toimistohenkilö- kunnan edustaja
	ammattiosaston edustaja
Terttu Laitala	toimistohenkilö- kunnan ed.
Leila Vääntinen	toimistohenkilö- kunnan ed.
	11.5. alkaen
Hannu Rosengren	puheenjohtaja
	6. 6. alkaen
	toimitsijoiden edustaja
Raili Kangas	varapuheen- johtaja
	toimitsijoiden edustaja
Raili Pakarinen	toimitsijoiden edustaja
Esko Peura	toimitsijoiden edustaja

HISTORIATOIMIKUNTA

Pentti Öhman	SAK:n suun- nittelusihteeri (Pj.)
Elsa Aaltonen	eläkkeellä ole- va TEVA:n II puheenjohtaja
Pirjo Ala-Kapee	kansanedustaja
Simo Elomaa	SAK:n sihteeri
Lauri Ihalainen	SAK:n sihteeri
Pekka Oivio	SAK:n eläk- keellä oleva puheenjohtaja
Kalle Pirttijärvi	Ammattiyhdys- tysopiston eläkkeellä ole- va opettaja
Edvin Salonen	Metallityöväen liiton eläkkeel- lä oleva II puheenjohtaja
Marjaana Valkonen	SAK:n histori- ankirjoittaja (sihteeri)

SAK-STK JA SAK-LTK

Neuvottelukuntien kokoonpano

SAK-STK NEUVOTTELUKUNTA

Pertti Viinanen	SAK
Olavi Hänninen	SAK
Raimo Kantola	SAK
Per-Erik Lundh	SAK
	19.1.84 saakka
Lauri Ihalainen	SAK
	19.1.84 alkaen
Simo Elomaa	SAK
Sulo Penttilä	Metalliliitto
	19.1.84 saakka
Per-Erik Lundh	Metalli
	19.1.84 alkaen
Antero Mäki	Paperiliitto
Pekka Salonen	JTA (KTV)
Marja-Liisa Riskilä	KTL
Aarno Aitamurto	Rakennusliitto
Veikko Lehtonen	Metalliliitto
Kauko Suhonen	Liikeliitto
Jarl Sund	SEL

SAK-LTK NEUVOTTELUKUNTA

Pertti Viinanen	SAK
Olavi Hänninen	SAK
Raimo Kantola	SAK
Per-Erik Lundh	SAK
	19.1.84 saakka
Lauri Ihalainen	SAK
	19.1.84 alkaen
Simo Elomaa	SAK
Kauko Suhonen	Liikeliitto
Jarl Sund	SEL
Matti Haapakoski	HRHL
Risto Kuisma	AKT
Jarmo Koski	Liikeliitto

Valtuuston jäsenet

SAK:n XII edustajakokous valitsi valtuuston puheenjohtajaksi Pekka Salosen Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitosta ja varapuheenjohtajiksi Marja-Liisa Riskilän Kemian Työntekijäin Liitosta ja Eila Rimmin Suomen Elintarviketyöläisten Liitosta.

Valtuuston jäseniksi valittiin SAK:n hallitus ja seuraavat liittojen nimeämät jäsenet

Valtuuston puheenjohtaja
Salonen, Pekka, KTV

Valtuuston varapuheenjohtajat
Rimmi, Eila, S.
Elintarviketyöläisten Liitto SEL r.y.

Riskilä, Marja-Liisa,
Kemian Työntekijäin Liitto r.y.

AUTO- JA KULJETUSALAN TYÖNTEKIJÄLIITTO r.y.

Varsinaiset jäsenet	Henkilökohtaiset varajäsenet
Lehikoinen, Kauko	Westman, Kalevi
	Antikainen, Seppo
Sutela, Veikko	Tuomisalo, Tauno
	Villa, Pertti
Lindstedt, Leo	Koro, Urho
	Koskela, Tuomo
	Manninen, Hugo
	Vattu, Allan
Johansson, Reijo	Hyytiäinen, Aarto
	Myrskog, Lars
	Pekkinen, Erkki
	Laukkanen, Jouni
Parjanen, Reijo	Kilpeläinen Pauli
	Lehtonen, Reijo

**HOTELLI- JA RAVINTOLA-
HENKILÖKUNNAN LIITTO
HRHL r.y.**

Kuusikumpu, Airi Perttula, Anja
Vainonen, Irja Vaulanen, Aulikki
Setälä, Eira Miikki, Elsa
Kinos, Kari Hämäläinen, Eeva
Airas, Rauno Selviranta, Raili
Simpanen, Laura Korhonen, Mirja
Kallio, Jorma Byysing, Veikko
Mynttinen, Airi Heikkilä, Tauno
Joffel, Raija
Ripatti, Esko
Rauhanen, Salme
Europaeus, Anja
Löthman, Pekka
Pinomäki, Laura
Hyyryläinen, Elsa
Ylitalo, Kerttu

ILMAILUALAN UNIONI r.y.

Kuisma, Pentti Helminen, Risto
Kaivanto, Olli

**JÄRJESTÖTOIMITSIJAIN
LIITTO r.y.**

Leppänen, Eila Härkönen, Pirjo
Kouri, Matti

**KEMIAN TYÖNTEKIJÄIN
LIITTO r.y.**

Laaksonen, Ritva Uschanov, Eila
Kopponen,
Hannele
Lyhty, Veikko Juvonen, Aarre
Matti, Markku
Kuukkanen, Unto Korhonen, Sulo
Ruohola, Eino
Sahlberg, Eeva Vuorinen, Liisa
Nikki, Aune

**KIINTEISTÖTYÖNTEKIJÄIN
LIITTO r.y.**

Majurinen, Anne Söderlund, Helena
Mutanen, Teuvo
Möller, Hannu Romppainen, Seija
Stålnacke, Aarne
Liehu, Ahti Mauno, Esko
Peltola, Teuvo

**KUMI- JA NAHKATYÖVÄEN
LIITTO r.y.**

Hallamaa, Timo Sydänmäki, Rainer
Fogde, Anneli
Jussila, Annikki Mälkiä, Helvi
Oksanen, Paula
Mattila, Hilka Ikonen, Viljo
Pellinen, Else

**KUNNALLISTEN TYÖNTEKIJÄIN
JA VIRANHALTIJAIN LIITTO
KTV r.y.**

Lehto, Terho Sjöroos,
Anna-Liisa
Leppänen, Terttu
Koivusaari, Heikki Karhu, Kaija
Salo, Eino
Pohjavirta, Erkki Hietaranta, Jorma
Vehkaniemi,
Tapani
Pirinen, Anneli Ahvenainen, Oiva
Inkinen, Marita
Kärkkäinen, Laura Nuutinen, Sinikka
Santala, Kerttu
Johansson, Lauri Grundström, Matti
Lyytinen, Rauha
Hoivala, Pekka Virtanen, Arvo
Lindström, Matti
Tukiainen, Eero Rajantie, Irma
Äikäs, Hannu
Linna, Sisko Salmelin, Simo
Kuronen, Hilda
Airas, Rauha Kautonen, Seija
Kapanen, Kauko
Sirén, Mikko Kuisma, Riitta
Lähdemäki, Anneli
Törnqvist, Lauri Leinonen, Pentti
Kirmanen, Leila
Berg, Kerstin
Borgelin, Seidi Still, Hugo
Tölli, Tuula Pennanen, Eino
Jäntti, Seppo
Suomalainen,
Kyllikki
Mäki-Kulmala,
Mikko
Moilanen, Eila Tervo, Väinö
Hämäläinen, Reijo

Hynynen, Olavi Sievers, Lasse
Räisänen,
Anna-Mari
Kantojärvi, Martti Luokkala, Pentti
Vuorijoki, Kauko
Hietanen, Aune Natunen, Raili
Ruhtinas, Raimo
Westerholm, Maija Penttilä, Paula
Suominen, Raili
Laiho, Taisto Hakamäki, Mauri
Siukola, Kalevi
Kotaviita, Seppo Riihimäki, Mirja
Liedes, Eila
Niiranen, Kaija Ruotsalainen,
Elina
Forsman, Aimo
Meskus, Reijo Vaittinen, Pentti
Springare, Taina
Laakso, Raimo Mäkelä, Matti
Suomi, Elis

**LASI- JA POSLIINITYÖVÄEN
LIITTO r.y.**

Aalto, Oiva
Loukkala, Seija

**LIIKETYÖNTEKIJÄIN
LIITTO r.y.**

Mäkinen, Tellervo Ojanen, Eila
Leskinen, Raimo
Lahtinen, Maire Kulonen, Airi
Honkanen, Riitta
Walma, Pirkko Ekroos, Jukka
Lähtenmäki, Seija
Rautajoki, Seppo Vesterinen,
Sinikka
Saarinen, Simo
Niemisalo, Kyllikki Mäkinen, Tyyne
Ollanketo, Lilli Sonkajärvi, Lassi
Savikuja, Raili
Pajula, Eeva Parkkonen, Iines
Lavikainen, Eeva
Mähönen, Aimo Ruuttu, Eila
Karjalainen, Sirkka
Urponen, Anja Suokas, Irja
Kuosmanen,
Hilka
Hakkarainen, Muttilainen,
Maria Kyllikki
Saarela, Irma

Huttunen, Pauli	Hytönen, Tarja	Väänänen, Vuoko	Aspegren, Tuula	Kotiranta, Ilkka	Reittu, Benjamin
Kivioja, Jorma	Vilhunen, Pentti		Konu, Martti	Mäkinen, Eila	Suorsa, Mauri
	Pikkumäki, Riitta		Raita, Seppo		Näslund, Aila
	Haapalainen, Aila		Kotila, Jaakko		Harju,
	Boman,	Naumanen, Tuure	Karjalainen,	Sormunen, Pekka	Marja-Leena
	Marja-Liisa		Reima		Räsänen, Esko
	Grönholm,		Tourenen, Viljo		Leivo, Ari
	Britt-Marie	Wall, Hans	Holmblad, Per-Ole	PUUTYÖVÄEN LIITTO r.y.	
Viita, Erkki	Huhtala, Tauno		Smeds, Guy	Asikainen, Kari	Kannisto, Tauno
	Sinisalo, Unto	Halttu, Pentti	Salo, Paavo		Kuparinen, Kalevi
Normasto, Ritva	Vanhala, Sinikka		Manninen, Seppo	Illman, Hilikka	Koski, Anna-Liisa
	Saari, Annikki	Mäkinen, Pertti	Wassholm, Väinö		Koivisto, Tuulikki
Viitala, Toini	Sivonen, Eeva	Mäkelä, Kalevi	Virtanen, Jorma		Purhonen, Ari
	Vähä, Irja		Muhonen, Jorma		Heinonen, Kari
MAASEUTUTYÖVÄEN LIITTO r.y.		Kallio, Jarmo	Schroderus, Elis	Kipinä, Raimo	Mulari, Toivo
			Vokkolainen,		Matveinen, Raimo
			Jorma	Hautamäki, Lyyli	Koivunen, Aili
Hänninen, Kalevi	Kangasaho, Jarmo	Pitkänen,	Törnroos, Tapio		Karjalainen,
	Kieleväinen, Lauri	Anna-Liisa	Tohmo, Lea		Sinikka
Heinonen, Veikko	Eklund, Anja	Virtanen, Reijo	Laitinen, Eila	Immonen, Tytyne	Repo, Aarne T.
	Mustonen, Armo		Tuominen, Kurt		Savolainen, Paavo
Hanski, Annikki	Nybäck, Fredrik	Nietosvuori, Oiva	Hakalahti, Timo	Jouppi, Liisa	Korhonen, Reino
	Posio, Vilho		Laakso, Esko		Mäkinen, Jarmo
Mikkonen, Veikko	Ainasto, Lauri	Leinonen, Kaija	Lehtonen, Jorma	Nykänen, Pirkko	Kokko, Esko
	Manninen, Voitto		Hästbacka, Pirjo		Soukka, Sulo
Koponen, Onni	Hietanen, Esko	Aaltonen, Pekka	Nurmi, Eila	Saarinen, Aarre	Mutka, Pirkko
	Laaksonen, Esko		Leino, Arto		Kallionpää, Toimi
METALLITYÖVÄEN LIITTO r.y.		Toivola, Erkki	Kaarto, Anja		
			Määttä, Viljo	RAKENNUSTYÖLÄISTEN LIITTO r.y.	
Hänninen, Reijo	Hassinen, Esko	Puustinen, Veikko	Ruhtinas, Reijo	Eriksson, Birger	Koponen, Veikko
	Kiiski, Heimo		Selin, Irene		Nordström, Harald
Veisiö, Altti	Virtanen, Pentti		Vanhala, Hannu	Haatainen, Ossi	Kelo, Raimo
	Nättilä, Esko	PAPERILIITTO r.y.	Anttila, Urpo		Kajan, Reijo
Roos, Jukka	Moberg, Uolevi	Jokinen, Irma	Rajala, Jalo	Helminen, Eila	Kivinen, Ari-
	Marjanen, Aira		Toivonen, Oili		Mikko
Yrjälä, Kirsti	Äijälä, Erkki	Rantanen, Mauri	Lammi, Anna-Liisa	Ylitalo, Jouni	Uusitalo, Aki
	Heino, Hannu		Tikka, Pertti		Puuperä, Paula
Kuusinen, Raili	Haikonen, Maria	Rantamäki, Esko	Moisio, Tauno	Leskinen, Toivo	Linna, Yrjö
	Filatov, Paavo		Kytömäki, Erkki		Hirvonen, Heikki
Partanen, Harry	Vierikko, Kari	Hautaniemi, Eero	Sipilä, Veikko	Lummejoki, Pertti	Hämäläinen, Kari
	Peltola, Seppo		Wahlman, Esa		Mäki, Erkki
	Kuosmanen, Toivo		Kaarnasalmi,	Mustonen, Jarmo	Laine, Veikko
	Savolainen, Tuula		Vilho		Kaijala, Martti
Kontuvirta, Jouko	Kaurio, Matti	Liimatta, Heikki	Hentunen, Heikki		Vedenoja, Hannu
	Räsänen, Erkki		Arvila, Eino	Ojala, Kauko	Vainikainen,
Savolainen,	Kuusjoki, Kari	Turunen, Teuvo	Halttu, Kauko		Kalervo
Kalervo	Kaipio, Anja		Kähärä, Kimmo		Salmelin, Mikko
Raittila, Heikki	Nisula, Esa				
	Toikka, Anna-Liisa				

Peltola, Kauko Kuusela, Seppo
 Sairanen, Kalevi Haaramäki, Antti
 Salomaa, Lauri Pellinen, Sakari
 Rinne, Tapio
 Skyttä, Seppo
 Ahvenainen,
 Jorma
 Suominen, Jorma Lamminen, Taisto
 Westergård, Bengt
 Kemppe, Teppo Otranen, Pentti
 Partanen, Juhani
 Saikkonen, Kari Kola, Tapio
 Savolainen, Risto
 Salmela, Heikki Laiho, Aira
 Tamminen, Pete
 Takari, Markus Kenttinen, Tuomo
 Rusanen, Väinö

SUOMEN ELINTARVIKE- TYÖLÄISTEN LIITTO SEL r.y.

Kaas, Asta Zitting, Arvo
 Riipinen,
 Anna-Maija
 Kellari, Anni Lemettinen,
 Pekka
 Herrala, Sirkka
 Rajala, Taisto Raittola, Heimo
 Nieminen, Eila
 Aavasaari, Väinö Moilanen, Erkki
 Hietanen, Olavi
 Rantakallio, Inkeri Sievinen, Marjatta
 Pokki, Irmeli
 Sutinen, Arvi
 Vesanen, Armi
 Talasmäki, Arto Rahikainen, Leo
 Husso, Aili

SUOMEN KIRJATYÖNTEKIJÄIN LIITTO r.y.

Lahtinen, Pekka Raitoharju, Pertti
 Rantanen, Viljo
 Suominen, Toive Lahtinen, Juhani
 Käyhkö, Pentti
 Rauhala, Raimo Väisänen, Jaakko
 Launonen, Mikko
 Yli-Eerola, Marja Ryyti, Raakel
 Saaristo, Kaija
 Leino, Pekka Rautiainen, Aulis
 Vettenranta, Aimo

SUOMEN LAIVANPÄÄLLYSTÖLIITTO r.y.

Nylund, Sven-Erik Sinisalo, Markus
 Trast, Veikko

SUOMEN MERIMIES UNIONI r.y.

Ahola, Risto Herdin, Robert
 Nelin, Per-Erik
 Mustapää, Pentti Anttila, Reijo
 Heinonen, Lauri

SUOMEN MUUSIKKOJEN LIITTO r.y.

Mononen, Juha Taivainen, Jorma
 Hakulinen, Ari

SUOMEN SOSIALI- DEMOKRAATTINEN SANOMALEHTIMIESLIITTO r.y.

Linnanahde, Matti
 Niemi, Lasse

SUOMEN SÄHKÖALAN- TYÖNTEKIJÄIN LIITTO r.y.

Wikholm, Hans Helander, Jouko
 Kaartinen, Pentti
 Yliharju, Gunnar
 Puustinen, Hannu
 Järvinen, Matti Söderholm, Jack
 Merikoski, Heikki
 Talala, Paavo Backman, Johan
 Honkanen, Veikko
 Järveläinen, Rimmistö, Keijo
 Markku Lax, Eero

TEKNISTEN JA ERIKOISAMMATTIEN LIITTO r.y.

Mattila, Juhani Lindberg, Pekka
 Niemi, Anja
 Suomi, Maire Willman, Lauri
 Grönnvall, Ralf

TEKSTIILILAITOSMIESTEN LIITTO r.y.

Mauri, Teuvo Kurvinen, Emil

TEKSTIILI- JA VAATETUS- TYÖVÄENLIITTO TVL r.y.

Lantela, Mirjami Saari, Anna-Liisa
 Sassila, Raili
 Helen, Anneli Siivonen, Raili
 Metsiö, Raili
 Toivola, Vuokko Mustonen, Aune
 Laakso, Maritta
 Järvinen, Eino Nurmi, Reijo
 Oksanen, Marja
 Karttunen, Hannu Kilpeläinen,
 Talvikki
 Ernälä, Aila
 Turunen, Pirkko Pöyhönen, Helvi
 Pohjanen, Teuvo
 Pelander, Anni Hanka, Kari
 Stålhammar,
 Henni
 Kuusela, Kaija Luoma, Tuula
 Salonen, Irja
 Pulkkinen, Raimo Rostedt, Eino
 Vilhunen, Raija

TOIMITTAJALIITTO r.y.

Uljás, Risto Kihlström, Lars
 Hongisto, Kari

VIRKAMIESTEN JA TYÖNTEKIJÄIN YHTEISJÄRJESTÖ VTY r.y.

Ihalainen, Eino Kihlström, Veijo
 Kovanen, Raimo
 Kiuru, Tauno Mälkiä, Jouko
 Jokinen, Matti
 Lepomäki, Sinikka Tapaninen, Eeva
 Veijalainen,
 Jaakko
 Luoma-aho, Rönkkö, Liisa
 Marja-Liisa Vaakanainen,
 Elina
 Koskinen, Paavo Reinikainen,
 Anna-Liisa
 Hakala, Jorma
 Koskela, Sulo Frilander, Keijo
 Laaksonen, Teppo
 Laherto, Timo Maisonlahti, Reino
 Oksanen, Aimo
 Tuhkanen, Tapio Kytömäki, Eelis
 Kangasniemi,
 Pauli

Järvitalo, Olavi	Rautarinta, Risto	Syrjänen, Lasse	Vahtera, Pentti
Peltola, Raimo	Hakala, Aimo	Kettunen, Risto	Kinanen, Urpo
Vähämäki, Toivo	Ketonen, Tuija	Mäkinen, Risto	Mettomäki, Viljo
Törmänen, Pirkko	Vainionpää, Matti	Rahkonen, Eero	Lehti, Aaro
Roivas, Väinö	Rantanen, Seija		Taipalus, Tauno
Ropponen,	Niemelä, Risto		Järvenmäki, Risto
Markku	Varho, Arto		Ahonen, Pertti
Mikkola, Timo	Ahonen, Seppo		Vingisaar, Jaan
	Arvola, Väinö		
	Laitinen, Marja	YLEINEN LEHTIMIESLIITTO r.y.	
	Piippo, Raimo	Siivonen, Seppo	Korhonen, Heikki
	Penttinen, Kari		Nenonen, Marjatta
	Ahven, Viktor		
	Björkgård,		
	Jan-Erik		

Jäsenistö

Vuoden 1984 päättyessä SAK:hon kuului 28 jäsenliittoa.

SAK:n jäsenmäärä oli 31. 12. 1984 1 051 860, josta miehiä 595 886 ja naisia 455 974.

Jäsenliitot ja niiden jäsenmäärät samoin kuin jäsenistön jakautuminen miehiin ja naisiin ilmenevät seuraavista tilastoista.

JÄSENLIITTOJEN JÄSENMÄÄRÄT 31.12.1984 VERRATTUNA 31.12.1983

Liitto	1983	1984	+	—	%
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT r.y.	40 738	41 581	+	843	2,0
Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto HRHL r.y.	44 173	45 369	+	1 196	2,6
Ilmailualan Unioni r.y.	2 456	2 454	—	2	0,1
Järjestötoimitsijain Liitto r.y.	248	264	+	16	6,1
Kemian Työntekijäin Liitto r.y.	20 736	20 543	—	193	0,9
Kiinteistötyöntekijäin Liitto r.y.	11 584	10 493	—	1 091	10,4
Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto r.y. ²⁾	15 870	16 100	+	230	1,4
Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto KTV r.y. ¹⁾²⁾	170 275	173 500	+	3 225	1,8
Lasi- ja Posliinityöväen Liitto r.y.	5 631	5 371	—	260	4,8
Liiketyöntekijäin Liitto r.y.	95 338	100 323	+	4 985	5,0
Maaseututyöväen Liitto r.y.	23 494	24 249	+	755	3,1
Metallityöväen Liitto r.y. ¹⁾²⁾	154 032	151 658	—	2 374	1,6
Paperiliitto r.y. ²⁾	51 064	51 167	+	103	0,2
Puutyöväen Liitto r.y. ²⁾	47 837	44 058	—	3 779	8,6
Rakennustyöläisten Liitto r.y.	85 638	93 902	+	8 264	8,8
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL r.y. ²⁾	39 053	39 000	—	53	0,1
Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y.	26 876	27 635	+	759	2,7
Suomen Laivanpäälystöliitto r.y. ¹⁾	2 836	2916	+	80	2,7
Suomen Merimies-Unioni r.y. ¹⁾	10 133	10 246	+	113	1,1
Suomen Muusikkojen Liitto r.y.	2 663	2 962	+	299	10,1
Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto r.y.	412	405	—	7	1,7
Suomen Sähköalantyöntekijäin Liitto r.y. ²⁾	27 094	27 350	+	256	0,9
Teknisten ja Erikoisammattien Liitto r.y.	9 802	10 777	+	975	9,0
Tekstiililaitosmiesten Liitto r.y.	1 101	1 050	—	51	4,9
Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto r.y. ²⁾	41 835	42 478	+	643	1,5
Toimittajaliitto r.y.	150	170	+	20	11,8
Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestö VTY r.y. ²⁾³⁾	111 649	105 530	—	6 119	5,8
Yleinen Lehtimiesliitto r.y.	304	309	+	5	1,6
Yhteensä	1 043 022	1 051 860	+	8 838	0,8

1) kokonaisjäsenmäärä mukaan lukien VTY:n kautta järjestäytyneet. KTV 180 500, Laivanpäälystöliitto 3 136, Merimies-Unioni 11 366 ja Metalliliitto 157 658. 2) Arvio 3) S Poliisien L eronnut VTY:n jäsenyydestä 16. 10. 84 (j.m. 7 013).

Henkilöstö

Vuoden 1984 lopussa oli SAKin palveluksessa 141 henkilöä. Tämän lisäksi vuoden lopussa oli määräaikaissa työsuhteessa 6 työntekijää ja 3 projektityöntekijää. Eläkkeellä oli 21 ja perhe-eläkettä sai 4 henkilöä.

Hallinto-osasto

HALLINTOJAOSTO

Puheenjohtaja Pertti Viinanen
Puheenjohtajan sihteeri Marja-Leena Jylhä
II puheenjohtaja Olavi Hänninen
II puheenjohtajan sihteeri Sirpa Ilola
III puheenjohtaja Raimo Kantola
III puheenjohtajan sihteeri Irma Raunio

Sihteeri Lauri Ihalainen
Sihteerin sihteeri Marja-Leena Pihlman
Sihteeri Simo Elomaa 31.12.84 saakka
Pekka Ahmavaara 1.1.85 alkaen
Sihteerin sihteeri Aulikki Liukko
Hallinto-osaston sihteeri Irene Vähätalo 31.12.84 saakka
Suunnittelusihteeri Pentti Öhman
Hallinto-osaston ja suunnittelusihteerin sihteeri Sinikka Ahtiainen 1.11.84 alkaen
Virkailija Marja-Leena Hakkarainen

JÄSENLIITTOJEN JÄSENISTÖN JAKAUTUMINEN 31.12.1984

Liitto	miehiä	%	naisia	%	yhteensä
Auto ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT r.y.	38 447	92,5	3 134	7,5	41 581
Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto HRHL r.y.	7 008	15,4	38 361	84,6	45 369
Ilmailualan Unioni r.y.	1 993	81,2	461	18,8	2 454
Järjestötoimitsijain Liitto r.y.	146	55,3	118	44,7	264
Kemian Työntekijäin Liitto r.y.	12 224	59,5	8 319	40,5	20 543
Kiinteistötyöntekijäin Liitto r.y.	3 289	31,3	7 204	68,7	10 493
Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto r.y. ²⁾	5 310	33,0	10 790	67,0	16 100
Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto KTV r.y. ^{1,2)}	55 860	32,2	117 640	67,8	173 500
Lasi- ja Posliinityöväen Liitto r.y.	3 144	58,5	2 227	41,5	5 371
Liiketyöntekijäin Liitto r.y.	19 487	19,4	80 836	80,6	100 323
Maaseututyöväen Liitto r.y.	20 010	82,5	4 239	17,5	24 249
Metallityöväen Liitto r.y. ^{1,2)}	122 388	80,7	29 270	19,3	151 658
Paperiliitto r.y. ²⁾	37 977	74,2	13 190	25,8	51 167
Puutyöväen Liitto r.y.	30 972	70,3	13 086	29,7	44 058
Rakennustyöläisten Liitto r.y.	87 285	93,0	6 617	7,0	93 902
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL r.y. ²⁾	20 000	51,3	19 000	48,7	39 000
Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y.	13 129	47,5	14 506	52,5	27 635
Suomen Laivanpäälystöliitto r.y. ¹⁾	2 870	98,4	46	1,6	2 916
Suomen Merimies-Unioni r.y. ¹⁾	6 305	61,5	3 941	38,5	10 246
Suomen Muusikkojen Liitto r.y.	2 404	81,2	558	18,8	2 962
Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto r.y.	322	79,5	83	20,5	405
Suomen Sähköalantyöntekijäin Liitto r.y. ²⁾	26 100	95,4	1 250	4,6	27 350
Teknisten ja Erikoisammattien Liitto r.y.	5 213	48,4	5 564	51,6	10 777
Tekstiililaitosmiesten Liitto r.y.	1 049	99,9	1	0,1	1 050
Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto TVL r.y. ²⁾	3 478	8,2	39 000	91,8	42 478
Toimittajaliitto r.y.	110	65,0	60	35,0	170
Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestö VTY r.y. ^{2>3)}	69 172	65,5	36 358	34,5	105 530
Yleinen Lehtimiesliitto r.y.	194	62,8	115	37,2	309
Yhteensä	595 886	56,7	455 974	43,3	1 051 860

¹⁾ kokonaisjäsenmäärä mukaan lukien VTY:n kautta järjestäytyneet: KTV 180 500, Laivanpäälystöliitto 3 136, Merimies-Unioni 11 366 ja Metalliliitto 157 658. ²⁾ Arvio ³⁾ s Poliisien L eronnut VTY:n jäsenyydestä 16. 10. 84 (j.m. 7 013).

KANSAINVÄLINEN JAOSTO

Kansainvälinen sihteeri Markku Jääskeläinen
Kansainvälinen toimitsija Hannu Ohvo
Kielenkääntäjä Raili Blom
Kv. jaoston sihteeri Helena Hämäläinen

Virkailija Liisa Tervahartiala

Talousosasto

Taluspäällikkö Rauno Kousa
Taloussihteeri Ossi Viljakainen
Toimistopäällikkö Anneli Roine
Taluspäällikön sihteeri Ritva Virolainen
Isännöitsijä Aimo Parrila
Kirjanpitäjä Raija Mankinen
Kassanhoitaja Else Vanhanen
Kassavirkailija Riitta Riihonen
Henkilöstövirikailija Helena Kinnunen
Kielenkääntäjä Bertel Stenius
Konekirjoittaja Aino Peltonen
Vastaava tekstinkäsittelijä Ulla Vetenranta
Tekstinkäsittelijä Riitta Kulmala
Tekstinkirjoittaja Helena Beck
Vastaava virkailija Leena Kyöstiä
Virkailija Irmeli Kivivuori
Virkailija Erja Tolvanen
Vt. virkailija Jaana Pennanen
Puhelinvaihteen hoitaja Seija Kettunen
Puhelinvaihteen hoitaja Orvokki Virtanen
Emäntä Maire Bergqvist
Vahtimestari Leo Paukku
Vahtimestarin apulainen Jouko Räsänen
Autonkuljettaja Esko Peura
Vt. virkailija Leila Vanttinen
Lähetä Tuula Kourunen
Vt. lähetä Sari Hemissi
Autolähetä Jorma Virtanen
Siivooja Helga Hartikka
Siivooja Kaija Viinikka
Siivooja Raija Korkalainen
Siivooja Pirjo Koivula
Siivooja Seija Nylander

AMMATIYHDISTYSARKISTO

Arkistonhoitaja Raili Oittinen
Arkistovirkailija Pirjo Haapanen
Tutkija Marjaana Valkonen
Arkistojärjestäjä Pekka Kalliokoski

Sopimusosasto

SOPIMUSJAOSTO

III puheenjohtaja Raimo Kantola
III puheenjohtajan sihteeri Irma Rautio
Sopimussihteeri Sakari Tusa
Sopimussihteeri Raimo Kärkkäinen
Sopimussihteeri Heikki Kettunen
Rationalisointisihteeri Antti Mattila
Sopimusjaoston sihteeri Tuula Suojanen

TALOUSPOLIITTINEN JAOSTO

Talouspoliittinen sihteeri Antero Tuominen
Tutkimussihteeri Turo Bergman
Tutkimussihteeri Pekka Hemmilä
Tutkimussihteeri Ismo Luimula
Tutkimussihteeri Sisko Seppä
Vs. tutkimussihteeri Peter Boldt
Tekninen tilastos sihteeri Terttu Laitala
Tal.pol. jaoston sihteeri Marja Peltonen
Virkailija Anja Savolainen

OIKEUDELLINEN JAOSTO

Vastaava lakimies Kirsti Palanko-Lauka
Lakimies Tuomo Mäkinen
Lakimies Jorma Palola
Lakimies Jorma Rusanen
Lakimies Olavi Sulkunen
Lakimies Arjo Suonperä
Oikeudellisen jaoston sihteeri Ritva Kivelä
Virkailija Paula Kivivuori-Meri
Virkailija Merike Ottosson

Sosiaaliosasto

Sosiaalsihteeri Lauri Kaarisalo
Työsuojelusihteeri Matti Huttunen
Toimitsija Kaija Kallinen
Vt. toimitsija Raili Köninki
Työsuojelutoimitsija Jussi Koivu
Yritysdemokratias sihteeri Matti Kopperi
Toimitsija Seppo Niininen
Asiantuntijalääkäri Markku Toropainen
Sosiaaliosaston sihteeri Marjut Karjalainen
Virkailija Irma Tornberg

Järjestöosasto

JÄRJESTÖJAOSTO

Järjestösihteeri Pekka Sarkkinen
Naiss sihteeri Vieno Hämäläinen
Nuorisosihteeri Eero Heinäluoma
Ruotsinkielinen sihteeri Kerstin Berg
Toimitsija Toivo Kyllönen
Toimitsija Eine Mikkonen
Toimitsija Timo Roppola
Toimitsija Kauko Viitala
Järjestöjaoston sihteeri Ulla Hämäläinen
Virkailija Vuokko Kempainen
Virkailija Eva Fager
Virkailija Kaisa Sember
Virkailija Auli Viikki

Piiritoimistot

SAK:n HÄMEEN PIIRITOIMISTO
Piirisihteeri Seppo Jokela
Virkailija Kirsti Bister

SAK:n ITÄ-SUOMEN
PIIRITOIMISTO
Piirisihteeri Pentti Immonen
Piirisihteeri Raimo Laulainen
Virkailija Helga Vanttinen

SAK:n KESKI SUOMEN
PIIRITOIMISTO
Piirisihteeri Reino Termas
Virkailija Eila Hakala

SAK:n KYMEN PIIRITOIMISTO
Piirisihteeri Kai Ritala
Virkailija Leila Oderma

SAK:n LAPIN PIIRITOIMISTO
Piirisihteeri Seppo Törmälä
Virkailija Maija-Liisa Kaasinen

SAK:n OULUN PIIRITOIMISTO
Piirisihteeri Seppo Partinen
Piirisihteeri Tatu Moilanen
Virkailija Sointu Seppänen
Puhelinvaihteenhoitaja Riitta-Liisa
Keinänen

SAK:n TURUN JA PORIN
SEUDUN PIIRITOIMISTO
Piirisihteeri Seppo Ansamaa
Piirisihteeri Tauno Rosten
Virkailija Raija Ahlroos

SAK:n VAASAN PIIRITOIMISTO
Piirisihteeri Erkki Varpula
Virkailija Tarja Lyttinen

Koulutusosasto

KOULUTUSJAOSTO
Koulutussihteeri Jari-Pekka Jyrkänne
Koulutustoimitsija Reijo Päiväranta
Koulutustoimitsija Pentti Vainio
Koulutustoimitsija Terttu Vántänen
Koulutustoimitsija Hannu Rosengren
Koulutusosaston sihteeri Lea Niinimä-
ki
Virkailija Helvi Teppo

Tiedotusosasto

TIEDOTUSJAOSTO
Tiedotuspäällikkö Sakari Montonen
Tiedotussihteeri Tom Saxén
Tiedotussihteeri Veli Pelkonen
Vt. toimittaja Taina Kanerva
Julkaisutoimittaja Kirsti Kekkonen-
Montonen
Av-toimittaja Raili Kangas
Virkailija Marja-Leena Havia
Virkailija Leena Halonen

SAK PALKKATYÖLÄINEN
Päätoimittaja Kari Arola
Toimitussihteeri Jouni Jokisalo
Toimitussihteeri Kerttu Vainio

LÖNTAGAREN
Päätoimittaja Tom Saxén
Toimitussihteeri Hans Jern
Toimitussihteeri Christina Nordgren-
Siivonen

SAK TIEDOTTA
Vastaava toimittaja Kirsti Kekkonen-
Montonen

Tiedotusosaston sihteeri Hilka Juka-
rainen

Hakaniemen Merikiinteistö Oy

Toimitusjohtaja Aimo Parrila
Virkailija Riitta Riihonen

Asunto Oy Sakin pirtti

Kiinteistönhoitaja Kate Honkanen

Suomen Ammattiliittojen Lomajärjestö SAL r.y.

Toiminnanjohtaja Raili Pakarinen

Jäsenyydet ja osakkuudet

Yhdistykset

Invalidiliitto r.y., Kotimaisen Työn
Liitto r.y., Kuluttajaneuvontaliitto r.y.,
Lomaliitto r.y., Menetelmätekninen
Yhdistys r.y., Perhelomat r.y.,
Pohjola-Norden r.y., Rationalisointiliit-
to r.y., Solaris-lomat r.y., Suomen Am-
mattiliittojen Lomajärjestö SAL r.y.,
Suomen YK-liitto r.y., Suomi-
Neuvostoliitto-Seura r.y., Työväen
Kuntoliitto r.y., Työväen Sivistysliitto
r.y., Vuokralaisten Keskusliitto r.y.,
Kansan Sivistysrahaston Kannatusyh-
distys r.y., Työterveyssäätiön Kanna-
tususyhdistys r.y., Työväen Taloudellisen
Tutkimuslaitoksen Kannatusyhdistys
r.y.

Säätiöt

Ammattienedistämislaitoksen Säätiö,
Asuntosäätiö, Kansan Sivistysrahaston
säätiö, Kuntolomatoiminnan Tutki-
mussäätiö, Pohjois-Suomen Teollisuus-
opiston Säätiö.

Yhtiöt

Aremainos Oy, Hakaniemen Merikiin-
teistö Oy, Kantava Oy, Kustannusosa-
keyhtiö Tammi, Matkatoimisto Oy Lo-
mamatka, Matkatoimisto Matkarengas
Oy, Tilintarkastusrengas Oy, Työväen
Akatemian Kannatusosakeyhtiö, Työ-
väen Rakennuttamispalvelu Oy, Ay-
Tilipalvelu Oy.

Osuuskunnat

Asuntokeskuskunta Etelä-Suomen Ha-
ka, Osuusliike Elanto, Osuuspankki
Yhteistuki, Rakennuskunta Haka,
Valtakunnallinen Vuokratalo-Osuus-
kunta.

Kansainväliset ammatilliset järjestöt

EAY, PAY, TUAC, VAKL.

**SAK:n
tilinpäätös
1.1.—31.12.1984**

SAK r.y:n tilinpäätös 31.12.1984

1 YLEISET PERIAATTEET

Tilinpäätös on laadittu seuraavien yleisten laatimisperiaatteiden mukaan:

1.1. SAKin kansanopistot, Ammattiyhdistysopisto ja Pohjolan Opisto, ovat valtionapua nauttavia, erillisiä kustannusvastuisia yksiköitä, jotka pitävät toiminnastaan erillistä kirjanpitoa ja vastaavat myös taloudenhoidostaan ja valtionavun tilityksistään Kouluhallitukselle.

1.2. Opistojen kirjanpito on tilinpäätöksenä yhdistetty SAKin tuloslaskelmaan omina SAKin varsinaisen toiminnan osina ennen varainhankintaa. Opistojen tase-erät on tilinpäätöksessä yhdistetty SAKin taseeseen velka- ja saatavasuhteet eliminoiden. Opistojen tuloslaskelmat ja taseet sisältyvät liitteinä tilinpäätökseen.

2 YKSITYISKOHTAISEMPIA ERITTELYJÄ

2.1. SAKin varsinaiseen toimintaan liittyvät valtionavut on esitetty varsinaisen toiminnan osastokohtaisissa tuotoissa. Nämä valtionavut ovat seuraavasti

Ammattiyhdistysarkisto	237.940,42
Solidaarisuustoiminta	<u>255.403,02</u>
Yhteensä	493.343,44

2.2. Opistojen valtionavut ovat seuraavasti

Ammattiyhdistysopisto	6.026.076,62
Pohjolan Opisto	<u>1.727.082,92</u>
Yhteensä	7.753.159,54

2.3. Opistojen investointiavustukset!

Pohjolan Opistolle myönnetty	
250.000 mk, josta vuonna 1984 saatu	225.000,00

2.4. Palkkoja, palkkioita ja eläkkeitä on maksettu seuraavasti

SAK	16.312.921,15
Ammattiyhdistysopisto	6.693.182,00
Pohjolan Opisto	<u>1.959.379,91</u>
Yhteensä	24.965.483,06

3 ENEMMISTÖOSAKKUUDET

SAK omistaa osake-enemmistön seuraavista kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöistä

	Osuus osakepääomasta
Hakaniemen Merikiinteistö Oy	51,79 %
Kiinteistö Oy Sarviniitynkatu 4 (Kerava)	100,00 %
Kiinteistö Oy Laurinkatu 41 (Lohja)	69,00 %
Asunto Oy Sakinpirtti	100,00 %

4 HENKILÖSTÖ

SAKin ja opistojen palveluksessa oli 31. 12. 1984

	1984	1983
SAK	141	135
Ammattiyhdistysopisto	72	71
Pohjolan Opisto	<u>22</u>	<u>23</u>
	235	229

5 YLI/ALIJÄÄMÄ

SAKin ja opistojen yli/alijäämät ovat ennen eliminointia tilikaudelta*.

SAK	+12.353.824,40
Ammattiyhdistysopisto	+ 403.549,63
Pohjolan Opisto	<u>-h 45.278,26</u>
Yhteensä	+12.802.652,29

6 EHDOTUS YLIJÄÄMÄN KÄYTÖSTÄ

Ylijäämä ehdotetaan liitettäväksi omaan pääomaan.

TUOSLASKELMA 1.1.—31.12.1984

VARSINAINEN TOIMINTA

OSASTOKOHTAISET TUOTOT

Toimintatuotot	1.871.563,86
Palvelutuotot	2.407.775,40
Lehtituotot	1.956.924,25
Valtionavut	493.343,44
Muut avustukset	331.430,80
Tulonoikaisut ja siirrot	450.000,00
Muut toim.tuotot	64.072,82
Tuotot yhteensä	7.575.110,57

OSASTOKOHTAISET KULUT

Toimintakulut	8.006.276,38
Toimistokulut	2.445.153,94
Vuokrat ja yhtiövastikkeet	1.783.864,99
Lehtikulut	2.635.329,45
Solidaarisuuskulut	801.191,70
Kulut yhteensä	15.671.816,46
Kulujäämä	8.096.705,89

HENKILÖSTÖKULUT

Palkat ja palkkiot	16.312.921,15
Sosiaalikulut	4.683.871,65
Muut henkilöstökulut	3.259.594,60
Henkilöstökulut yhteensä	24.256.387,40
Kulujäämä	32.354.304,61

YLEISET KULUT

Jäsenmaksukulut	2.062.401,96
Tulonoikaisut ja -siirrot	451.211,32
Yleiset kulut yhteensä	2.513.613,28

AMMATTIYHDISTYSOPISTO

Tuotot	11.966.099,03
Valtionapu	6.026.076,62
Kulut	14.266.601,82
Ammattiyhdistysopisto yhteensä	3.725.573,83

POHJOLAN OPISTO

Tuotot	1.981.346,88
Valtionapu	1.727.082,92
Kulut	3.502.610,74
Pohjolan Opisto yhteensä	205.819,06
Varsinaisen toiminnan kulujäämä	30.935.313,68

VARAINHANKINTA

Jäsenmaksutuotot	36.501.489,51
Vuokratuotot	7.729.193,38
Korkotuotot	1.141.665,21
Osinkotuotot	4.062.918,20
Muut tuotot	10.770.426,90
Tuotot yhteensä	60.205.693,20
Vuokra- ja yhtiövastikekulut	4.452.348,30
Varainhankinta yhteensä	55.753.344,90

KORKOKULUT

Korkokulut	8.027.535,90
Omatoiminen tuottojäämä	16.790.495,32

POISTOT

Rakennuksista	1.612.495,35
Kalustosta	962.843,98
Muista pitkävaikutteisista menoista	312.503,70
Muista pitkäaikaisista sijoituksista	300.000,00
Poistot yhteensä	3.187.843,03
Tilikauden tulos	13.602.652,29

VARAUSTEN LISÄYS

Edustajakokousvarauksen lisäys	800.000,00
Ylijäämä	12.802.652,29

TASE 31.12.1984

VASTAAVAA		VASTATTAVAA	
RAHOITUSOMaisuUS		VIERAS PÄÄOMA	
Rahat ja pankkisaamiset	23.211.933,51	LYHYTAIKAINEN	
Myyntisaamiset	1.432.356,73	Ostovelat	2.646.011,21
Tilityssaamiset	656.397,65	Siirtovelat	7.481.664,23
Lainasaamiset	2.175.079,17	Muut lyhytaikaiset velat	<u>9.302.664,64</u>
Ennakkomaksut	9.421,00	Lyhytaikainen yhteensä	19.430.340,08
Jäsenmaksusaamiset	9.600.000,00		
Siirtosaamiset	<u>1.184.039,70</u>	PITKÄAIKAINEN	
Rahoitusomaisuus yhteensä	38.269.227,76	Lainat rahalaitoksilta	58.529.732,16
		Eläkelainat	10.065.574,41
VAIHTO-OMaisuUS		Muut pitkäaikaiset velat	<u>26.000,00</u>
Tavarat	216.476,96	Pitkäaikainen yhteensä	68.621.306,57
KÄYTTÖOMaisuUS JA MUUT		VARAUKSET	
PITKÄVAIKUTTEISET MENOT		Edustajakokousvaraus	1.866.035,05
Maa- ja vesialueet	398.861,76		
Rakennukset	31.771.901,47	OMA PÄÄOMA	
Kalusto	2.310.763,03	RAHASTOT	
Osakkeet ja osuudet	9.968.957,88	Solidaarisuusrahasto	1.113.215,41
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>655.114,88</u>	Kulttuurirahasto	990.157,32
Käyttöomaisuus yhteensä	45.105.599,02	Rakennusrahasto	8.283.580,46
		Vararahasto	<u>466.767,49</u>
MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET		Rahastot yhteensä	10.853.720,68
Kiinteistö- ja asunto-osakkeet	26.811.719,49		
Muut osakkeet, osuudet ja rahoitusarvo-		PÄÄOMA	
paperit	<u>34.877.598,17</u>	Pääoma 1.1.	31.706.566,73
Muut pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä	61.689.317,66	Ylijäämä	<u>12.802.652,29</u>
		Pääoma yhteensä	<u>44.509.219,02</u>
		Oma pääoma yhteensä	55.362.939,70
Vastaavaa yhteensä	<u>145.280.621,40</u>	Vastattavaa yhteensä	<u>145.280.621,40</u>

SAK:n tilinpäätös 1.1.—.31.12.1984

Tilinpäätöksen liitetiedot

1	Annetut pantit omien velkojen vakuutena				40.750.000,00
	Kiinnitettyt haltijavelkakirjat				38.432.000,00
	Osakkeet ja muut arvopaperit kirjanpitoarvosta				
2	Eläkesitoumuksista johtuvat vastuut				5.607.748,00
3	Tilinpäätökseen liittyy Ammattiyhdistysopiston ja Pohjolan Opiston erilliset tuloslaskelmat ja taseet				
4	Oman pääoman muutokset				
	Rahastot				
	SAK				
	Solidaarisuusrahasto 1.1.	1.112.004,09			
	Lisäys	450.000,00			
	Käyttö	448.788,68	1.113.215,41		
	Kulttuurirahasto 1.1.	920.785,55			
	Lisäys	80.371,77			
	Korko	92.000,00			
	Käyttö	103.000,00	990.157,32		2.103.372,73
	Ammattiyhdistysopisto				
	Rakennusrahasto 1.1.		7.830.580,46		
	Vararahasto 1.1.		466.767,49		8.297.347,95
	Pohjolan Opisto				
	Rakennusrahasto				453.000,00
	Rahastot yhteensä				10.853.720,68
	Pääoma 1.1.				
	SAK	29.560.363,05			
	Edellisen tilikauden ylijäämä	2.445.115,44	32.005.478,49		
	Ammattiyhdistysopisto	— 417.826,45			
	Edellisen tilikauden ylijäämä	+ 310.728,22	— 107.098,23		
	Pohjolan Opisto	93.096,65			
	Edellisen tilikauden alijäämä	— 284.910,18	— 191.813,53		31.706.566,73
	Tilikauden ylijäämä				12.802.652,29
	Pääoma yhteensä				44.509.219,02

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Tuloslaskelma	Pääkirja	Ammattiyhdistysopiston kirjanpitoaineisto
Tase	Päiväkirja	Pohjolan Opiston kirjanpitoaineisto
Tase-erittely	Velallisreskontra	

Helsinki 4. päivänä maaliskuuta 1985

Olavi Heikkilä
Matti Heikkilä
Tarja Pajunen
Sybil S.
Matti Väätäinen
Kajander Schultze
Vilho Toikkonen
Jouko L.
Urho Lehto

Pasi Lahti
Matti Ojala
Veikko Lehto
Jani P.
Kalevi Haanen
Esa H.
Nina J.
Heikki P.
Jarmo K.
Gunnar T.
f. f.

Edellä esitetty tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitoalan mukaisesti.

Helsingissä maaliskuun 13 p:nä 1985

Matti Kanerva
Matti Kanerva

Arto Kuusiola
Arto Kuusiola
HTM

Kalevi Koskivirta
Kalevi Koskivirta
HTM

Tilintarkastuskertomus

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n 14.—17. 6. 1981 pidetyn varsinaisen edustajakokouksen valitsemina tilintarkastajina olemme suorittaneet järjestön vuoden 1984 tilintarkastuksen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa. Tarkastuksemme tuloksena esitämme seuraavaa:

- hallituksen valitsemana on jatkuvaa tarkastusta suorittanut Tilintarkastusrengas Oy ja tarkastustyön on suorittanut Tapio Luoma HTM
- tilinavaus perustuu edellisen vuoden vahvistettuun tilinpäätökseen
- kirjanpito on hyvän kirjanpitoalan mukaisesti järjestetty ja tiliviennit perustuvat hyväksyttäviin tositteisiin
- tilinpäätös on oikein johdettu kirjanpidosta ja osoittaa mk 12.802.652,29 suuruista ylijäämää. Taseen loppusumma on mk 145.280.621,40
- keskusjärjestön omistamat arvopaperit ovat tallessa ja samoin vapaana olevat kiinnitetyt haltijavelkakirjat
- omaisuuden turvaavat vakuutukset ovat voimassa. Keskusjärjestöllä on lakimääräiset ja sopimusten edellyttämät henkilövakuutukset.

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä hallitukselle ja muille tilivelvollisille vuodelta 1984.

Helsingissä 13. päivänä maaliskuuta 1985

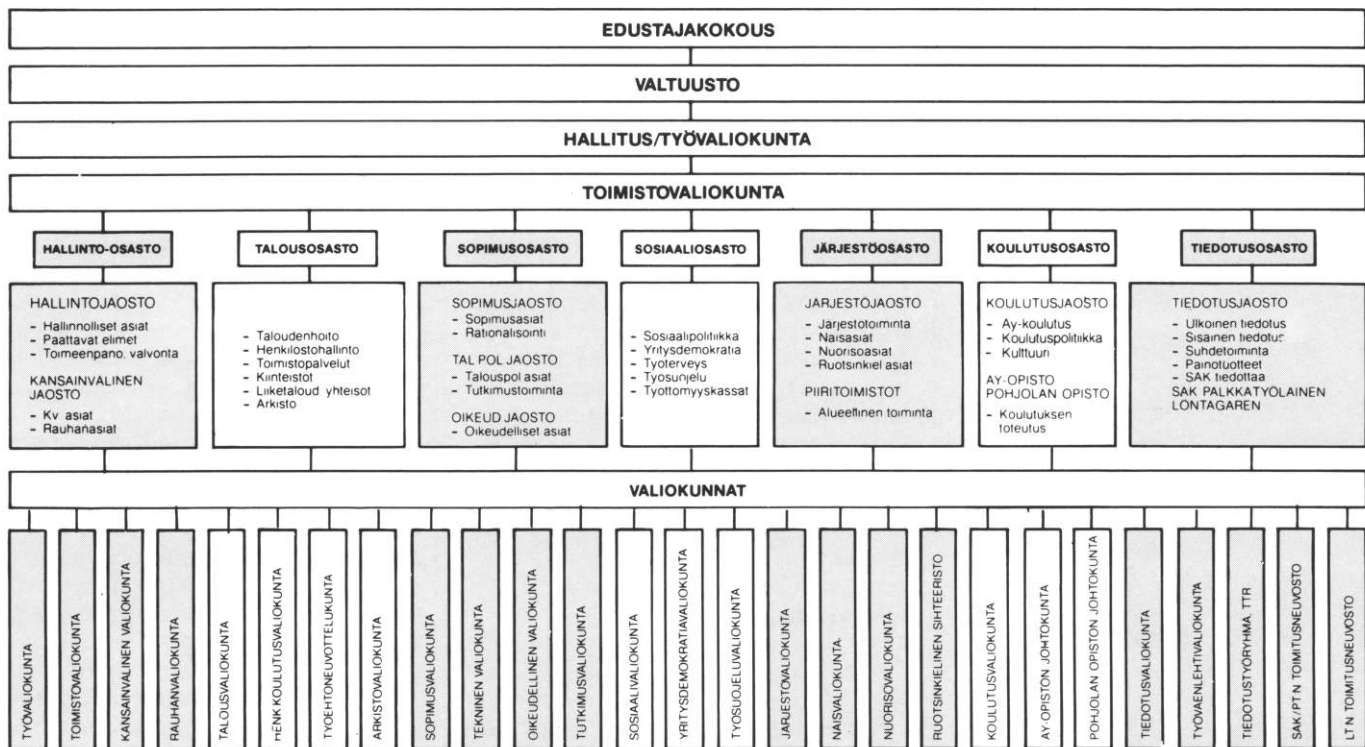
Matti Kanerva
Matti Kanerva

Arto Kuusiola
Arto Kuusiola
HTM

Kalevi Koskivirta
Kalevi Koskivirta
HTM

SAK:N HALLINTO- JA HENKILÖSTÖORGANISAATIO

Keskusjärjestön sääntöjen mukaan jokainen jäsenliitto valitsee edustajakokoukseen kutakin alkavaa 2 500 henkilöjäsentään kohti yhden edustajan ja riittävän määrän varaedustajia. Valtuustoon kuuluu kentän edustajia 192 sekä koko hallitus, eli 25 jäsentä. Valtuuston jäsenistä yhteensä 66 on naisia.

År 1984 de många krisernas år

År 1984 går till historien som ett år av försämrade internationella relationer. Särskilt förhållandena mellan stormakterna skärptes. Förhandlingar i syfte att avbryta och minska kapprustningen lyckades inte. Mänsklighetens oro för världsfreden ökade. Vad som får anses positivt är att konferensen i Stockholm om nedrustning och förtroendebyggande åtgärder fortsatt sitt arbete och att den internationella fredsrörelsen hållit ut i sina ansträngningar för nedrustning och avspänning.

År 1984 var en period av många kriser. Hungersnöd och avsaknad av elementära förutsättningar för en mänsklig existens visar att rikedomerna på detta klot är orättvist fördelad. Industrieländerna har inte burit det ansvar för utvecklingsländerna som tillkommer dem.

FFC deltog som central kraft i vårt lands fredsrörelse i de fredsevenemang som anordnades i Finland och i annat fredsarbete. FFC fattade under verksamhetsåret också betydande ekonomiska beslut till stöd för solidaritetsverksamheten.

Den internationella ekonomiska utvecklingen var under verksamhetsåret instabil. Den ekonomiska tillväxten ledde inte till någon märkbar förbättring av sysselsättningsläget. Den högerinriktade ekonomiska politikens tillämpningar i olika länder innebar angrepp på bl.a. löntagarnas köpkraft och socialskydd. Ekonomisk-politiskt rättesnöre var ökat inflytande för marknadskrafterna i den ekonomiska politiken och arbetsmarknadsrelationerna. Facket fick i olika länder föra en hård kamp för att

försvara sina medlemmar och trygga deras rättigheter. Motsättningarna är flagranta i många länder, däribland England där gruvarbetarna kämpade för sitt arbete och sin framtid.

FFC förde central arbetsmarknadsuppgörelse i hamn

Den ekonomiska tillväxten i Finland var 1984 mycket gynnsam i jämförelse med situationen i andra länder. FFC började redan 1983 bygga upp en arbetsmarknadspolitisk linje med tanke på en helhetsuppgörelse i medlemmarnas intresse. De interna förberedelserna för löpöte i gott samarbete mellan medlemsförbunden och de politiska grupperna i FFC. Målsättningarna för en central uppgörelse avvägdes gemensamt.

Förhandlingarna präglades av arbetsgivarens ovilja att träffa en central arbetsmarknadsöverenskommelse. FFCs fullmäktige ansåg det mycket viktigt att nå de mål som satts för inkomstuppgörelsen. För att göra detta var FFC nödsakat att tillgripa hot om samstrejk. Detta hot återkallades när FFCs fullmäktige, visserligen efter omröstning, ansåg att förlikningsmannen Pekkanens medlingsförslag på ett acceptabelt sätt uppfyllde huvudkraven. Utan FFCs beslutsamma handlingslinje hade det inte varit möjligt att uppnå en central arbetsmarknadsuppgörelse. Uppgårelsen innehöll utom löneförhöjning bl.a. indexvillkor, låglönepott, arbetstidsförkortning, totalrevision av arbetslöshetsskyddet och åtgärder av regeringen för att öka bostadsproduktionen och antalet dagvårdsplatser.

FFCs fullmäktige godkände inte regeringens principbeslut om att höja konventionalböterna utan samband med utvecklande av spelreglerna.

Vissa medlemsförbund i FFC samt Akava som centralorganisation stannade utanför uppgörelsen. Den främsta orsaken till att vissa medlemsförbund inte anslöt sig till den centrala uppgörelsen såg man i löneuppgörelsens osolidariska form.

Framtidsutmaningar och intressebevakning

Vi vet att de kommande åren medför stora utmaningar för oss. Den nationalekonomiska tillväxten torde bli mycket liten, och bl.a. därför kommer kampen om en rättvis inkomstfördelning att stå i förgrunden. Arbetsgivarorganisationerna har stramat åt sin linje. Det fick vi många enstaka exempel på under verksamhetsåret. Den politiska förändringen har inneburit att hela arbetarrörelsens understöd och motsvarande politiska styrka har försvagats. På FFC ställs speciella krav när det gäller att främja materiell och andlig välfärd för löntagarna och deras familjer. Samhällssituationen och de förestående utmaningarna understryker också vikten av fackets inre samarbete. Solidaritet i arbetsmarknadspolitiken kräver ett starkt FFC och ett gott samarbete mellan centralorganisationen och förbunden.

När FFC sätter mål för avtalsförhandlingar accentueras behovet av att koncentrera sig på några viktiga huvud-

mål och förverkliga dessa. Samtidigt gäller det att gå in för att förbundens viktiga specialbehov kan införlivas med *den centrala uppgörelsen. Speciellt viktig* är medlemskårens aktiva medverkan i olika stadier av avtalsförhandlingarna.

FFC har till följd av de ekonomiska och politiska förändringarna och arbetsgivarpartens politik också blivit hänvisat till försvarsstrid. Trots att också den striden är viktig gäller det att mer än tidigare gå in för att det är facket som skall vara aktivt och ha initiativet. Detta kräver i sin tur att FFC också utvecklar sin egen verksamhet. Det har FFC under verksamhetsåret i själva verket satsat på. Det har stärkt grundvalen för den egna verksamheten genom att effektivisera forskningen, inleda en systematisk användning av datasystem och förbättra FFCs strategiska planering.

FFCs inflytande har byggt på en stor och ständigt växande medlemskår, engagerade medlemmar, en heltäckande organisation, inre samarbete inom organisationen och en stabil ekonomi. Det är tack vare dessa inre förutsättningar som FFC är den viktigaste arbetsmarknadsorganisationen på löntagarsidan.

Det är uppenbart att samma resurser som tidigare inte mera räcker till. Samhället och arbetslivet förändras snabbt. Den FFC-anslutna fackföreningsrörelsen bör förmå förutse och följa med denna förändring, alltid med medlemmarnas bästa för ögonen. Speciellt den teknologiska utvecklingen och de förändringar den medför i arbetslivet ställer nya krav på FFC också inom avtalspolitiken. FFCs och de anslutna förbundens organisatoriska struktur och politik för utvecklas i överensstämmelse med de krav som arbetslivet och samhället ställer. FFC bör i framtiden också mera satsa på att utveckla sin egen informationsverksamhet och göra denna så mångsidig som möjligt.

Arbetet på att utveckla strategin för FFCs verksamhet fortsätter.

Den ekonomiska utvecklingen

Den ekonomiska utvecklingen i Finland 1984 var mycket gynnsam redan tredje året i rad. Tillväxten påskyndades genom ökad efterfrågan från OECD området sedan slutet av 1983 — vår export ökade.

Totalproduktionen ökade 1984 enligt förhandsuppskattning knappt tre procent. Tillväxten var mycket snabb i skogsindustrin, metallindustrin, samfärdseln och el-, gas- och vattenförsörjningen. Svagast utvecklades byggnads-, särskilt husbyggnadsproduktionen.

Antalet investeringar var 1984 mindre än året innan. Både de privata och de offentliga investeringarna minskade. Däremot ökade konsumtionen lika mycket som totalproduktionen. Den offentliga konsumtionen ökade snabbare än den privata.

Varuexportens volym ökade 1984 med inemot 10 procent. Ökningen byggde enbart på ökad västexport. Östexportens värde var klart mindre än 1983. Exportens värde ökade i alla stora industrigrenar med undantag för livsmedels-, läsk- och tobaksindustrin.

Varuimportens volym var 1984 ungefär lika stor som året innan. När dessutom utbytesbalansen (terms of trade) lindrigt förbättrades uppkom i varuhandeln ett rekordöverskott på 6,2 mrd mk. År 1983 uppvisade bytesbalansen däremot ett underskott på 2 mrd mk. 1984 rådde i stort sett jämvikt.

Antalet sysselsatta var år 1984 ungefär 25 000 större än året förut. Då emellertid utbudet på arbetskraft var något större förblev arbetslöshetsgraden densamma som året innan, dvs. 6,1 procent. 1984 var i genomsnitt 157 000 personer arbetslösa.

Inflationen minskade år 1984. Från 1983 till 1984 steg konsumentprisen i genomsnitt 7,1 procent mot 8,4 procent

året innan. Från december 1983 till december 1984 steg konsumentprisindex 6,1 procent.

Löntagarnas nominella förtjänster ökade 1984 i genomsnitt 9,2 procent i jämförelse med året innan. Avtalslöneindex steg 6,7 procent. Realförtjänsterna ökade 1984 i genomsnitt 2 procent. Hushållens disponibla inkomst ökade under motsvarande tid något mera.

Avtalsverksamheten

Förhandlingarna om en inkomstpolitisk totaluppgörelse fortsatte på basis av de målsättningar som FFCs fullmäktige hade fastställt 26. 11. 1983 och som 21. 12. 1983 förelades AFC.

Enskildheter fattade styrelsen beslut om på sitt sammanträde den 9 januari — dock inte beträffande lönerna. Kortare arbetstid betraktades som ett av de viktigaste målen för avtalsrörelsen. Arbetstidsförkortningen borde inledas med de grupper som gör tungt arbete och vars arbetstid är längre än genomsnittet. I fråga om anställningstrygghet gick man in för att bringa avtalet om uppsägningskydd i överensstämmelse med arbetsavtalslagen, som reviderats 1983, och att förbättra det kollektiva skyddet. Till förhandlingsmålen hörde också fullföljande av totalrevisionen av utkomstskyddet för arbetslöshetstid, revision och modernisering av överenskommelserna mellan centralorganisationerna och revision av lönebestämmelserna för sjuktid.

Två veckor senare spikades lönehöjningskravet för det första avtalsåret, 125 penni i timmen eller 212 mark i månaden. Häri ingick låglönepott och regleringsmån. Detaljerna skulle man komma överens om vid förhandlingarna. Samtidigt preciserades målet för arbetstidsförkortning. Om avtalsperioden blev

två år skulle arbetstiden förkortas med 64 timmar i året. Lönehöjningsmålet för det andra avtalsåret — 125 penni i timmen eller 212 mark i månaden — fattade styrelsen beslut om den 17 februari.

I början av februari kom AFC med sitt bud. AFC och AAC föreslog ett tvåårigt avtal med ett lönepåslag på 1,5 procent 1. 3. 1984 och 2 procent ett år senare. Arbetstiden var man redo att förkorta med 24 timmar börjande år 1986. Samtidigt föreslogs en nästan total ändring av arbetstidsskyddet. Ett ovillkorligt krav ställdes på högre strejkböter. Beträffande en revision av arbetslöshetsskyddet förklarade man sig redo att förhandla om ett gemensamt ställningstagande från arbetsmarknadsorganisationernas sida.

Trots FFCs bemödanden stampade förhandlingarna på stället. AFC och AAC höll sina positioner; arbetsgivarorganisationerna i den offentliga sektorn avvaktade situationens utveckling på den privata sidan. Fredagen den 17 februari beslutade FFCs styrelse inleda en serie samstrejker 6. 3. 1984 om resultat inte kunde uppnås därförinnan förhandlingsvägen. De anslutna förbunden och medlemmarna uppmanades att bereda sig på organisatoriska åtgärder: det såg ut som om man skulle få lov att börja "skjuta skarpt".

Ett dygn före avtalsperiodens utgång den 28 februari gav statsminister Kalevi Sorsa verkställande direktör Matti Pekkanen i uppdrag att reda ut det inkomstpolitiska läget. Uppdraget omfattade begäran om ett snabbt förslag till totaluppgörelse innehållande de saker som arbetsmarknadernas centralorganisationer avtalar om sinsemellan, en överenskommelse om lantbruksinkomsten och eventuella andra åtgärder som uppgörelsen förutsatte. På grund av den nya vändningen kallades fullmäktige till sammanträde den 5 mars.

Pekkanens och regeringens bud förelades fullmäktiges möte. Det centrala innehållet var följande:

- 1.3. löneförhöjning 3,2 procent + låglönepott (0,5 procent)
- 1.3. 1985 löneförhöjning 3,6 procent
- indexklausul
- arbetstiden för arbetstagare i den privata sektorn med 40 timmars arbetsvecka förkortas med 32 timmar i året och för arbetstagare i den offentliga sektorn med 16 timmar i veckan; förkortningen börjar 1986
- arbetslöshetsskyddet förbättras 1.1. 1985
- konventionalböternas maximibelopp höjs från 10 000 mk till 90 000 mk (för arbetsgivarens del från 1000 mk till 90 000 mk)
- antalet dagvårdsplatser ökas med 7000 st om året
- antalet Aravabostäder ökas med 19 000 st om året.

På plussidan noterades i budet stegrad realförtjänst, bättre arbetslöshetsskydd, kortare arbetstid, en inflationsdämpande indexklausul, en låglönepott för att jämna ut den procentuella uppgörelsens brister, bättre dagvård och ökad produktion av Aravabostäder.

Däremot betraktades det som negativt att regeringen hade beslutat höja konventionalböterna, att man gått på procentlinjen i fråga om lönepåslagen och att arbetstidsförkortningen var liten och därtill framskjuten.

Fullmäktige godkände förslaget med 127 röster mot 66 medan sju ombud röstade blankt. Trots att inkomstpolitiske utredningsmannen Matti Pekkanens förslag till helhetsuppgörelse inte i allo tillfredsställde fullmäktige ansågs ett godkännande ändå vara ett bättre alternativ än strejk.

Sex medlemsförbund avsåg sig Pekkanen uppgörelsen: Bokarbetsförbundet, Hotell- och Restaurangpersonalens förbund och Luftfartsunionen, som alla hade ikraftvarande avtal, Bil- och Transportbranschens arbetarförbund, Affärsarbetarförbundet och Livsmedels-

arbetarförbundet samt — ifråga om utrikestrafiken — Sjömans-Unionen och Skeppsbefälsförbundet. Till de förbund som ställde sig utanför avtalet hör omkring 248 000 medlemmar, dvs. 1,24 procent av hela FFCs medlemskår.

De första branschvisa avtalen ingicks av Metallarbetarförbundet (16.3.), KAT, Pappersförbundet, Textil- och beklädnadsarbetarnas förbund, Kemiska arbetarförbundet och TAS. I motsats till de andra avtalen som ingåtts i detta skede blev kemiska branschens avtal treårigt. Först efter konflikt uppnåddes avtal (treårigt) inom handeln. Innan avtal fick till stånd fick man ty sig till strejk också inom Textil- och beklädnadsarbetarnas förbund (beträffande konfektionsbranschen) och i Metallarbetarförbundet (beträffande bilreparationsverkstäderna).

Olika arbetsgrupper tillsattes vid den inkomstpolitiska helhetsuppgörelsen. De som gav avtalssektionen mest att göra var de grupper som behandlade utvecklande och förtydligande av informations- och samarbetsavtalet, eventuella skillnader mellan olika former för användning av utomstående arbetskraft och deras inverkan på arbetstagarens ställning samt en rekommendation till förbunden om det praktiska förverkligandet av arbetstidsförkortningen. Förhandlingar med anledning av arbetsgruppernas arbete fortsatte in på 1985.

Den internationella verksamheten

FFC har livliga och mångsidiga förbindelser med de flesta europeiska broderorganisationerna. FFC verkar aktivt inom sina egna internationella fackliga organisationer. Detta var fallet också 1984.

Det internationella läget och de strama relationerna mellan stormakterna återverkade också på den atmosfär i vilken facket verkar. Möjligheterna att främja en dialog och växelverkan mellan öst och väst förbättrades inte under året.

Trots internationell ekonomisk återhämtning ökade arbetslösheten mest i Västeuropa, och kampen för full sysselsättning har blivit den centrala uppgiften för den internationella fackföreningsrörelsen.

Också inom det nordiska samarbetet och NFS har man koncentrerat sig på den ekonomiska politiken och en politik för full sysselsättning. NFS understryker särskilt det nordiska samarbetet som en sysselsättningsfrämjande faktor. Sysselsättningen var också det centrala temat för Europas Fackliga Samorganisation EFS och OECDs rådgivande fackföreningskommitté TUAC. Fria Fackföreningsinternationalen FFI åter fick lov att fästa uppmärksamhet på allvarliga kränkningar av de fackliga rättigheterna särskilt i utvecklingsländer. Internationella arbetsorganisationen ILOs 70:e arbetskonferens i Geneve hade en sklig prägel.

FFCs internationella verksamhet kulminerade i september i och med Permanenta kommissionens sammanträde tillsammans med den sovjetiska fackliga centralorganisationen VZSPS. Samtidigt observerades 40-årsminnet av fortsättningskrigets slut, och högtidligheterna i anslutning till detta blev betydande vänskapsevenemang i både Finland och Sovjetunionen. FFCs övriga bilaterala samarbete var mycket livligt år 1984. Finland besöktes av talrika delegationer varav en del på ordförandenivå.

Huvudevenemanget i FFCs fredsarbete var fredsmötet i Åbo i april och FNs nedrustningsvecka i oktober. Utvecklingssamarbetet och solidaritetsverksamheten utvecklades vidare. Namibiaprojektet var fortfarande det största verksamhetsfältet.

Den svenska verksamheten

Den svenska verksamheten inom FFC och förbunden har genom en gemensam koordinering effektiverats och således på bästa möjliga sätt betjänat medlemmarna.

Svenska sekretariatets verksamhet har allt mer riktats in på en allmän samhällelig intressebevakning på områden av speciellt intresse för de svenskspråkiga.

Sysselsättningsseminariet

Årets stora satsning, sysselsättningsseminariet hölls på E-institutet 17–18.11. och samlade ett 60-tal fackligt aktiva från hela Svensk-Finland.

"De politiska partiernas åtgärder för att förbättra sysselsättningen" med representanter för SDP, DFFF och SFP i panelen ledde till en livlig debatt och visade att den egna regionens sysselsättningsfrågor intresserar medlemskåren.

Svensk fackskola i Borgå

Den första svenska fackskolan genomfördes i Borgå och ledde där omedelbart till en fortsättning.

Svenska fackskolor skall påbörjas bl.a. en gemensam för Ekenäs och Karis lokalorganisationer.

Skandinaviska sommarskolan

Temat för årets sommarskola "Nordisk fackföreningsrörelse i världen" inspirerade deltagarna bl.a. till eftertanke i fråga om Nordens solidaritet mot tredje världen.

Samtidigt behandlades framtidens utmaningar och deras betydelse för var och ens arbete och facklig verksamhet.

Löntagaren

Löntagarens upplaga ligger stabilt kring 20 000 vilket innebär, att inemot hälften av FFCs svenskspråkiga medlemmar erhåller tidningen.

Tidningen utkom med 40 nummer år 1984. Under våren utgjorde avtalsrörelsen det dominerande bevakningsområdet. På hösten gjordes ett specialnummer kring temat Arbete och produktivitet.

Löntagaren har under det gångna året intensifierat bevakningen av vad som sker i förbunden.

Redaktionsrådet har med två möten deltagit i planeringen av tidningsarbetet. I samband med höstmötet i Jakobstad arrangerades för första gången i tidningens historia en läsarträff, till vilken redaktionsrådet, tidningens redaktion och utvalda läsare hade kallats.

